

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΜΣ. ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

με θέμα: **«ΤΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ vs ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ»**

Επιβλέπων καθηγητής: ΠΕΡΡΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ,

Επιμέλεια Διπλωματικής Εργασίας : ΠΑΥΛΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, Α.Μ. : 1211 Μ012

ΑΘΗΝΑ 2014

Ευχαριστώ θερμά τους δύο καθηγητές που με ενέπνευσαν και καθοδήγησαν από το προπτυχιακό έως σήμερα : κ. Περράκη Στέλλιο και τον κ. Συρίγο Άγγελο. Καθώς και τον πατέρα μου για την στήριξη του.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕ	Αφρικανική Ένωση
ΔΑΣΕ	Διάσκεψη για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη
ΔΑ	Δικαιώματα Ανθρώπου
ΔΑΔ	Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο
ΔΟ	Διεθνείς Οργανισμοί
ΔΠΔ	Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο
ΕυρΚοινβ(ΕΚ)	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΟΔΔΑ	Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΟΑΚ	Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών
ΟΑΣΕ	Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΚΕΠΠΑ	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Άμυνας
ΣτΕ	Συμβούλιο της Ευρώπης
ΣΑ	Συμβούλιο Ασφαλείας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	7
----------------	---

I ΜΕΡΟΣ :

ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

I.A. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ...14

I.A.i. Η Ευρωπαϊκή Ένωση.....	14
i. Ευρωκοινοβούλιο.....	16
ii. Συμβούλιο Υπουργών.....	20
iii. Επιτροπή (Commission).....	23
iv. Η ΕΕ σε λειτουργία	25

I.A.ii. Το Συμβούλιο Ευρώπης.....27

i. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση	29
ii. Η Επιτροπή Υπουργών	30

I.A.iii. ΟΑΣΕ.....33

i. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΟΑΣΕ.....	36
ii. Το Υπουργικό Συμβούλιο του ΟΑΣΕ.....	37

I.B. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΟ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

I.B.i. Η Αφρικανική Ένωση.....39

i. Το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο.....	41
ii. Η Συνέλευση της ΑΕ.....	45

II ΜΕΡΟΣ :
ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΕ
ΚΙΝΗΣΗ

II.A. Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΣΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
Case Study Λιβύη

II.A. i. Ιστορικά Στοιχεία της κρίσης στην Λιβύη.....48

II.A. ii. Η Στάση της ΕΕ

- i. Το Συμβούλιο Υπουργών και οι Αποφάσεις του.....50
- ii. Οι ολιγάριθμες Αποφάσεις του Ευρωκοινοβουλίου.....54

II.A.iii. Η θέση της ΑΕ σε σχέση με τα γεγονότα της Λιβύης

- i. Οι πολιτικές αποφάσεις της Συνέλευσης.....57
- ii. Το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο και η δράση του κατ' εικόνα του πολιτικού οργάνου.....58

II.A.iv. Το Συμβούλιο της Ευρώπης εν όψει της ανθρωπιστικής κρίσης στην Λιβύη.....60

- i. Η «ανυπαρξία» της Επιτροπής Υπουργών61
- ii. Η δυναμική παρουσία της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης.....62

II.A.v. ο ΟΑΣΕ για την Λιβύη

- i. Η ουδετερότητα του Υπουργικού Συμβουλίου.....65

- ii. Η αντιστοιχία της δράσης της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης με του πολιτικού οργάνου.....66

Π. Β. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Π. Β. i. Συγκριτική αποτίμηση.....68

- i. Συγκρίσεις μεταξύ των κοινοβουλευτικών οργάνων.....69
- ii. Συγκρίσεις μεταξύ των πολιτικών οργάνων.....71

Π. Β. ii. Η αλληλεπίδραση των οργάνων των ΔΟ72

Συμπεράσματα..... 75

Βιβλιογραφία.....80

Παράρτημα Ι..... 84

Παράρτημα ΙΙ.....94

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά τον Β'ΠΠ, τα εκατομμύρια των ανθρώπων που έχασαν την ζωή τους και την συστηματική και κατάφορη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η «ανάδειξη» ή η συμβατική και μη, κατοχύρωση τους κατέστη αναγκαία. Αυτός είναι και ο λόγος που η διεθνής κοινότητα συμπεριλαμβάνει στους βασικούς πυλώνες των Ηνωμένων Εθνών «...τον σεβασμό προς τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες δια πάντας ...» (Χάρτη ΟΗΕ αρθ. 1 παρ. 3). Ενώ λίγο αργότερα, υιοθετείται τους κόλπους του οργανισμού η ΟΔΔΑ (1948), η οποία συνιστά μία «βάση» για πλήθος μελλοντικών κειμένων. Πέραν, όμως, των δράσεων του οικουμενικού οργανισμού, το πεδίο των ΔΑ γνώρισε μεγάλη «άνθιση» και στα επιμέρους περιφερειακά συστήματα (πχ. Συμβούλιο της Ευρώπης). Όμως, σκοπός του εν λόγω πονήματος δεν είναι απλώς η συνδρομή των Διεθνών Οργανισμών στο πεδίο των ΔΑ, αλλά η σχέση των πολιτικών ή κοινοβουλευτικών οργάνων των ΔΟ με αυτά, καθώς και η αλληλοεπίδραση ή αλληλοεπικάλυψη ή ενδεχομένως «σύγκρουση» των οργάνων σε ότι αφορά την προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εν έτει 2014, συναντάμε μία πληθώρα περιφερειακών Διεθνών Οργανισμών, που υφίσταντο για την εύρυθμη λειτουργία της διεθνούς σκακιέρας. Ανάμεσα στην πληθώρα σκοπών και στόχων των Οργανισμών, εξέχουσα θέση έχει η προστασία και η προαγωγή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής Δ.Α.). Συνάδει όμως το πλήθος των Δ.Ο. , τα ψηφίσματα, οι διακηρύξεις τους, οι στοχεύσεις τους ή οι ανησυχίες τους με το αποτέλεσμα? Δηλαδή με την προστασία των Δ.Α. ; Και κυριότερα, τα όργανα του Δ.Ο. τι ρόλο ή τι μερίδιο έχουν στις αποφάσεις του ; Εν προκειμένω, διαθέτουν όλοι οι Διεθνείς Οργανισμοί κοινοβουλευτικά όργανα τα οποία είναι εκείνα που προσδίδουν και την αντίστοιχη δημοκρατική νομιμότητα στα εκάστοτε συστήματα; Δυστυχώς, η απάντηση στο τελευταίο ερώτημα είναι αρνητική, όπως θα αναφέρουμε παρακάτω.

Αναλυτικότερα, τα διεθνή όργανα εκφράζουν την βούληση του Οργανισμού και δρουν αναλόγως των αρμοδιοτήτων που τους αποδίδονται, εντός και εκτός του ΔΟ. «Κάθε Δ.Ο. θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον ένα όργανο με δική του βούληση, δηλαδή ανεξάρτητη από εκείνη των μελών¹». Αναλόγως το καταστατικό, τις ανάγκες,

¹ Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος & Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (επιμ.) , «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», Δ.Ο. Μαγκλιβέρας Κ. σελ. 127

την δομή και την διάρθρωση ενός Δ.Ο. μπορεί να υφίστατο ένα μόνο κύριο όργανο όπως η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως, επίσης, και πολλά κύρια όργανα όπως στην ιδιόμορφη περίπτωση της Ε.Ε.² Επιπροσθέτως, η μορφή, ο σκοπός και οι αρμοδιότητες των οργάνων των Διεθνών Οργανισμών προσδιορίζονται είτε στην ιδρυτική Συνθήκη είτε στους εσωτερικούς Κανόνες Διαδικασίας, ενώ βρίσκονται σε μία «*ιεραρχική δομή με πυραμοειδή*» μεταξύ τους³. Η δεσμευτικότητα των πράξεων (αποφάσεις) των οργάνων καθορίζεται, επίσης, στην καταστατική συνθήκη, ενώ ακόμη και στις περιπτώσεις που οι πράξεις των οργάνων που δεν έχουν δεσμευτική ισχύ (συστάσεις), τα μέρη της συνθήκης οφείλουν να συμμορφώνονται και να τις ακολουθούν.

Όμως, παρά την συμβολή ενός ΔΟ στο πεδίο των ΔΑ, μπορεί στην διάρθρωση του να μην συμπεριλαμβάνεται κοινοβουλευτικό όργανο. Επί παραδείγματι, αναφέρουμε τον Οργανισμό των Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ) στα πλαίσια του οποίου υιοθετείται, λίγο πριν την υιοθέτηση της ΟΔΔΑ, «η Αμερικανική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων και Καθηκόντων του Ανθρώπου» και λίγο αργότερα το 1969 η Αμερικανική Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΑΣΔΑ)⁴. Όμως παρ' όλης της δεδομένης σημασίας του ΟΑΚ στο αμερικανικό σύστημα για την προστασία των ΔΑ, ο εν λόγω οργανισμός δεν συμπεριλαμβάνει στους κόλπους του κοινοβουλευτικό όργανο, παρά μόνο πολιτικό⁵, γεγονός που τον κατατάσσει εκτός του ενδιαφέροντος μας. Ενώ, δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη ή πρόθεση δημιουργίας του έως σήμερα.

Ένας άλλος διεθνής οργανισμός, ο οποίος διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο για την διαφύλαξη των ΔΑ, δεν είναι άλλος από τον οικουμενικό οργανισμό του ΟΗΕ. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι πρωταρχικός στόχος του οικουμενικού οικοδομήματος είναι η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Όμως η

² Μία τυπολογία των διεθνών οργάνων κυρίως βάσει του σκοπού τους είναι η εξής: «*α) δικαστικά όργανα, β) κοινοβουλευτικά όργανα, γ) όργανα κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα, δ) άλλα όργανα που εξυπηρετούν συγκεκριμένες ανάγκες*», βλ. *ibid*, υποσημ. 1, σελ. 129

³ *Ibid* υποσημ. 1

⁴ Στο Σαν Χοσέ της Κόστα Ρίκα, η οποία τίθεται σε ισχύ το 1978. Το αμερικανικό δίκαιο των ΔΑ συμπληρώνεται : Συμπληρώνεται από το Πρωτόκολλο για τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά δικαιώματα το 1988 και το Πρωτόκολλο για την κατάργηση της θανατικής ποινής το 1990. Και βλ. http://www.oas.org/dil/treaties_B32_American_Convention_on_Human_Rights_sign.htm, OAS, Treaties, American Convention on Human Rights, view 26/06/2014

⁵ Η θεσμική δομή του ΟΑΚ περιλαμβάνει : την Γενική Συνέλευση που συνιστά το υπέρτατο – πολιτικό όργανο του οργανισμού, τις Συμβουλευτικές Συναντήσεις των Υπουργών Εξωτερικών, τα Συμβούλια (Το Μόνιμο Συμβούλιο και το Διαμερικανικό Συμβούλιο για την Ενοποιημένη Ανάπτυξη), την Διαμερικανική Νομική Επιτροπή, την Διαμερικανική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, την Γενική Γραμματεία, τις Ειδικευμένες οργανώσεις και τις ειδικευμένες Διασκέψεις. Βλ. Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ. 484

επίτευξη αυτού, είναι συνυφασμένη με την προαγωγή και προστασία των ΔΑ, όπως επιβεβαιώνεται και στο Καταληκτικό Κείμενο του 2005, καθώς κάτι τέτοιο καθίσταται ανέφικτο εάν σημειώνονται συστηματικές και κατάφωρες παραβιάσεις των ΔΑ. Τι συμβαίνει όμως, όταν οι παραβιάσεις των ΔΑ συνιστούν απειλή για την διεθνή ειρήνη και ασφάλεια; Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, και το Κεφ. 7 αρθ. 39-42 του ΧΗΕ, ο μόνος τρόπος ώστε μία στρατιωτική επέμβαση εναντίον άλλου κράτους, να ενδύεται το μανδύα της νομιμοποίησης, είναι η εξουσιοδότηση από το ΣΑ, σε περίπτωση που απειλείται η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια.

Όμως, πρωταρχική ευθύνη για την προάσπιση των ΔΑ έχει το κάθε κράτος για την επικράτεια του. Αλλά, τι συμβαίνει σε περιπτώσεις όπου απαιτείται η ενεργός δράση άλλων κρατών, στην περίπτωση που το ίδιο το κράτος αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να προστατέψει τα άτομα στην επικράτειά του; Απάντηση στο ερώτημα αυτό, έδωσε το Καταληκτικό Κείμενο του 2005 και η αναφορά του στον θεσμό της ευθύνης προστασίας⁶. Όμως, για ν' αναλάβει, δράση η διεθνής κοινότητα θα πρέπει και πάλι να εξουσιοδοτηθεί γι' αυτό από το ΣΑ και άρα να συναντήσει το βέτο των μονίμων μελών. Εκτός των άλλων, ο ΟΗΕ διαθέτει πλήθος οργάνων, επιτροπών, θεσμών που επιλαμβάνονται θεμάτων των ΔΑ, όμως, δεν διαθέτει κοινοβουλευτικό όργανο. Η ΓΣ του ΟΗΕ δεν συνιστά παρά ένα ακόμα πολιτικό όργανο, ένα όργανο πολιτικής διαβούλευσης που μπορεί να απαρτίζεται από εκπροσώπους όλων των κρατών μελών, αλλά ακόμα και η δημοκρατικότητα του αμφισβητείται. Επομένως, και οικουμενικός οργανισμός κατατάσσεται εκτός του πεδίου μελέτης μας.

Η επιλογή των Διεθνών Οργανισμών που θα αναλύσουμε έγινε βάση της συνεισφοράς τους στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και της υπάρξεως κοινοβουλευτικού και πολιτικού οργάνου στην δομή τους. Επομένως, οι οργανισμοί οι οποίοι έχουν επιλεγεί είναι: η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έχει ένα Ευρωκοινοβούλιο με αρμοδιότητες διευρυμένες, που δεν συναντάμε αντίστοιχο σε άλλο σύστημα. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, που συνιστά πρωτοπόρο για την «εξέλιξη» των ΔΑ και τον ΟΑΣΕ, ο οποίος απέκτησε τα γνωρίσματα ενός διεθνούς οργανισμού στην πορεία της λειτουργίας του. Οι τρεις προαναφερθέντες οργανισμοί, συνιστούν το τρίπτυχο στην ευρωπαϊκή περιφέρεια, ενώ τα κείμενα που έχουν

⁶ Η διεθνής κοινότητα φέρει ευθύνη προστασίας των πληθυσμών από εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, γενοκτονία και εθνοκάθαρση, όμως δρώντας πάντα μέσω του ΟΗΕ. Επίσης, των ΔΑ, προηγείται η ασφάλεια. Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 91-92

υιοθετηθεί στους κόλπους τους, συνθέτουν ένα «ευρωπαϊκό δίκαιο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου».

Από την άλλη, ένας οργανισμός εκτός της ευρωπαϊκής περιφέρειας, ο οποίος απέκτησε πρόσφατα κοινοβουλευτικό όργανο και προάγει την προστασία των ΔΑ, είναι η Αφρικανική Ένωση. Η τελευταία μπορεί να κινείται με βραδείς ρυθμούς σε ότι αφορά την εξέλιξη και ανάπτυξη της, χωρίς όμως αυτό να αναιρεί τις προσπάθειες της αφρικανικής ηπείρου με τα πολυάριθμα ζητήματα στον τομέα των ΔΑ. Θα αναφερθούμε, επομένως και σε έναν περιφερειακό οργανισμό, ο οποίος πληροί τις «προϋποθέσεις» (κοινοβουλευτικό - πολιτικό όργανο και συμβολή στο πεδίο των ΔΑ), εκτός του ευρωπαϊκού συστήματος ώστε να καταδειχθούν τυχόν διαφορές ή ελλείψεις σε σχέση με τις δύο ηπείρους.

Επί του πρακτέου και αναλογιζόμενοι περιπτώσεις όπως της Λιβύης που συνιστά πρότυπο άμεσης καταστολής των εχθροπραξιών και της παραβίασης των ΔΑ και από την άλλη της Συρίας όπου ακόμα και αυτή την στιγμή συντελούνται δολοφονίες άμαχων και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν υφίσταται ούτε σαν θεωρία, ενώ μία ολόκληρη Διεθνής Κοινότητα εθελουφλεί, θα αναρωτιόταν κανείς γιατί η Διεθνής Κοινότητα, σε κάποιες περιπτώσεις αναλαμβάνει περισσότερο δραστικά μέτρα για την προστασία των ΔΑ? Μήπως η εν λόγω προστασία εφαρμόζεται a la carte αναλόγως τα συμφέροντα στην εκάστοτε περίπτωση ή τις υποδείξεις πολιτικών δρώντων? Η απάντηση, κατ' με, είναι θετική. Κι αν επομένως, ένας οργανισμός, και δη πολιτικός όπως ο ΟΗΕ, δρα βάσει των πολιτικών συγκυριών και συμφερόντων για την προστασία των ΔΑ, μήπως και τα επιμέρους πολιτικά όργανα δρουν αντίστοιχα; Ή μήπως η παρουσία ενός κοινοβουλευτικού οργάνου δρα ως «αντίβαρο» στις όποιες πολιτικές κατευθύνσεις ή αποφάσεις του Δ.Ο.; ή ως ένας ιδιότυπος «ελεγκτικός μηχανισμός» της χάραξης πολιτικής του Οργανισμού;

Μέσα από αυτό τον προβληματισμό, δημιουργήθηκε και το θέμα της Διπλωματικής Εργασίας. Σε αυτό το πόνημα, λοιπόν, θα προσπαθήσουμε να καταδείξουμε αν τα πολιτικά όργανα των Δ.Ο. επηρεάζουν καταλυτικά την δράση και τις αποφάσεις του Οργανισμού ή εάν τα κοινοβουλευτικά όργανα μπορούν να τον κατευθύνουν προς την κατεύθυνση που επιθυμούν εξίσου. Γεγονός, που συνήθως προβλέπεται στον Καταστατική τους Συνθήκη, όπου προσδιορίζονται και οι

αρμοδιότητες τους⁷. Καθώς, μπορεί τα όργανα ενός ΔΟ να έχουν κοινούς σκοπούς, αλλά διέπονται από διαφορετικούς κανόνες – διατάξεις και επιτελούν διαφορετικές λειτουργίες⁸. Επίσης, στην περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων ή απόψεων ανάμεσα στα όργανα, ποιο είναι εκείνο υπερισχύει. Εν τέλει, υπάρχει «νικητής» και «χαμένος»? Διότι κατά την άποψη μου, ο πραγματικά «χαμένος» είναι ο άνθρωπος και η προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων.

Για να είμαστε σαφέστεροι θα εισηγηθούμε δύο ορισμούς βάσει των οποίων θα γίνει η συγγραφή της εν λόγω εργασίας: όταν αναφερόμαστε στα **κοινοβουλευτικά όργανα**, με την ευρεία έννοια του όρου, εννοούμε το όργανο το οποίο έχει την μορφή κοινοβουλίου ή είναι κοινοβούλιο με την στενή έννοια του όρου. Πρόκειται, λοιπόν, για όργανα που κατέχουν θεσμική ή μη⁹ θέση στους κόλπους ενός Διεθνούς Οργανισμού και εκπροσωπούν όλα τα κράτη μέλη του. Μπορεί επομένως, να πρόκειται για κύρια όργανα που προβλέπονται από την καταστατική πράξη του οργανισμού ή για επικουρικά, τα οποία δημιουργούνται, συνήθως, με απόφαση άλλου καταστατικού οργάνου¹⁰. Το κοινοβουλευτικό όργανο μπορεί είτε να εκλέγεται απευθείας από την εκλογική βάση του Οργανισμού πχ. Ευρωκοινοβούλιο (στενή έννοια του όρου) είτε να *απαρτίζεται* από εκπροσώπους όλων των κρατών, οι οποίοι είτε εκλέγονται ή διορίζονται πχ. Κοινοβουλευτική Συνέλευση ΟΑΣΕ (ευρεία έννοια). Προαπαιτούμενο είναι μία συνέλευση ή μία κοινή συνεδρία, από εκπροσώπους όλων των κρατών μελών οι οποίοι «κοινο-βουλούν», δηλαδή συζητούν και αποφασίζουν από κοινού¹¹ και η οποία συνιστά θεσμικό όργανο του οργανισμού, κι όχι απλώς ένα φόρουμ διαβουλεύσεων. Ειδικότερα, «*το κοινοβουλευτικό όργανο, εκπροσωπεί τον πληθυσμό των κρατών μελών είτε με άμεση*

⁷Επί παραδείγματι, αναφέρουμε την περίπτωση της ΕΕ, τα θεσμικά όργανα της οποίας εκδίδουν Κανονισμούς, Οδηγίες ή Αποφάσεις δεσμευτικές για τα κράτη μέλη του ΔΟ ή Συστάσεις και Γνώμες με μη δεσμευτική ισχύ. Ibid υποσημ. 1, σελ. 130

⁸ Βλ. Blokker – Schermens, “International Institutional Law, page 269

⁹ Σε κάποιες περιπτώσεις η θεσμική διάρθρωση του οργανισμού μπορεί να «παρέλπει» την εγκαθίδρυση ενός κοινοβουλευτικού οργάνου. Με αποτέλεσμα η δημιουργία του να καταστεί εφικτή αργότερα, είτε με άλλη συμβατική πράξη είτε με απόφαση του κύριου οργάνου του οργανισμού (πχ. Παναφρικανικό Κοινοβούλιο).

¹⁰ Βλ. Blokker – Schermens, “International Institutional Law, page 139

¹¹http://greek_greek.enacademic.com/80216/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B9%CE%BF, Academic Dictionaries & Encyclopedias, Κοινοβούλιο, κοινοβουλιά, view 06/05/2014

και καθολική ψηφοφορία (ΕΚ) είτε έμμεσα (Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβ. Ευρώπης ή Παναφρικανικό Κοινοβούλιο της ΑΕ)¹²».

Ενώ όπου **πολιτικά όργανα**: πρόκειται για όργανα τα οποία συνίσταντο από αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων, Υπουργούς και αναπληρωτές τους, οι οποίοι κατά την διάρκεια των καθηκόντων τους ως όργανα Διεθνούς Οργανισμού, δεν παύουν να είναι και εκλεγμένοι εκπρόσωποι της χώρας που εκπροσωπούν ή μέλη της κυβερνήσεως. Κοινώς, κατά την διάρκεια των καθηκόντων τους μέσα στο ΔΟ, διατηρούν και το πολιτικό τους αξίωμα στο ακέραιο. Ειδικότερα, αναφερόμαστε στα διακυβερνητικά/διακρατικά όργανα, τα οποία απαρτίζονται από εκπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών, και συνήθως αποτελούν το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων. Είναι, κατά κύριο λόγο, τα decision making organs, δηλαδή τα όργανα τα οποία λαμβάνουν τις αποφάσεις, βάσει των οποίων κινείται το εκάστοτε συστημικό οικοδόμημα (πχ Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ). Τα πολιτικά όργανα μπορεί να αποτελούνται από εκπροσώπους όλων των κρατών μερών ή μέρους αυτών και συνιστούν εκείνα τα οποία, κατά κύριο λόγο, χαράσσουν την πολιτική του οργανισμού («policy making organs¹³»).

¹² Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος & Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (επιμ.), «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», Δ.Ο. Μαγκλιβέρας Κ. σελ. 129

¹³ Βλ. Blokker M Niels & Schermens G. Henry, “International Institutional Law”, page 274

Ι ΜΕΡΟΣ
ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΣΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Ι.Α. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ι.Α.ι. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Αν ανατρέξει κανείς στο παρελθόν της ΕΕ και τις Ιδρυτικές της Συνθήκες θα διαπιστώσει σημαντικές διαφορές σε σχέση με την σημερινή «μεταρρυθμιστική¹⁴» Συνθήκη της Λισαβόνας. Η αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα ήταν ανύπαρκτη, και όχι τόσο λόγω της εξέλιξης της εποχής, μιας και την ίδια περίοδο αναδύεται το «πληθωρικό¹⁵» Συμβούλιο της Ευρώπης. Θα αντιπαρέβαλε κανείς πως η ΕΕ, ξεκίνησε ως οργανισμός οικονομικής ολοκλήρωσης και στην πορεία απέκτησε την πολιτική διάσταση. Όμως, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και στο «τρένο» της ανάπτυξης και ανάδειξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κανένας οργανισμός, και δη πολιτικός, που επιθυμούσε να παραμείνει βιώσιμος δεν θα μπορούσε να παραμείνει απ' έξω. Αν και όπως, κατέδειξε η ιστορία του Οργανισμού, άργησε σημαντικά όχι μόνο να κατοχυρώσει, αλλά έστω να εισάγει την έννοια των ΔΑ.

Συγκεκριμένα, τα πρώτα «ψήγματα» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εμφανίζονται με την Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992, όπου αναγνωρίζει ορισμένα ειδικά δικαιώματα στους ευρωπαίους πολίτες¹⁶. Ενώ, η πρώτη «ελπιδοφόρα» Συνθήκη, είναι εκείνη του Άμστερνταμ το 1997, η οποία σηματοδοτεί τον «εξανθρωπισμό» του ενοποιητικού εγχειρήματος, όπου δίδεται μεγάλη βαρύτητα στα ΔΑ, καθώς η παραβίαση τους συνιστά παράγοντα μη ένταξης στον οργανισμό ή επιβολής κυρώσεων¹⁷. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί πως το «κενό» που υπήρχε για την προάσπιση των ΔΑ, διασφάλιζε το ΔΕΚ μέχρι το 1999, το οποίο ήταν αρμόδιο για τον έλεγχο της συμβατότητας του Κοινοτικού δικαίου με τα ανθρώπινα δικαιώματα¹⁸. Παρ' όλ' αυτά, έπρεπε να περιμένουμε μέχρι το 2007 και την υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισαβόνας και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, για μία πιο ουσιαστική και περισσότερο οριοθετημένη προαγωγή και προστασία των ΔΑ.

Σήμερα, θα ήταν άδικο να αμφισβητήσουμε την σημαντική πρόοδο που έχει σημειώσει η ΕΕ. Από την άλλη, θα ήταν τουλάχιστον δίκαιο να κατακρίνουμε τους

¹⁴ Βλ. Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 126

¹⁵ Βλ. Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 123

¹⁶ Ibid, υποσημ. 15, σελ. 124

¹⁷ Βλ. Βλ. Στεφάνου Α. Κωνσταντίνος, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», Γενικά και Θεσμικά Χαρακτηριστικά μετά την Νίκαια, σελ. 48

¹⁸ Βλ. Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 124

βραδείς ρυθμούς της εξέλιξης στο πεδίο των ΔΑ. Ειδικότερα, θα ανέμενε κανείς η ΕΕ να συνιστά πρωτοπόρο στον τομέα των ΔΑ. Αντιθέτως, την προκειμένη θα ήταν δοκιμότερο να χαρακτηριστεί ως ουραγός, τουλάχιστον σε ότι αφορά την συμβατική «κατοχύρωση» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συναντώντας στην ευρωπαϊκή περιφέρεια, τον οργανισμό του Στρασβούργου και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), αντιλαμβάνεται κανείς τον παραπάνω χαρακτηρισμό.

Συγκεκριμένα, η ίδια η Ένωση δεν συνιστά καν μέλος της εν λόγω Συμβάσεως, αλλά αντιθέτως υιοθετεί τον Χάρτη των Θεμελιωδών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την Συνθήκη της Λισαβόνας το 2007 που τίθεται σε ισχύ το 2009. Ενώ μέχρι εκείνη την στιγμή στερούνταν ενός καταλόγου ή μιας δήλωσης για τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως, την προαναφερθείσα ΕυρΣΔΑ, τα δύο Σύμφωνα του 1966¹⁹ των ΗΕ ή τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη²⁰. Όμως, πέρα από τις «διαθέσεις» της Ένωσης, τα όργανα της, όπως το ΕυρωΚοινβ και η Επιτροπή Υπουργών, ως ζωντανοί οργανισμοί, έχουν διαδραματίσει τον δικό τους ρόλο για την εξέλιξη, προστασία και προαγωγή των ΔΑ.

¹⁹ Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα και Διεθνές Σύμφωνο ατομικών και πολιτικών Δικαιωμάτων των ΗΕ. Βλ. Σ. Περράκης (Διεύθυνση), «Διεθνής Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 19 & 31

²⁰ «Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης υιοθετείται στο Τορίνο το 1961 και τίθεται σε ισχύ το 1965». βλ. Ρούκουνας Εμ. «Διεθνής προστασία των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων», σελ. 204 -206

i. ΤΟ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωκοινοβούλιο (ΕυρΚοινβ)²¹, ως το αντιπροσωπευτικότερο όργανο των ευρωπαϊκών επιβεβαιώνει με την ύπαρξη του την δημοκρατική νομιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Το εν λόγω όργανο, εκλέγεται με άμεση, καθολική και ταυτόχρονη εκλογή και στα 28 κράτη μέλη της Ένωσης²². Δεδομένου τούτου, θα περίμενε κανείς πως η φωνή των «ευρωπαϊκών λαών» θα είχε, αν όχι απόλυτη, ικανότερη απήχηση στους κύκλους και στα όργανα της Ενώσεως. Ανάμεσα στους στόχους, τις αρμοδιότητες και τις πολιτικές του Κοινοβουλίου είναι και η προστασία και προαγωγή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε πως κατά μία άποψη τα ΔΑ «χρησιμοποιήθηκαν» από το ΕΚ, για την διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του, ιδίως τις δεκαετίες '60 και '70²³. Ακόμη και να ίσχυε αυτός ο ισχυρισμός, δεν θα μπορούσαμε να κατακρίνουμε ένα όργανο που υπήρξε «φρουρός» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του, συνέπιπτε με την αποτελεσματικότερη προστασία αυτών, γεγονός που αποδεικνύεται από την μέχρι σήμερα δράση του. Αναλυτικότερα, όπως αναγράφεται και στην ηλεκτρονική σελίδα του ΕΚ: «*Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι μία από τις κύριες προτεραιότητες του ΕΚ. Το Κοινοβούλιο είναι βασικός συντελεστής στον αγώνα για δημοκρατία, ελευθερία λόγου, δίκαιες εκλογές και τα δικαιώματα των καταπιεσμένων*»²⁴. Πώς όμως δραστηριοποιείται προς την επίτευξη αυτής της κατεύθυνσης;

Καταρχάς, το Κοινοβούλιο συνεδριάζει σε επιμέρους κοινοβουλευτικές Επιτροπές, οι οποίες άπτονται και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ειδικότερα, η Μόνιμη Επιτροπή των Εξωτερικών Υποθέσεων, είναι αρμόδια και για «*θέματα που άπτονται της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων σε τρίτες χώρες, και των*

²¹ Μέχρι το 1958, το κοινοβουλευτικό όργανο λειτουργούσε υπό το όνομα Συνέλευση. Στις 20 Μαρτίου του 1958 αποφασίστηκε το όνομα Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Συνέλευση, ενώ το 1986 με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (αρθ. 3) κατοχυρώνεται η ονομασία του ως Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Βλ. Blokker – Schermens, “International Institutional Law, page 385

²² Βλ. http://europa.eu/about-eu/countries/on-the-road-to-eu-membership/index_el.htm, ΕΕ, Χώρες μέλη ΕΕ, view 05/05/2014

²³ Βλ. Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 128

²⁴ Βλ.

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/0039c6d1f9/%CE%91%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1.html>, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ανθρώπινα Δικαιώματα

αρχών του διεθνούς δικαίου²⁵». Η παραπάνω Επιτροπή επικουρεί ή συνεπικουρείται από την Υπο-Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα²⁶, «η οποία οφείλει να διασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ του συνόλου των εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης και της πολιτικής της Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα²⁷» ενώ επιμελείται θεμάτων αμιγώς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπροσθέτως, άλλες Επιτροπές, που ενασχολούνται με το πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι: η Επιτροπή για τις Πολιτικές Ελευθερίες, την Δικαιοσύνη και τις Εσωτερικές υποθέσεις²⁸, η Επιτροπή για την Ανάπτυξη²⁹, Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων³⁰, η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών³¹ και η Επιτροπή Αναφορών³².

Στους κόλπους των προαναφερθέντων Επιτροπών εξετάζονται θέματα για την προαγωγή και προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΔΑ) όπως και της κατάφωρης παραβίασης αυτών. Κατόπιν τούτου οι Επιτροπές καταρτίζουν Εκθέσεις μέσω των οποίων επιστούν την προσοχή της Ενώσεως, διαπιστώνουν ελλείμματα, ενώ προτείνουν λύσεις και προτάσεις. «*Επί παραδείγματι, θα αναφερθούμε στην «Έκθεση σχετικά με την ετήσια Έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την δημοκρατία ανά τον κόσμο το 2011 και την πολιτική της ΕΕ επί του θέματος³³».*

Εκτός των παραπάνω Επιτροπών, αξίζει να σημειωθεί ότι στις Συνόδους της Ολομέλειας του ΕυρΚοινβ, που συνέρχεται για 4 ημέρες κάθε μήνα, η Ημερησία Διάταξη της τελευταίας μέρας περιλαμβάνει πάντα περιπτώσεις κατάφωρης παραβίασης των ΔΑ, βάσει του Κανονισμού 135³⁴. Επίσης, η Ευρωβουλή προβαίνει σε διάφορες ενέργειες έχοντας ως στόχο την διαφύλαξη των Ανθρωπίνων

²⁵ Βλ. Εσωτερικός Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Παράτημα VI, Αρμοδιότητες των Μόνιμων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, I. Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, παρ. 8.

²⁶ Βλ. <http://www.europarl.europa.eu/committees/el/droi/home.html>, Ευρωπαϊκό Κοινβ, Επιτροπές, Ανθρώπινα Δικαιώματα, view 05/05/2014

²⁷ Ibid, υποσημ. 4

²⁸ Ibid υποσημ. 24, XVII. η Επιτροπή για τις Πολιτικές Ελευθερίες, την Δικαιοσύνη και τις Εσωτερικές υποθέσεις,

²⁹ Βλ. Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Παράτημα VI, Αρμοδιότητες των Μόνιμων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, II. Επιτροπή Ανάπτυξης, παρ. 2.

³⁰ Ibid, υποσημ. 24, VII Επιτροπή Απασχόλησης Κοινωνικών Υποθέσεων

³¹ Ibid υποσημ. 24, XIX Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών.

³² Ibid υποσημ. 24, XX Επιτροπή Αναφορών.

³³ Βλ.

PE 487.734v02-00 | A7-0378/2012

³⁴ Βλ. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=RULES-EP&reference=20140701&secondRef=RULE-135&language=EN>, European Parliament, Rules of Procedures, Chapter 5 Resolutions & Recommendations, Rule 135, Debates on cases of breaches of human rights, democracy and the rule of law

Δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, η απονομή του «βραβείου Ζαχάρωφ³⁵ για την ελευθερία σκέψης» σε άτομα ή οργανώσεις που μάχονται για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων³⁶. Ή η συνδρομή των ευρωβουλευτών στην «παρατήρηση των εκλογών³⁷», καθώς συμβάλλουν στην ορθή διεξαγωγή τους, νομιμοποιώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, και την διαδικασία αλλά και το αποτέλεσμα. Ως συνέχεια αυτού, υπάρχει το πρόγραμμα «υποστήριξης των νέων δημοκρατιών», με την ενίσχυση των κοινοβουλίων διεθνώς³⁸. Επίσης, σημαντικό βήμα για την εξέλιξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ³⁹, που προσαρτάται στην Συνθήκη της Λισσαβόνας⁴⁰ και καθίσταται νομικά δεσμευτικός για τα μέλη της Ένωσης από την έναρξη ισχύος της το 2009⁴¹.

Πέραν των παραπάνω πολιτικών ή δραστηριοτήτων του ΕΚ, μία από τις κύριες και ίσως σημαντικότερες αρμοδιότητες του, είναι η νομοθετική. Καθ' ότι η ευρωβουλή δρα ως συν-νομοθέτης μαζί με το Συμβούλιο της ΕΕ (ή Συμβούλιο Υπουργών), και την⁴² Επιτροπή (νομοθετικό τρίγωνο). Καταρχήν, η Επιτροπή καταθέτει νομοθετική πρόταση στο ΕΚ και το Συμβούλιο ταυτοχρόνως, η οποία εξετάζεται δύο φορές και απαιτεί την ομοφωνία και των δύο οργάνων ώστε να

³⁵ Ο Αντρέι Ζαχάρωφ ήταν ένας διακεκριμένος πυρηνικός φυσικός, υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κάτοχος του Νόμπελ Ειρήνης. Βλ. <http://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/content>, το ΕΚ, τα ανθρωπινά δικαιώματα, βραβείο Ζαχάρωφ, view 05/05/2014

³⁶ Το 2012 το εν λόγω βραβείο αποδόθηκε στην Nasrin Sotoudeh, μια Ιρανή δικηγόρος και ακτιβίστρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία από το 2010 κρατείται στην απομόνωση. Βλ. *ibid*,

³⁷ Οι αποστολές για την «παρατήρηση των εκλογών» που είναι ενεργές εν έτη 2014 είναι: στο Αφγανιστάν, στην Αίγυπτο, στο Κόσοβο, στην Γουινέα- Μπισάου, στο Μαλάουι και στις Μαλδίβες Βλ. <http://www.eucom.eu/home>

³⁸ Για τον λόγο αυτό έχει δημιουργηθεί το Γραφείο Προώθησης της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας (Office of Promotion of Parliamentary Democracy, OPPD), το οποίο βοηθά τις νέες κυβερνήσεις, συμβουλευτικά ανταλλάσσοντας πληροφορίες, εμπειρίες και πραγματογνωσία.

Βλ.

http://www.europarl.europa.eu/pdf/oppd/Page_1/OPPD-Strengthening_Parliaments_Worldwide.pdf, view 21/01/13

³⁹ Βέβαια, όπως αναφέρεται στην Συνθήκη της Λισσαβόνας : «Ο Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν θεσπίζει νέες αρμοδιότητες και καθήκοντα για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα όπως ορίζονται από τις Συνθήκες». Βλ. Συνθήκη Λισσαβόνας, Δηλώσεις σχετικά με τις διατάξεις των Συνθηκών.

⁴⁰ Έγινε στις 12 Δεκεμβρίου του 2007 και ετέθη σε ισχύ με την έναρξη σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβόνας το 2009 και Βλ. Εργασία Ειρήνης Παυλάκη, στο μάθημα: «Δίκαιο, Πολιτικές Διπλωματία, Δικαιώματα του Ανθρώπου και Μειονότητες», με θέμα: «Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο», 2013, σελ. 14-15

⁴¹ «ο Χάρτης διακηρύχθηκε το 2000 και κατέστη νομικά δεσμευτικός με την έναρξη ισχύος Συνθήκης της Λισσαβόνας το 2009». Βλ. http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/justice_el.pdf, view 21/05/2014

⁴² ⁴² Συμπληρωματικά αναφέρουμε, πως δεν αποκλείεται και νομοθετική πρωτοβουλία από πλευράς Λειτουργίες, Συνήθης Νομοθετική διαδικασία, view 05/05/2014

εγκριθεί. Ενώ, σε πρώτη φάση η Επιτροπή έχει την νομοθετική πρωτοβουλία, βάσει του άρθρου 225 της Συνθήκης της Λισαβόνας, τα Κοινοβούλια μπορεί επίσης να ζητά από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για θέματα που χρήζουν προσοχής κατά την γνώμη του. Όπως, επίσης, δύναται να απορρίψει, να εγκρίνει ή να ζητήσει τροποποιήσεις σε μία νομοθετική πρόταση της Επιτροπής⁴³. Θα έλεγε κανείς πως το οικοδόμημα της ΕΕ, εισήγαγε την «αρχή της θεσμικής ισορροπίας», ανάμεσα σε ΕΚ, Συμβούλιο και Επιτροπή⁴⁴.

Παρατηρούμε, επομένως, πως το ΕΚ έχει φωνή, αρμοδιότητες και επιρροή μέσα στο ενωσιακό σύστημα. Μπορεί να ζητήσει ή να κατευθύνει τον Οργανισμό να επιληφθεί θεμάτων όπου κρίνει απαραίτητο. Όμως τι σημαίνει τούτο επί του πρακτέου; Ανακεφαλαιώνοντας, το ΕΚ είναι ακόμη ένας πρόμαχος και προασπιστής των ΔΑ. Γι' αυτό και το διακηρύττει, συνεδριάζει σε Επιτροπές για ότι αφορά τα ΔΑ, υποβάλει εκθέσεις, τα περιλαμβάνει σταθερά στην Ημερήσια Διάταξη της Ολομέλειας, ακολουθεί πολιτικές προαγωγής αυτών και μπορεί να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής και κατ' επέκταση του Συμβουλίου της ΕΕ, καθότι κατέχει και νομοθετική αρμοδιότητα.

Σημαντικό επίσης, το γεγονός ότι εκδίδει Ψηφίσματα και Αποφάσεις προς την κατεύθυνση της ομοιόμορφης εφαρμογής των συμβατικών κειμένων για τα ΔΑ, όπως του Χάρτη των Θεμελιωδών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁴⁵ και της ΕΣΔΑ⁴⁶. Άρα, η φωνή και ανησυχία του ευρωπαϊκού λαού δεν πέφτει εν κενώ μιας το ίδιο το θεσμικό και θεωρητικό οικοδόμημα της Ένωσης προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ενώ, στις διαρκείς παρεμβάσεις της Ευρωβουλής γίνονται εμφανή τα ελλείμματα της ΕΕ. Τι συμβαίνει όμως όταν συγκρούονται απόψεις ή συμφέροντα του Κοινοβουλίου vs με το Συμβούλιο της ΕΕ; Ποιος υπερισχύει; Αυτό θα αναλύσουμε παρακάτω.

⁴³ Συνήθη Νομοθετική Διαδικασία (πρώην συναπόφαση), βλ. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_el.htm, Όργανα και Οργανισμοί της ΕΕ, και άρθρο 294 Συνθ, Λισαβόνας

⁴⁴ Blokker M Niels & Schermens G. Henry, "International Institutional Law", p. 219

⁴⁵ Χαρακτηριστικό είναι πως μέχρι την έναρξη σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας η ΕΕ στερούνταν ενός καταλόγου ή μιας δήλωσης για τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως, την ΕυΣΔΑ, τα δύο Σύμφωνα του 1966 των ΗΕ ή τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη⁴⁵.

⁴⁶ Παρόλο που αρκετά από τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν προσχωρήσει στην ΕυΣΔΑ, υποστηρίζεται πως μόνο με την προσχώρηση της ΕΕ ως μέλος θα εξασφαλισθεί ο έλεγχος της εφαρμογής των ΔΑ και μέσα στην Ένωση, όπως και η ενότητα της νομολογίας, δεδομένου πως παρατηρούνται διαφορές ανάμεσα στην νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ΔΑ και του Δικαστηρίου της ΕΕ.

Βλ. Ρούκουνας Εμ. «Διεθνής προστασία των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων», σελ. 215

ii. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Το κατ' εξοχήν πολιτικό όργανο του ενωσιακού οικοδομήματος είναι το Συμβούλιο της ΕΕ (Council of the EU) ή Συμβούλιο Υπουργών. Το τελευταίο, ως διακρατικό/διακυβερνητικό όργανο συνιστά, κατ' ουσία, το όργανο εκπροσώπησης των κυβερνήσεων των κρατών μελών⁴⁷, όπου εκφράζονται και οι εκάστοτε απόψεις τους και συζητούνται θέματα που σχετίζονται με τα κράτη και τις σχέσεις των μελών με την ΕΕ. Αποτελείται από τους Υπουργούς (ή αναπληρωτές Υπουργούς) των κρατών μελών ισάριθμους με τα μέλη της Ένωσης, οι οποίοι είναι εξουσιοδοτημένοι να δεσμεύουν τις κυβερνήσεις τους με τις αποφάσεις τους⁴⁸ και οι οποίοι συνεδριάζουν δημόσια. Και η Προεδρία του Συμβουλίου ασκείται εκ περιτροπής ανά εξάμηνο ανάμεσα στα μέλη. *«Το Συμβούλιο αποτελεί μία οντότητα, αλλά απαρτίζεται από δέκα διαφορετικές συνθέσεις αναλόγως των θεμάτων που εξετάζονται⁴⁹»*.

Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι κατά κύριο λόγο κανονιστικές (νομοθετικές)⁵⁰ σε ότι αφορά το ευρωπαϊκό δίκαιο⁵¹, και παράλληλα έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων και του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών. Εκδίδει, επίσης, Αποφάσεις, Συμπεράσματα και Εκθέσεις. Επίσης, έχει την αρμοδιότητα να εξουσιοδοτεί την Επιτροπή για την σύναψη ή διαπραγμάτευση διεθνών συνθηκών της Ένωσης με τρίτες χώρες ή ΔΟ, για λογαριασμό του. Ενώ, η Επιτροπή (European Commission), όπως θα αναφέρουμε και παρακάτω, *«ασκεί την εκτελεστική εξουσία, καθώς και την εξουσία διεθνούς εκπροσώπησης της Ένωσης ως εντολοδόχος του Συμβουλίου δηλαδή ενός πολιτικού οργάνου⁵²»*. Επιπροσθέτως, εγκρίνει τον προϋπολογισμό της ΕΕ, είναι «φορέας της ανάπτυξης και της

⁴⁷ Βλ. Στεφάνου Α. Κωνσταντίνος, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», Γενικά και Θεσμικά Χαρακτηριστικά μετά την Νίκαια, σελ. 151-152

⁴⁸ Βλ. Παπαγιάννης Δονάτος, «Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο», δεύτερη έκδοση, σελ 48

⁴⁹ Πχ. Γενικές Υποθέσεις – GAC, Εξωτερικές Σχέσεις – FAC, Απασχόληση, κοινωνική πολιτική, υγεία και καταναλωτές – EPSCO, Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός (περιλαμβάνονται και τα οπτικοακουστικά θέματα) – EYCS κ.α. & βλ. <http://www.consilium.europa.eu/council/how-the-council-works?lang=el>, Συμβούλιο, Πως διεξάγονται οι εργασίες, view 20/05/2014

⁵⁰ Άλλες αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι: ελεγκτικές, εκτελεστικές (αν και αναθέτει την εκτέλεση των αποφάσεων του στην Επιτροπή), συντονιστικές, ο έλεγχος του προϋπολογισμού, οι εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης καθώς και οι όροι εργασίας των μισθωτών της Ένωσης. Βλ. *ibid*, υποσημ. 26, σελ. 51-52

⁵¹ Βλ. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_el.htm, ΕΕ, το Συμβούλιο της ΕΕ, view 06/06/2014

⁵² Στεφάνου Α. Κωνσταντίνος, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», Γενικά και Θεσμικά Χαρακτηριστικά μετά την Νίκαια, σελ. 153

συνεργασίας κρατών και Ένωσης στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ. Ποια η σχέση, όμως, του πολιτικού αυτού οργάνου με τα ΔΑ.

Το Συμβούλιο, είναι το όργανο το οποίο θεσπίζει την νομοθεσία της ΕΕ, χαράσσει και συντονίζει τις πολιτικές των επιμέρους μελών. Επομένως, έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση πολιτικών για τα ΔΑ, όπως της συμβατικής τους κατοχύρωσης⁵³. Επί παραδείγματι αναφέρουμε μία σημαντική δράση στα πλαίσια του πολιτικού οργάνου της Ένωσης: την υιοθέτηση ενός Στρατηγικού Πλαισίου για τα ΔΑ και την Δημοκρατία καθώς και το αντίστοιχο Σχέδιο Δράσης για να τεθεί σ' εφαρμογή⁵⁴. Ενώ σπουδαίο σημείο αναφοράς για την σχέση των ΔΑ με το ενωσιακό οικοδόμημα αποτελούν οι Ετήσιες Εκθέσεις που εκδίδονται από το Συμβούλιο Υπουργών. Η τελευταία έκθεση είναι : η «Ετήσια Έκθεση της ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Δημοκρατία στον κόσμο του 2012⁵⁵». Το διεξοδικό κείμενο καταδεικνύει όλες τις πολιτικές ή τις δράσεις της ΕΕ στο πεδίο των ΔΑ.

Ειδικότερα, περιλαμβάνει το στρατηγικό πλαίσιο για τα ΔΑ και την δημοκρατία που υιοθετήθηκε, την ενσωμάτωση της διάστασης των ΔΑ σε όλες τις εξωτερικές πολιτικές της Ένωσης και εντός αυτής, την υλοποίηση των προτεραιοτήτων για τα ΔΑ (όπως προσδιορίζονται και από τις οχτώ κατευθυντήριες γραμμές της ΚΕΠΠΑ), την συμμόρφωση με το ΔΑΔ, την συνεργασία μέσω διμερών ή πολυμερών συμφωνιών για την προαγωγή των ΔΑ. Μελετώντας την Έκθεση καταλήγουμε στο συμπέρασμα, πως τα ΔΑ αποτελούν, πλέον αναμφισβήτητα, κύρια στοχοθεσία του οργανισμού και ανάγονται σε βασικό του άξονα, ενώ παράλληλα διαφαίνονται οι πολιτικές και οι τρόποι αποδοτικότερης αφομοίωσης τους από την ΕΕ.

Ουσιαστικά, το Συμβούλιο Υπουργών συνιστά την «βούληση» της ΕΕ, βάσει της οποίας κινείται όλος ο οργανισμός. Αναλογιζόμενοι, ότι το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους κυβερνήσεων διαφόρων ιδεολογικών χώρων και οι οποίοι είναι κατά κύριο λόγο επιφορτισμένοι με την προστασία των κομματικών –

⁵³Θα ήταν χρήσιμο να αναφέρουμε, πως το Συμβούλιο Υπουργών σε δύο συνθέσεις του επιλαμβάνεται θεμάτων των ΔΑ: «Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων» και «Εξωτερικών Υποθέσεων» ενώ σημαντική είναι και η Ομάδα Εργασίας για τα ΔΑ (COHOM) βλ. Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων Ανθρώπου», σελ .127

⁵⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131173.pdf , EU, Council of EU, Strategic Framework on Human Rights and Democracy

⁵⁵ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EL&f=ST%209431%202013%20INIT> , ΕΕ, Συμβ. Υπουργών, Ετήσια Έκθεση για ΔΑ και Δημοκρατία, view 07/06/2014

πολιτικών τους συμφερόντων, πως αυτό συνάδει με την προαγωγή και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Από την μία πλευρά θα μπορούσε να ειπωθεί πως η σχέση πολιτικής και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι ισοπεδωτική. Από την άλλη όμως, είναι προς το συμφέρον των εκάστοτε πολιτικών αρχηγών, ανεξαρτήτως ιδεολογίας, η χάραξη πολιτικής η οποία συνάδει με το διεθνές γίνεσθαι. Και αυτό σημαίνει, πολιτικές υπέρ της προαγωγής και της προστασίας των ΔΑ, ιδίως όταν θέλουμε να θεωρούμαστε υπέρμαχοι της ανάπτυξης.

Εκτός των άλλων, τα ανθρώπινα δικαιώματα, άπτονται των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου και στα πλαίσια του δεύτερου βάρθρου/πυλώνα της Ένωσης, δηλαδή στο πεδίο της ΚΕΠΠΑ⁵⁶. Καθ' ότι ένας από τους στόχους της είναι: «η ανάπτυξη και εμπέδωση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών⁵⁷». Σε αυτό το πλαίσιο τα κράτη μέλη της ΕΕ, δεσμεύονται σε μία κοινή δράση, προκειμένου να μπορεί να ασκείται πίεση σε περιπτώσεις παραβίασης του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχοντας κατά νου, πως η ΕΕ δεν διαθέτει στρατό, επιβάλλει με απόφαση του Συμβουλίου και κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής⁵⁸, διπλωματικές ή οικονομικές κυρώσεις προς επίτευξη των στόχων της ή προς επισήμανση της δυσαρέσκειας της σε καταστάσεις που θίγουν τα ΔΑ⁵⁹ ή αντιβαίνουν το κοινοτικό δίκαιο, το διεθνές δίκαιο, το κράτος δικαίου και την δημοκρατία⁶⁰. Άλλο, μέτρο μπορεί να είναι η αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας. Ανάλογο παράδειγμα της παραπάνω τακτικής είναι η περίπτωση της Συρίας, στην οποία απέστειλε ανθρωπιστική βοήθεια ύψους τριών εκατομ. ευρώ, ενώ επέβαλλε κυρώσεις στο καθεστώς του Ασάντ⁶¹. Παρόλο που η Συρία βρίσκεται εκτός του ενωσιακού συστήματος, όπως και της γεωγραφικής

⁵⁶ Ειδικότερα στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ έχουν υιοθετηθεί 8 κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν: την θανατική ποινή, τα βασανιστήρια, τους Διαλόγους ΔΑ, τα παιδιά και ένοπλες συρράξεις, τους υπερασπιστές των ΔΑ, την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, την καταπολέμηση της βίας εναντίον κοριτσιών/ γυναικών, την προώθηση της συμμόρφωσης προς το ΔΑΔ.

Βλ. Περράκης Στ. «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 180

⁵⁷ Αρθ. 11 Συνθήκη

⁵⁸ http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/index_en.pdf, EU, CFSP, Sanctions or restrictive measures, What is the procedure for the adoption of legal instruments implementing restrictive measures & Which legal bases are used for EU sanctions? View 20/05/2014

⁵⁹ Βλ. http://eeas.europa.eu/cfsp/index_el.htm, ΕΕ, Εξωτερική Δράση, ΚΕΠΠΑ, view 06/05/2014

⁶⁰ http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/index_en.htm, EU, CFSP, Sanctions & Restrictive measures

⁶¹ Βλ. «Ψήφισμα της 7^{ης} Ιουλίου του 2011 για την κατάσταση που επικρατεί στην Συρία, το Μπαχρέιν και την Υεμένη με γνώμονα την κατάσταση που επικρατεί στον αραβικό κόσμο και στην Βόρεια Αφρική», P7_TA(2011)0333 και «Ψήφισμα της 16^{ης} Φεβρουαρίου του 2012 σχετικά με την κατάσταση στην Συρία», P7_TA-PROV(2012)0057

της περιφέρειας, είναι αυτονόητο, πως η προστασία των ΔΑ του ανθρώπου δεν περιορίζεται χωρικά ούτε σταματάει όπου τελειώνουν τα σύνορα, οφείλει να είναι οικουμενική και αδιαίρετη και πως το Συμβούλιο οφείλει να καθορίζει και να εφαρμόζει την ΚΕΠΠΑ. Το «εξω-ενωσιακό» ενδιαφέρον για περιπτώσεις παραβίασης των ΔΑ, είναι είτε έμπρακτο με την επιβολή περιοριστικών μέτρων ή την αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας είτε έμμεσο με Εκθέσεις, Αποφάσεις ή Ψηφίσματα, που προάγουν την προστασία των ΔΑ.

iii. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ (COMMISSION)

Η Επιτροπή, όπως προαναφέραμε, είναι το εκτελεστικό όργανο του Συμβουλίου και της διεθνούς εκπροσώπησης της Ενώσεως. Λειτουργεί ως «εντολοδόχος⁶²» του Συμβουλίου, γεγονός που καθιστά την όμοια με ένα είδος γραμματείας διεθνούς οργανισμού⁶³. Η Commission, όμως, είναι εκείνη που «φαίνεται», γι' αυτό και όταν αναφερόμαστε σε πολιτικό όργανο της ΕΕ, το πρώτο που έρχεται στο μυαλό μας δεν είναι το Συμβούλιο αλλά η Επιτροπή. Το ζητούμενο στην προκειμένη είναι ποιο είναι το όργανο που πραγματικά παίρνει τις αποφάσεις, κι αυτό δίχως αμφιβολία είναι το Συμβούλιο Υπουργών.

Παρ' όλ' αυτά, δεδομένης της «φήμης» της Επιτροπής ως το κύριο πολιτικό όργανο της Ενώσεως, θα αναφέρουμε κάποια στοιχεία για τις αρμοδιότητες της, προκειμένου να καταστεί σαφής η παραπάνω διατύπωση. Η Επιτροπή αποτελείται από έναν εκπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος, οι οποίοι διορίζονται από τις κυβερνήσεις τους, και «*επιλέγονται βάσει συστήματος εναλλαγής που θεσπίζεται ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο*» (βλ. αρθ. 244 Συνθ. Λισαβόνας) και κατόπιν εγκρίσεως του ΕΚ⁶⁴. Το τελευταίο, μάλιστα, μπορεί να καθαιρέσει την Επιτροπή, γεγονός που καταδεικνύει, την σπουδαιότητα που αποδίδεται στην γνώμη του⁶⁵. Επιπροσθέτως, δεν θα πρέπει να λησμονούμε το γεγονός πως οι Επίτροποι, «*αναλαμβάνουν καθήκοντα απέχοντας από κάθε πράξη ασυμβίβαστη με αυτά ενώ*

⁶² Στεφάνου Α. Κωνσταντίνος, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», Γενικά και Θεσμικά Χαρακτηριστικά μετά την Νίκαια, σελ. 153

⁶³ Ibid, υποσημ. 67 σελ. 153

⁶⁴ Βλ. Παπαγιάννης Δονάτος, «Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο», δεύτερη έκδοση, σελ. 62-63

⁶⁵ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_el.htm, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, view 20/05/2014

κράτη μέλη οφείλουν να σέβονται την ανεξαρτησία τους και δεν επιδιώκουν να τα επηρεάζουν κατά την εκτέλεση του έργου τους» (βλ. αρθ. 245 Συνθ. Λισαβόνας).

Εν αντιθέσει, δηλαδή με το Συμβούλιο Υπουργών οι οποίοι διατηρούν το αξίωμα τους κατά την τέλεση καθηκόντων τους ως Σύμβουλοι. Οι αρμοδιότητες της, είναι πρωτίστως νομοθετικές, καθ' ότι είναι εκείνη η οποία κατέχει την «νομοθετική πρωτοβουλία», επομένως και οι αποφάσεις του Συμβουλίου εκδίδονται με δική της πρωτοβουλία, κατόπιν όμως ομόφωνης απόφασης Συμβουλίου και ΕυρωΚοινβ. Διοικητικές – εκτελεστικές: είναι αρμόδια για την διαχείριση του προϋπολογισμού της Ενώσεως και την κατανομή των κονδυλίων, ελεγκτικές δεδομένου ότι ενεργεί ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών» και στην περίπτωση παραβίασεως συμβατικής υποχρέωσης από κράτος μέλος, μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο της ΕΕ το οποίο μπορεί είτε να επιβάλει κυρώσεις είτε να ζητήσει από το κράτος μέλος να προβεί σε επανόρθωση, εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου⁶⁶. Τέλος, είναι το όργανο διεθνούς εκπροσώπησης της Ενώσεως επιφορτισμένο για την διαπραγμάτευση και την σύναψη Συνθηκών. Εκδίδει, επίσης, γενική Έκθεση σχετικά με την δραστηριότητα της Ένωσης, λίγο πριν την έναρξη συνόδου του ΕΚ (αρθ. 249, Συνθ. Λισαβόνας).

Συμπερασματικά, καταλήγουμε την αρχική μας διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν συνιστά το κατ' εξοχήν πολιτικό όργανο με την έννοια που προαναφέραμε, αλλά ένα εκτελεστικό όργανο που δρα για λογαριασμό του Συμβουλίου. Το μόνο επιχείρημα που θα μπορούσε να αντιπαραβάλει κανείς είναι η «νομοθετική της πρωτοβουλία», βάσει της οποίας το πολιτικό όργανο μπορεί να προτείνει την εισαγωγή Κανονισμών που αφορούν τα δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης, τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικά σε σχέση με την εξωτερική δράση του οργανισμού καθώς και την αποτελεσματικότερη προαγωγή και προστασία αυτών. Αλλά και σε αυτήν την περίπτωση, χρειάζεται την σύμφωνη γνώμη και των δύο άλλων οργάνων (συνήθης νομοθετική διαδικασία), με αποτέλεσμα την όποια «πρωτοβουλία» της πέφτει εν κενώ, δεδομένου ότι οι νομοθέτες του συστήματος είναι το ΕΚ και το Συμβούλιο⁶⁷. Όπως και να' χει η όποια νομοθετική πρωτοβουλία της Επιτροπής δεν παύει να είναι δηλωτική προθέσεως και να ευοδωθεί σε μετέπειτα χρονική στιγμή.

⁶⁶ Βλ. http://ec.europa.eu/eu_law/introduction/commission_role_el.htm, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ο ρόλος της Ευρ. Επιτροπής, view 20/05/2014

⁶⁷ <http://www.consilium.europa.eu/council/decision-making-process?lang=el>, Συμβούλιο ΕΕ, η διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΕΕ, view 20/05/2014

iv. Η ΕΕ σε λειτουργία...

Το ερώτημα που τίθεται βάσει των δεδομένων της εποχής μας είναι εάν η ΕΕ επιδεικνύει την ίδια «ευαισθησία» για την προστασία των ΔΑ στην περιφέρεια της, αντίστοιχα με εκείνη στις εξωτερικές της δράσεις. Εάν, δηλαδή, ακολουθεί την ίδια πολιτική και τακτική ή εάν συμερίζεται τις ίδιες ανησυχίες εντός αυτής. Αναλυτικότερα, κατά πόσο προασπίζει τα ΔΑ εντός της επικράτειας της. Ας αναλογιστούμε, λοιπόν, την υποχρέωση διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα στην ΕΕ. Το γεγονός πως : *«Ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, κράτος δικαίου και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: οι αξίες αυτές έχουν ενσωματωθεί εξ αρχής στις Συνθήκες της ΕΕ⁶⁸»*. Θεωρούμε πως η παραπάνω διατύπωση βρίσκεται σε σύγκρουση με την Ελλάδα της κρίσης. Εν έτει 2014, διαβλέπουμε μία ΕΕ η οποία στα πλαίσια της δημοσιονομικής εξυγίανσης και των μέτρων λιτότητας δεν διστάζει να καταπατήσει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με αποτέλεσμα την ανεργία να εκτοξεύεται στα ύψη, την δημόσια υγεία να αμφιταλαντεύεται και να πλέει τα λούισθια, οικογένειες, ηλικιωμένοι και παιδιά να ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας και την φυλάκιση πλήθους ανθρώπων λόγω χρεών και αδυναμίας αποπληρωμής.

Το δυσάρεστο σε αυτήν την κατάσταση είναι πως η «θυσία» των ΔΑ, στο βωμό της οικονομικής εξυγίανσης γίνεται με απόφαση του Συμβουλίου. Με αποφάσεις, επομένως, της πολιτικής ηγεσίας των «ισχυρών» κρατών μέσα στην ΕΕ. Πώς, λοιπόν, θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί ότι το πολιτικό όργανο της Ένωσης δρα υπέρ των ΔΑ, έστω με τα μέσα που διαθέτει, όταν αποτυγχάνει να διασφαλίσει αυτά για τους ίδιους τους ευρωπαίους πολίτες; Ή μήπως θα πρέπει να βρισκόμαστε σε ακραίες περιπτώσεις κατάφορης παραβίασης, ώστε το Συμβούλιο να αναλάβει πρωτοβουλίες; Θα μπορούσε κανείς να πει, πως κάποια ανθρώπινα δικαιώματα είναι σημαντικότερα από άλλα; Σαφώς, και η απάντηση στο τελευταίο ερώτημα είναι αρνητική. Τα ΔΑ είναι αδιαίρετα, οικουμενικά, αλληλοεξαρτώμενα και δεν υπόκεινται στην αρχή της αμοιβαιότητας. Στις περιπτώσεις, όπου οι πολιτικές ηγεσίες, και κατ' επέκτασιν τα πολιτικά όργανα, μας θέτουν αντιμέτωπους με τέτοιους προβληματισμούς, τότε, η προαγωγή και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μάλλον φαινομενική και κατά το δοκούν.

⁶⁸ http://europa.eu/pol/rights/index_el.htm ΕΕ, η ΕΕ ανά θέμα, Ανθρώπινα Δικαιώματα, view 06/05/2014

Διαφαίνεται, επομένως, πως μέσα στα χωρικά περιθώρια της Ένωσης η εφαρμογή και η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι τουλάχιστον ελλειμματική, όταν καταπατούνται ανθρώπινα δικαιώματα όπως αυτά της ζωής, της ελευθερίας, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της εργασίας πλήθος των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και μορφωτικών δικαιωμάτων. Πέραν της περιπτώσεως της Ελλάδος, το πλαίσιο προστασίας των ΔΑ της Ενώσεως χωλαίνει σε πολλά σημεία. Επί παραδείγματι, αναφέρουμε τα ζητήματα διακρίσεων βάσει εθνοτικών, φυλετικών κριτηρίων ή σεξουαλικού προσανατολισμού, την καταπολέμηση του ρατσισμού απέναντι στους Ρομά, τα δικαιώματα των ΑΜΕΑ, τα θέματα της μετανάστευσης και της ποινικοποίησης, σε κάποιες περιπτώσεις, όσων δεν την δικαιούνται, το ζήτημα της επαναπρόωθησης και οι χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες των αιτούντων άσυλο⁶⁹, συνιστούν μόνο κάποια από τα δικαιώματα, που καταπατούνται, δεν διαφυλάσσονται ή δεν προωθούνται στους κόλπους του Ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Παρόλο, που ως «αντίβαρο» σε αυτήν την κατάσταση λειτουργεί η ύπαρξη του ΕΚ, το οποίο έχει διευρυμένες αρμοδιότητες σε σύγκριση με άλλα κοινοβουλευτικά όργανα. Ίσως, διότι εκλέγεται απευθείας από μια πολυάριθμη λαϊκή βάση, με αποτέλεσμα «η φωνή των λαών να ακούγεται καλύτερα». Έτσι, το ΕΚ έχει την νομοθετική αρμοδιότητα μαζί με το Συμβούλιο, μπορεί να δίνει τις κατευθύνσεις ή καλύτερα να υποδεικνύει κατά κάποιον τρόπο τους τομείς που χρήζουν ανάληψης δράσης από την Ένωση, αλλά ο «εγκέφαλος» του οργανισμού παραμένει το Συμβούλιο, το οποίο λαμβάνει τις αποφάσεις και χαράσσει τις πολιτικές.

Ενδεχομένως, μεγάλο μέρος της καταπάτησης των ΔΑ και από την ίδια την Ένωση και μέσα στην επικράτεια της να επιλυθεί ή τουλάχιστον να μειωθεί σε σημαντικό βαθμό με την προσχώρηση της ΕΕ στο Συμβούλιο της Ευρώπης, την υιοθέτηση της ΕΣΔΑ και την υπαγωγή της στην δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, μιας και παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην νομολογία των δικαστηρίων των δύο συστημάτων⁷⁰. Βέβαια, παρόλο που η προσχώρηση της Ενώσεως ορίζεται πλέον, ως συμβατική υποχρέωση

⁶⁹ Βλ. <http://www.avgi.gr/article/1445535/suzitisi-gia-ta-anthropina-dikaiomata-stin-e-e->, Εφημερίδα ΑΥΓΗ, «Συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ΕΕ», Γιαμαλή Σοφία, Του Νιλς Μούζινιεκς 07/12/2013, view 06/05/2014

⁷⁰ Βλ. Ρούκουνας Εμ. «Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», σελ. 215

(βλ. Συνθ. Λισαβόνας, αρθ. 6, παρ. 2⁷¹), εξακολουθεί να παραμένει απραγματοποίητη ακόμη και σήμερα.

I.A.ii. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ο πρωτοπόρος – πρόμαχος Οργανισμός στο πεδίο των ΔΑ, ιδρύεται το 1949, έχοντας στην ουσία ως αυτοσκοπό την προστασία και προαγωγή των ΔΑ, την δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Γεγονός που διαφαίνεται, και από το ίδιο του το Καταστατικό καθώς «η διεθνής προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου δεν συνιστά απλώς ένα από τους κύριους άξονες δραστηριοτήτων του ΣτΕ, αλλά αποτελεί μία από τις γενεσιουργές αιτίες της ίδιας της υπάρξεως του Οργανισμού⁷²». Προς επίρρωση όλων των παραπάνω έρχεται λίγο αργότερα, το 1950, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) που τίθεται σε ισχύ το 1953, έχοντας ως σημείο αναφοράς την Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΔΔΑ) του 1948. Η ΕΣΔΑ, συνιστά την πρώτη ουσιαστική κίνηση για την προστασία και προαγωγή των ΔΑ σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ θεσπίζει το πρώτο Δικαστήριο για τα ΔΑ σε οικουμενικό επίπεδο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)⁷³.

Η εξέχουσα θέση που κατέχουν τα ανθρώπινα δικαιώματα για τον Οργανισμό καταδεικνύεται και από την προϋπόθεση εισδοχής μέλους στον Οργανισμό, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από την επικύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων

⁷¹ «Η Ένωση προσχωρεί στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Η προσχώρηση στην εν λόγω Σύμβαση δεν μεταβάλλει τις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως ορίζονται στις Συνθήκες. Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση... αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης».

⁷² Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 108

⁷³ Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε, την «ανομοιομορφία» που παρουσιάζεται στις περιπτώσεις παραβιάσεως των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών. Για παράδειγμα, σήμερα, στις περιπτώσεις όπου θίγεται το «πνεύμα και γράμμα» της ΕΣΔΑ, οι ευρωπαίοι πολίτες, κατόπιν εξαντλήσεως των εσωτερικών ένδικων μέσων, υπάγονται στην δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ΔΑ. Ενώ όταν θίγονται τα ανθρώπινα δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, τα εθνικά δικαστήρια παραπέμπουν την υπόθεση στο Δικαστήριο της ΕΕ. Το αποτέλεσμα της εν λόγω πρακτικής είναι η «σύγχυση», καθώς η νομολογία των δύο Δικαστηρίων παρουσιάζει διαφορές βλ. Ρούκουνας Εμ. «Διεθνής προστασία των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων», σελ. 215 και Πίνακα σελ. 6 από : http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/justice_el.pdf

του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και την αντίστοιχη αναγνώριση της υποχρεωτικής δικαιοδοσίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ΔΑ. Αντίστοιχα, τυχόν παραβίαση των ΔΑ μπορεί να επισύρει κυρώσεις (άρθ. 7, Κατ.ΣτΕ), την αναστολή της εκπροσώπησης ή μέχρι και την αποβολή του μέλους από τον Οργανισμό (αρθ.8, Κατ.ΣτΕ). Επί παραδείγματι, αναφέρουμε την περίπτωση της Ελλάδος το 1969, κατά την περίοδο της Δικτατορίας. Δεδομένης της «παλαιότητας» και της πρακτικής του ΣτΕ, συνιστά το πιο ανεπτυγμένο σύστημα της διεθνούς προστασίας των ΔΑ, ενώ η νομολογία του ΕΔΔΑ μία από τις πλουσιότερες πηγές στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁷⁴.

Βέβαια, το ΣτΕ δεν παραμένει στάσιμο, καθ' ότι οι ανάγκες στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ποικίλες καθημερινά. Πέρα από την ΕΣΔΑ, η οποία κατοχυρώνει τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, ανταποκρινόμενη στις προτεραιότητες της εποχής, το ΣτΕ καταρτίζει το 1961 τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη⁷⁵, προκειμένου να κατοχυρώσει και οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα⁷⁶. Ενώ, στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως από την ημέρα της ίδρυσης του έως σήμερα, έχουν υιοθετηθεί 214 συμβατικά και μη κείμενα, όπως συμβάσεις πρωτόκολλα και Συμφωνίες, εκ των οποίων ένας πολύ μικρός αριθμός δεν έχει τεθεί σε ισχύ⁷⁷. Ο Οργανισμός αν και συγκαταλέγεται στην κατηγορία των «πολιτικών περιφερειακών οργανισμών⁷⁸», δεν θα μπορούσε να διατυπωθεί ότι επιλαμβάνεται θεμάτων πολιτικής, όπως η ΕΕ ή ακόμη και ο ΟΗΕ, ενώ έχει ευρείες αρμοδιότητες σε διάφορους τομείς⁷⁹. Περιλαμβάνει 47 κράτη μέλη εκ των οποίων τα 28 προέρχονται από την ΕΕ. Τα καταστατικά όργανα του Συμβ. Της Ευρώπης είναι δύο: α) η Επιτροπή Υπουργών (Committee of Ministers) και β) η πρώην Συμβουλευτική Συνέλευση (Consultative Assembly) και νυν Κοινοβουλευτική Συνέλευση, τα οποία επικουρούνται από μία Γραμματεία⁸⁰

⁷⁴ Αμίτσης Γαβριήλ (επιμ.) «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και πρακτική», σελ. 43

⁷⁵ Αμίτσης Γαβριήλ (επιμέλεια), «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και πρακτική», σελ. 589-90

⁷⁶ Σήμερα, τα μέλη που έχουν επικυρώσει τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη είναι 43, εκ των οποίων τα 33 έχουν επικυρώσει και τον αναθεωρημένο Χάρτη του 1996. Βλ. http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/Presentation/Overview_en.asp , Member States of the Council of Europe and the European Social Charter.,view 20/05/2014

⁷⁷ Βλ. <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp?CM=8&CL=ENG> , Complete List of the Council Europe's Treaties , view 20/05/2014

⁷⁸ Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ. 305

⁷⁹ Όπως στους: οικονομικό, κοινωνικό, επιστημονικό, πολιτιστικό, νομικό και διοικητικό.

⁸⁰ Βλ. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/001.htm> , European Council, Statute, view 10/05/2014

i. Η ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Το πρώτο κοινοβουλευτικό όργανο που εγκαθιδρύεται από ΔΟ είναι η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣτΕ, η οποία μετονομάζεται το 1974 από Συμβουλευτική σε Κοινοβουλευτική και αποτελείται από 318 μέλη, τα οποία εκλέγονται ή επιλέγονται απ' τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών και διορίζονται κατ' αναλογία του πληθυσμού τους. Οι αρμοδιότητες της είναι ως επί των πλείστων συμβουλευτικές και ελεγκτικές σε ότι αφορά τις δεσμεύσεις των κρατών μελών του Οργανισμού. Μπορεί να συζητά και να κάνει συστάσεις επί παντός θέματος που σχετίζεται με το πνεύμα και τον σκοπό του Οργανισμού (αρθ.23,α Κατ.ΣτΕ). Επιπροσθέτως, για την σύνταξη της Ατζέντα της, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη αποφάσεις, συστάσεις, ψηφίσματα, εκθέσεις και άλλων Δ.Ο., εκ των οποίων τα μέλη τους είναι και μέλη του ΣτΕ (πχ ΕΕ) (αρθ.23,β, Κατ.ΣτΕ). Βάσει του άρθ. 29 του Κατ. ΣτΕ, όλες οι αποφάσεις της Συνέλευσης, συνιστούν απευθείας συστάσεις προς την Επιτροπή των Υπουργών.

Μπορεί, συν τοις άλλοις, να υποβάλει στην Επιτροπή Υπουργών, γραπτές δηλώσεις, γραπτά και προφορικά ερωτήματα, ενώ κατόπιν υποδείξεως της Επιτροπής συντάσσει γνώμες (avis), για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Οργανισμού και χρήζουν περαιτέρω διευκρινήσεων. Επίσης, τα μέλη της Συνελεύσεως έχουν το δικαίωμα να συνδιαλέγονται με τον Πρόεδρο της Επιτροπής Υπουργών κατά την παρουσίαση των εκθέσεων⁸¹. Παρατηρούμε, επομένως, ένα κοινοβουλευτικό όργανο στο οποίο δεν αποδίδονται «δυναμικές» αρμοδιότητες από την καταστατική συνθήκη και ο ρόλος του είναι αρκετά μικρότερος από την Επιτροπή Υπουργών μέσα στον Οργανισμό. Παρ' όλ' αυτά, παρατηρώντας τις Αποφάσεις και Συστάσεις του ΣτΕ διαπιστώνουμε πληθώρα και ποικιλομορφία θεμάτων⁸².

Επομένως, η Συνέλευση κάνει εκείνο ακριβώς για το οποίο προορίζεται με τα μέσα που διαθέτει: συζητά τα θέματα, τους προβληματισμούς και τις ανάγκες της Διεθνούς Κοινωνίας στον τομέα των ΔΑ, καθώς και του ίδιου του Οργανισμού. Θα έλεγε κανείς, πως σε ένα ΔΟ, ο οποίος δημιουργήθηκε με σκοπό την προαγωγή και προστασία των ΔΑ και ασχολείται με αυτό χωρίς να περιπλέκεται σε άλλες

⁸¹ Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 107

⁸² Βλ. <http://semantic-pace.net/default.aspx?search=Y2F0ZWdvcnlf3RyX2VuOiJBZG9wdGVkIHRleHQi> , Council of Europe, Parliamentary Assembly, adopted texts, view 20/05/2014

κατευθύνσεις, πολιτικές ή ζητήματα, και τα όργανα του θα κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση. Με λίγα λόγια, σ' έναν Οργανισμό που έχει έναν κύριο σκοπό και που τα όργανα του συστάθηκαν προς επίτευξη αυτού, θα λέγαμε ότι υπάρχει περισσότερο ένα κλίμα συνεργασίας παρά σύγκρουσης απόψεων ή συμφερόντων, σε μία κοινή κατεύθυνση. Ακόμη ορθότερα, ένα κλίμα αλληλοσυμπλήρωσης, όπως ακριβώς ισχύει και για τα ίδια τα ΔΑ. Μιας και τα τελευταία είναι καθολικά, αδιαίρετα, αλληλοεξαρτώμενα και δημιουργούν υποχρεώσεις *erga omnes*. Αν και όπως θα διαπιστώσουμε στο 2^ο Μέρος της Εργασίας, το κοινοβουλευτικό όργανο δεν διστάζει να δράσει και μόνο του, όταν συναντά την «απραξία» από πλευράς του πολιτικού οργάνου. Επίσης, θα μπορούσε να ειπωθεί πως όταν υπάρχει ένα πληρέστερο θεωρητικό υπόβαθρο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σαφείς συμβατικές υποχρεώσεις, σκοπούς και οριοθετημένες αρμοδιότητες των οργάνων, η περίπτωση του να «παρεκκλίνει» αυτών είναι μάλλον μικρότερη.

ii. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Το παραπάνω όργανο, συνέρχεται σε υπουργικό επίπεδο από τους Υπουργούς Εξωτερικών⁸³ των κρατών μελών ή τους Αναπληρωτές τους, όπως πρέσβεις και εκδίδει αποφάσεις ή συστάσεις για τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή Υπουργών συνιστά το όργανο λήψης αποφάσεων, καθώς και το εκτελεστικό όργανο του Οργανισμού. Προβλέπεται από την καταστατική συνθήκη του ΣτΕ, όπως προαναφέραμε, σε αντίθεση με Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το ομώνυμο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο που εγκαθιδρύονται με την ΕΣΔΑ⁸⁴. Κάθε κράτος μέλος έχει έναν αντιπρόσωπο στην Επιτροπή (αρθ. 14, Κατ.ΣτΕ). Μέσα στο φάσμα των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής των Υπουργών, είναι οι αποφάσεις πάνω σε θέματα που υποβάλλει η Κοινοβουλευτική Συνέλευση για εξέταση, ή θέματα με δική της πρωτοβουλία, όπως και η έγκριση του προϋπολογισμού του Οργανισμού και των εξόδων που απαιτούνται για την λειτουργία των οργάνων της ΕΣΔΑ. Επίσης, είναι εκείνη η οποία εκλέγει τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πριν το αναθεωρητικό Πρωτόκολλο 11, βλ. παρακάτω) .

⁸³ Κατά την τέλεση των καθηκόντων τους στο διεθνές όργανο, διατηρούν το αξίωμα τους ως Υπουργοί της κυβερνήσεως που εκπροσωπούν.

⁸⁴ Αμίτσης Γαβριήλ (επιμ.) «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και πρακτική», σελ. 71

Εκτός των άλλων, η Επιτροπή Υπουργών θα πρέπει βάσει συστάσεως της Συνέλευσης ή με δική της πρωτοβουλία να «εξελίσσει» τον σκοπό του Οργανισμού, λαμβάνοντας πάντα υπόψη άλλα συμβατικά κείμενα καθώς και την υιοθέτηση μιας κοινής πολιτικής από τα μέλη (αρθ.15,α, Κατ.ΣτΕ). Επίσης, τα συμπεράσματα της Επιτροπής μπορούν να γίνουν συστάσεις συμμόρφωσης προς τις κυβερνήσεις των μελών (αρθ.15,β, Κατ.ΣτΕ). Είναι αρμόδια ελέγχου των συμβατικών υποχρεώσεων των κρατών μελών βάσει του άρθρου 8 Κατ. ΣτΕ και της συμμόρφωσης των κρατών με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου⁸⁵ βάσει του νέου άρθ. 46 της ΕΣΔΑ. Ή τυχόν παραβιάσεων της ΕΣΔΑ σε περίπτωση που κάποιο κράτος, δεν έχει αναγνωρίσει την δικαιοδοσία του ΕΔΔΑ (δικαστική αρμοδιότητα, βλ. παλαιό άρθ.32 ΕΣΔΑ). Στο σημείο αυτό, αξίζει να παρατηρήσουμε το «οξύμωρο» ενός κατ' εξοχήν πολιτικού οργάνου, να διαδραματίζει τον ρόλο του δικαστή⁸⁶, σύμφωνα με το «παλαιό» σύστημα, πριν τον ενιαίο μηχανισμό ελέγχου που εισήχθη με το 11^ο Πρωτόκολλο του 1998. Όπως, επίσης και το ότι οι συνεδριάσεις της Επιτροπής Υπουργών λαμβάνουν χώρα, ακόμα και σήμερα, «κεκλεισμένων των θυρών» (αρθ. 21 Κατ.ΣτΕ), γεγονός που μας προβληματίζει καθ' ότι μας φέρνει στο νου «τακτικές» του ΣΑ του ΟΗΕ.

Το κατά πόσο «δίκαιες» αποφάσεις θα μπορούσε να λάβει ένα πολιτικό όργανο, καταδεικνύεται από τις αποφάσεις που έλαβε στις προσφυγές της Κύπρου για την Τουρκική εισβολή. Βάσει των οποίων σύστηνε «διακοινοτικές συνομιλίες» μεταξύ των μερών, ξεφεύγοντας από το πνεύμα του άρθρου 32 της ΕΣΔΑ και ανάγοντας το ζήτημα σε πολιτικό⁸⁷. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο παράδειγμα, θα μπορούσαμε να αντικρούσουμε τον παραπάνω συλλογισμό, όπου τα όργανα ενός ΔΟ. με συγκεκριμένο σκοπό, όπως την προαγωγή και προάσπιση των ΔΑ και συγκεκριμένο συμβατικό πλαίσιο δρουν προς την ίδια κατεύθυνση. Ίσως, μέρος του προβλήματος να ήταν και ότι οι αρμοδιότητες του οργάνου σε αυτές τις περιπτώσεις δεν ήταν σωστά οριοθετημένες. Ή το ότι ήταν εξαρχής, λάθος η επιλογή ενός πολιτικού οργάνου σε ρόλο δικαστή.

Όπως και να έχει, για τα δεδομένα της εποχής ήταν η πλέον πρόσφορη λύση, για τα μέλη που δεν αναγνώριζαν την δικαιοδοσία του Δικαστηρίου⁸⁸. Αλλά αυτό που

⁸⁵ Ibid, υποσημ. 55, σελ. 73

⁸⁶ Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 193

⁸⁷ Απόφαση Επιτροπής Υπουργών 21 Οκτωβρίου 1977 και 20 Ιανουαρίου 1979 (DH 79). Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 196

⁸⁸ Αμίτσης Γαβριήλ (επιμ.) «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και πρακτική», σελ. 73

μπορούμε να συνάγουμε για την συγκεκριμένη περίπτωση, είναι πως ένα πολιτικό όργανο, ότι αρμοδιότητες και να έχει ή ότι σκοπούς του Οργανισμού και να υπηρετεί, εξακολουθεί να παραμένει πολιτικό, κάτι που μπορεί να διαφανεί σε ζητήματα κρίσιμα για τα ΔΑ και να παγιώσει καταστάσεις που χρήζουν δοκιμότερων ή «δικαιότερων» λύσεων⁸⁹.

Όμως, σημαντικές αλλαγές σημειώθηκαν στο ευρωπαϊκό σύστημα του Συμβουλίου της Ευρώπης μετά την υιοθέτηση του αναθεωρητικού 11^{ου} Πρωτοκόλλου προς την ΕΣΔΑ το 1998⁹⁰, με πρώτη και κύρια την υποχρεωτική αναγνώριση του δικαιώματος της ατομικής προσφυγής, όπως και σε ότι αφορά την Επιτρ. ΔΑ, η οποία καταργείται μαζί με το Δικαστήριο και την θέση τους λαμβάνει «ένα ενοποιημένο όργανο το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁹¹», και την αυτόματη αναγνώριση της δικαιοδοσίας του τελευταίου. Επομένως, οι αρμοδιότητες που αποδίδονται στην Επιτροπή Υπουργών από την ΕΣΔΑ είναι δύο: α) εκείνη της αίτησης γνωμοδότησης και β) η εποπτεία της συμμόρφωσης με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου⁹². Βέβαια, το υπουργικό όργανο, αν και πολιτικό, όσο οριοθετούνται και συγκεκριμενοποιούνται οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις του, μπορεί να δράσει προς όφελος των ΔΑ. Επομένως, η Επιτροπή Υπουργών, «απαλλαγμένη» από τον ρόλο του δικαστή, θεσπίζει κανόνες διευρύνοντας ή συγκεκριμενοποιώντας τις αρμοδιότητες της.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τους τελευταίους κανόνες που υιοθετήθηκαν στις 10 Μαΐου του 2006, η Επιτροπή επιτηρεί α) την εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ (Κανόνες 6-11), β) την εκτέλεση Φιλικού διακανονισμού ανάμεσα στα κράτη (Κανόνες 12-15) και γ) λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τα α) και β) προκειμένου να εκφράσει την ανησυχία της ή να κάνει προτάσεις (Κανόνες 16-17). Η Επιτροπή, λοιπόν, μέσα στα πλαίσια του μηχανισμού του ελέγχου του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο των συμβατικών υποχρεώσεων των κρατών

⁸⁹ Επί του θέματος όμως, αξίζει να αναφερθεί πως σε όλα τα Communication της Επιτροπής Υπουργών με τους Αντιπροσώπους εκείνων που έχουν προσφύγει το ΕΔΔΑ, αναγράφεται στην αρχή κάθε αποφάσεως της Επιτροπής το εξής: «Documents distributed at the request of a Representative shall be under the sole responsibility of the said Representative, without prejudice to the legal or political position of the Committee of Ministers».

⁹⁰ Πρωτόκολλο 11 στην Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, υπεγράφη το 1998 και ετέθη σε ισχύ το 1999.

⁹¹ Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 138 και νέο άρθρο 46 παρ. 2, του 11^{ου} Πρωτοκόλλου.

⁹² Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 194

μελών, καθώς και την συμμόρφωση τους με τις δικαστικές αποφάσεις. Οι αποφάσεις της μπορεί να μην είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη, όπως συμβαίνει με εκείνες της ΕΕ, όμως διαδραματίζει καίριο ρόλο, καθώς σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης είναι εκείνη που μπορεί να κινήσει τις διαδικασίες κυρώσεως που προβλέπονται από το Καταστατικό και να αποβάλει το παράτυπο μέλος (αρθ. 8 ΚατΣτΕ).

Βέβαια, θα πρέπει να αναλογιστούμε ότι η Επιτροπή Υπουργών, μπορεί να δραστηριοποιείται ενεργά για την προστασία και προαγωγή των ΔΑ, και να ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στις υποχρεώσεις της και ιδίως συγκριτικά με πολιτικά όργανα άλλων οργανισμών, αλλά θα πρέπει να έχουμε κατά νου, την πολιτική του φύση, και η οποία είναι εκείνη που θα υπερισχύσει σε μία κρίσιμη στιγμή, παραλείποντας ενδεχομένως και όχι τόσο αντιβαίνοντας στο «γράμμα του νόμου». Όπως, αναφέραμε στο παράδειγμα της Κύπρου με την Τουρκία. Ανάμεσα στα δύο όργανα δε, του Συμβουλίου της Ευρώπης, δεν χωράει αμφιβολία ότι το όργανο το οποίο «κινεί τα νήματα» είτε λόγω των διευρυμένων αρμοδιοτήτων του είτε λόγω της φύσης του, είναι η Επιτροπή Υπουργών, η οποία συνιστά το «κεφάλι» του όλου οικοδομήματος, εφόσον εκείνη λαμβάνει τις αποφάσεις.

I.A.iii. ΟΑΣΕ

Από το *ευρωπαϊκό δίκαιο* για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του ανθρώπου, δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε το «αδιότυπο μόρφωμα» του Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ). Ο παραπάνω χαρακτηρισμός, εδράζεται στο γεγονός πως ο «*Οργανισμός*⁹³» αρχικά δεν έφερε τα κλασικά τυπικά γνωρίσματα ενός διεθνούς οργανισμού. Ενώ, εντάσσεται στους περιφερειακούς οργανισμούς του Κεφαλαίου VIII του Χάρτη των ΗΕ, κατόπιν του Χάρτη του Παρισιού το 1990. Εντούτοις, η σημερινή μορφή του ΟΑΣΕ θυμίζει έναν τυπικό ΔΟ, και ειδικότερα πρόκειται για έναν «μαλακό» ΔΟ⁹⁴, με μία πληθώρα οργάνων για να συνδράμουν στο έργο του, ενώ λόγω της εξέχουσας θέσης που κατέχουν τα ΔΑ στις αρχές του, καθώς και λόγω της συμβολής του για την διαφύλαξη αυτών, θα αναφέρουμε λίγα λόγια.

⁹³ Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 189

⁹⁴ Σύμφωνα με Μαγκλιβέρα Κ. : «*Η έλλειψη ιδρυτικού κειμένου και δεσμευτικότητας δεν επηρεάζει την υπόσταση ενός ΔΟ. Κι αυτό διότι τα ίδια τα μέλη αποφάσισαν, να προσδώσουν στο μόρφωμα που δημιούργησαν τα χαρακτηριστικά ενός ΔΟ...*»

βλ. Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος & Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (επιμ.), «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ. 121

Η ιστορική αναδρομή του ΟΑΣΕ, έχει ως απαρχή την δεκαετία του '70, και την εξομάλυνση των σχέσεων Ανατολής και Δύσης μετά τον Β'ΠΠ⁹⁵. Με πρωτοβουλία των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης, υλοποιείται η Διάσκεψη για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη (ΔΑΣΕ), όπου υιοθετείται το 1975 στο Ελσίνκι, η ομώνυμη Τελική Πράξη⁹⁶. Η τελευταία, δεν συνιστά διεθνή συνθήκη, δηλαδή την ιδρυτική πράξη (απαραίτητη προϋπόθεση για την τυπική σύσταση ενός ΔΟ⁹⁷), και επομένως δεν εμπεριέχει συμβατικές υποχρεώσεις, αλλά πολιτικές δεσμεύσεις. Αντιστοίχως, και τα κείμενα που υιοθετούνται στα πλαίσια της ΔΑΣΕ συνιστούν πολιτικές δεσμεύσεις⁹⁸. Χωρίς να θέλουμε να διερευνήσουμε περαιτέρω, στο φερόμενο πόνημα, την δεσμευτικότητα των συμβατικών ή των πολιτικών υποχρεώσεων, θα πρέπει να επισημάνουμε πως αρκετά από τα δικαιώματα που αναφέρονται σε Κείμενα της ΔΑΣΕ, βρίσκονται αυτούσια στην ΕΣΔΑ, η οποία δεσμεύει και νομικά τα κράτη μέλη της. Ενώ, η παρέκκλιση από τις υιοθετούμενες πολιτικές σε ένα κατεξοχήν πολιτικό -στρατιωτικό «Όργανισμό», ενδεχομένως να μην συνιστά και την ορθότερη επιλογή.

Προκειμένου να καταστεί ευδιάκριτη η σχέση της πρώην ΔΑΣΕ και νυν ΟΑΣΕ με τα ΔΑ, θα πρέπει να αναφέρουμε πως η Τελική Πράξη της ΔΑΣΕ περιλάμβανε μία Διακήρυξη με τις Αρχές που θα έπρεπε να διέπουν τις σχέσεις των κρατών. Οι αρχές χωρίζονται σε τρεις τομείς ή «καλάθια» (“baskets”) : α) ασφάλεια β) συνεργασία για τα οικονομικά και τα περιβαλλοντικά και γ) «η ανθρώπινη διάσταση» του οικοδομήματος. Το τελευταίο καλάθι περιλάμβανε την αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας, την πληροφόρηση, διαφύλαξη, σεβασμό των ΔΑ όπως κατοχυρώνονται στα διεθνή συμβατικά και μη κείμενα και τον σεβασμό των δικαιωμάτων των εθνικών μειονοτήτων. Η σημασία που απέδιδε στα ΔΑ, ήταν μεγάλη διότι θεωρούσε πως η προστασία τους συνιστούσε το ακρογωνιαίο λίθο της διατήρησης της ειρήνης και της ασφάλειας, όπως και της ανάπτυξης⁹⁹. Εκτός των άλλων, για τον ΟΑΣΕ «η ανθρώπινη διάσταση» συνδεόταν με πολιτικό σύστημα του κράτους. Έτσι, τα Συμμετέχοντα κράτη δεσμεύονταν ότι μόνο το πολίτευμα της

⁹⁵ Ρούκουνας Εμμανουήλ, «Διεθνής προστασία των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων», σελ. 217

⁹⁶ Βλ. Στρίμπης Ιωάννης, «Το Νομικό Καθεστώς του ΟΑΣΕ: μεταξύ Διεθνούς Οργανισμού και Μονίμου Συνεδρίου της Βιέννης», από το βιβλίο: «Η Διεθνής Συνεργασία σε Οικουμενικό και Περιφερειακό Επίπεδο», Περράκης Στ. (επιμ.), σελ. 139 -142

⁹⁷ Βλ. Χριστοδουλίδης Αιμ. Θεοδ., «ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ», Τεύχος Α', Αθήνα- Κομοτηνή, 1985, εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 14

⁹⁸ Ρούκουνας Εμμανουήλ, «Διεθνής προστασία των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων», σελ. 220

⁹⁹ Gavouneli M. – Kyriakopoulos V. (editors), “OLYMPIA II: HUMAN RIGHTS IN THE 21st CENTURY”, page 112-113

δημοκρατίας βάσει της αρχής του κράτους δικαίου θα μπορούσε να εγγυηθεί την αποτελεσματική προστασία των ΔΑ. Πρόκειται, λοιπόν, για μία κοινότητα αξιών που με την δράση των Συμμετεχόντων μελών της δημιουργεί κανόνες εθνικού δικαίου¹⁰⁰.

Όμως, εφόσον οι ισορροπίες στο ευρωπαϊκό στερέωμα ανατράπηκαν το '89 με την πτώση του τείχους του Βερολίνου και το '92 με την διάλυση της ΕΣΣΔ¹⁰¹, η ΔΑΣΕ έπρεπε να αντιμετωπίσει τα νέα δεδομένα, ώστε να αποφευχθούν οι συγκρούσεις. Έτσι, το 1990 υιοθετείται ο Χάρτης του Παρισιού¹⁰², το 1992 το Ελσίνκι II της ΔΑΣΕ και τέλος, η Σύνοδος της Βουδαπέστης το 1994 στην οποία αποφασίζεται η ΔΑΣΕ να μετονομαστεί σε ΟΑΣΕ¹⁰³ και «μεταλλάσσεται θεσμικά». Ο τελευταίος άρχισε τις λειτουργίες του υπό την νέα του ονομασία στις 01/01/'95¹⁰⁴.

Στους κόλπους του τελευταίου αναπτύχθηκε μία πλήθος οργάνων όπως: 1) το Μόνιμο Συμβούλιο, 2) το Δικαστήριο Συνδιαλλαγής και Διαιτησίας που συστήνεται ad hoc, 3) το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, 4) Ο εκπρόσωπος για την Ελευθερία του Τύπου, 5) ο Ύπατος Αρμοστής για τις Εθνικές Μειονότητες, 6) Γραφείο Ειδικού Αντιπροσώπου και Συντονιστή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, 7) Ειδικός Εκπρόσωπος της Προεδρίας του ΟΑΣΕ για θέματα ισότητας των φύλων, 8) το Υπουργικό Συμβούλιο, 9) το Ανώτερο Συμβούλιο, 10) ο Πρόεδρος του ΟΑΣΕ, 11) το Κέντρο Πρόληψης Συγκρούσεων, 12) Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, 13) η Γραμματεία¹⁰⁵.

Αναφέραμε παραπάνω συνοπτικά όλα τα όργανα του ΟΑΣΕ, ώστε να διαφανεί η σημασία που δίδεται στον τομέα των ΔΑ, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των οργάνων αφορούν την προαγωγή και προστασία τους. Τα όργανα όμως που μας απασχολούν σε αυτό το έργο, είναι τα κοινοβουλευτικά vs τα πολιτικά. Ο «ιδιότυπος Οργανισμός» περιλαμβάνει αρκετά πολιτικά όργανα στους κόλπους του, όμως το κεντρικό όργανο που λαμβάνει αποφάσεις είναι: το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ το κοινοβουλευτικό : η Κοινοβουλευτική Συνέλευση.

¹⁰⁰ OSCE, «Human Dimension Commitments», 3rd ed. Page xvii - xviii, βλ.

<http://www.osce.org/odihr/elections/76894?download=true>

¹⁰¹ Με την διάλυση της ΕΣΣΔ τα συμμετέχοντα κράτη από 35 σε 55 (σήμερα 57), βλ. Gavouneli M. – Kyriakopoulos V. (editors), “OLYMPIA II: HUMAN RIGHTS IN THE 21st CENTURY”, page 111

¹⁰² Ο Χάρτης δημιουργεί μία θεσμική διάρθρωση που αποτελείτο από: το Συμβούλιο των Υπουργών των Εκωτερικών, την Επιτροπή και την Γραμματεία. Βλ. Blokker – Schermens, “International Institutional Law, page 30

¹⁰³ Βλ. Blokker – Schermens, “International Institutional Law, page 30

¹⁰⁴ Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ. 368

¹⁰⁵ Βλ. Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 191-194 και Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ. 369 -378

i. Η ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΑΣΕ

Η ίδρυση της Συνελεύσεως λαμβάνει χώρα στην Σύνοδο της Μαδρίτης το 1991, λίγο αργότερα δηλαδή από την υιοθέτηση του Χάρτη του Παρισιού. Αποτελείται από 323 βουλευτές από 56 χώρες. Κύριο μέλημα του οργάνου, είναι ο διάλογος και η επικοινωνία μεταξύ των εκπροσώπων των κρατών, ώστε να διασφαλίζονται οι αρχές της δημοκρατίας, των ΔΑ, του κράτους δικαίου, της ασφάλειας και της συνεργασίας στα πλαίσια του Οργανισμού, όπως και οι δεσμεύσεις των κρατών προς αυτές¹⁰⁶. Συνιστά, επομένως, ένα φόρουμ κοινοβουλευτικής διπλωματίας και διαλόγου. Το κοινοβουλευτικό όργανο εκδίδει αποφάσεις, διακηρύξεις, προτάσεις-συστάσεις και Εκθέσεις, οι οποίες διαβιβάζονται στα εθνικά κοινοβούλια των συμμετεχόντων κρατών, όπως και στο Υπουργικό Συμβούλιο¹⁰⁷. Επίσης, μπορεί να θέτει ερωτήσεις στον Πρόεδρο ή να του παρουσιάζει τις απόψεις του, ο οποίος τις διαβιβάζει στο Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ οφείλει να απαντήσει στα ερωτήματα.

Συν τοις άλλοις, αρμοδιότητες του είναι: να ηγείται των αποστολών για την επιτήρηση των εκλογών και η ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των κρατών του, για την εφαρμογή των αρχών του ΟΑΣΕ. Αποστέλλει εκπροσώπους του στο πεδίο ή fact finding αποστολές, ενώ αναπτύσσει μηχανισμούς για την πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων, υποστηρίζει την δημιουργία και την εξέλιξη των δημοκρατικών θεσμών στα συμμετέχοντα κράτη¹⁰⁸, και συνιστά το όργανο που προσδίδει δημοκρατική νομιμότητα και διαφάνεια στον ΟΑΣΕ. Εκτός των άλλων, διατηρεί στενές επαφές με τα κοινοβουλευτικά όργανα άλλων ΔΟ, όπως την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣτΕ ή το ΕυρωΚοινβ, ώστε να διασφαλίζει ένα κλίμα συνεργασίας και συντονισμού. Το συμπέρασμα είναι, πως η Κοινοβουλευτική Συνέλευση μέσα σε λίγα μόλις χρόνια, διεύρυνε τις αρμοδιότητες της σε μεγάλο βαθμό, ενώ ανέπτυξε δράσεις και πρακτικές, αποτελεσματικές όχι μόνο για τα συμμετέχοντα κράτη, αλλά για την προαγωγή και προστασία των ΔΑ γενικά. Παρόλο, που απ' τα κείμενα του δεν απορρέουν συμβατικές υποχρεώσεις, παρατηρούμε ένα όργανο σε συνεχή εξέλιξη και διάδραση με το διεθνές γίνεσθαι, το οποίο λειτουργεί, θα λέγαμε, υπό ένα καθεστώς αυτονομίας. Το έργο της Συνελεύσεως αναγνωρίζεται και επιβραβεύεται, και από τα άλλα όργανα του οργανισμού, καθώς στην Σύνοδο Κορυφής της

¹⁰⁶ <http://www.osce.org/institutions>, Parliamentary Assembly, view 21/05/2014

¹⁰⁷ Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ 376

¹⁰⁸ <http://www.osce.org/institutions>, Parliamentary Assembly, view 21/05/2014

Κωνσταντινούπολης του 1999 αναφέρεται πως : *"The Parliamentary Assembly has developed into one of the most important OSCE institutions continuously providing new ideas and proposals,¹⁰⁹".*

ii. ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΟΑΣΕ

Προκάτοχος του υπήρξε το Συμβούλιο των Υπουργών για τις Εξωτερικές Σχέσεις. Η τελική πράξη του Ελσίνκι επαναβεβαιώνει τον ρόλο του ως το κεντρικό – κυβερνών όργανο που λαμβάνει τις αποφάσεις (*«as the **central** decision-making and governing body of the OSCE¹¹⁰»*), ενώ το 1994 με το Κείμενο της Βουδαπέστης μετονομάζεται σε Υπουργικό Συμβούλιο και το κατ' εξοχήν πολιτικό όργανο του ΟΑΣΕ¹¹¹. Τα μέλη του είναι οι Υπουργοί Εξωτερικών των Συμμετεχόντων κρατών, συνέρχονται μία φορά τον χρόνο και οι αποφάσεις του λαμβάνονται με consensus¹¹².

Το εν λόγω όργανο μπορεί να «ζητά» την ανάληψη δράσης όπου κρίνει απαραίτητο ή επείγον, με σκοπό να διασφαλιστούν οι αρχές του και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επίσης, είναι αρμόδιο να υποδεικνύει στο Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου το έργο του και να διορίζει τον Ύπατο Αρμοστή για τις Μειονότητες. Όπως, παρατηρούμε λοιπόν, δύο από τα σημαντικά όργανα του ΟΑΣΕ για την προστασία και προαγωγή των ΔΑ, σχετίζονται άμεσα με το πολιτικό όργανο του Οργανισμού.

Ενώ, η «ανθρώπινη διάσταση» του οργανισμού, είναι αρχή, στόχος και επιδίωξη τω Συμμετεχόντων κρατών και του ανώτατου οργάνου του ΟΑΣΕ. Γεγονός που καταδεικνύεται και κατά την 19^η Σύνοδο του Υπουργικού Συμβουλίου στο Δουβλίνο το 2012, όπου το Συμβούλιο ζητούσε «την ενδυνάμωση των προσπαθειών για μία κοινότητα ασφάλειας που συμπεριλαμβάνει και τα ΔΑ¹¹³». Επιπροσθέτως, το πολιτικό όργανο του Οργανισμού είναι αρμόδιο από την απόφαση ως την υλοποίηση, πλήθους Αποστολών, Γραφείων¹¹⁴ ή Σχεδίων Συντονισμού¹¹⁵ σε περιοχές «εύθραυστες», για την αποκατάσταση της ειρήνης, την εμπέδωση της δημοκρατίας,

¹⁰⁹ <http://www.oscepa.org/about-osce-pa/history> , OSCE, Parliamentary Assembly, History, view 21/05/2014

¹¹⁰ <http://www.osce.org/mc> , OSCE, Ministerial Council, view 21/05/2014

¹¹¹ <http://www.osce.org/mc> , OSCE, Ministerial Council, view 21/05/2014

¹¹² Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ 370

¹¹³ Dublin OSCE Ministerial Council, 6 December 2012, <http://www.osce.org/cio/97824> , view 06/06/2014

¹¹⁴ Όπως στα Σκόπια, το Κόσσοβο, Σερβία, Μολδαβία κ.α. βλ. <http://www.osce.org/what/human-rights>

¹¹⁵ Επί παραδείγματι, το Project Co-ordinator στην Ουκρανία και στο Ουζμπεκιστάν. , *ibid* υποσημ. 112

την παρατήρηση των εκλογών και την εδραίωση του κράτους δικαίου, με αισιόδοξα αποτελέσματα.

Το Υπουργικό Συμβούλιο λειτουργεί επίσης, ως διάυλος ανάμεσα στις πολιτικές αποφάσεις και την καθημερινή λειτουργία του ΟΑΣΕ¹¹⁶. Αν και σε ότι αφορά την καθημερινή λειτουργία του, συνεπικουρείται στο έργο του από ένα άλλο πολιτικό όργανο, το Μόνιμο Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τους μόνιμους αντιπροσώπους (πρέσβεις) των συμμετεχόντων κρατών και συνιστά ένα από τα κύρια τακτικά όργανα (*«one of the main regular decision-making bodies»*). Λειτουργεί ως όργανο *«πολιτικής διαβούλευσης και λήψης αποφάσεων»¹¹⁷* για όλα τα θέματα που απασχολούν τον ΟΑΣΕ συνέρχεται μία φορά την εβδομάδα¹¹⁸.

Συμπερασματικά, σ' έναν κατά κύριο λόγο πολιτικό – στρατιωτικό οργανισμό δεν τίθεται ζήτημα για το ποιο από τα δύο όργανα (Κοινοβουλευτική Συνέλευση ή Υπουργικό Συμβούλιο) υπερισχύει. Αυτό διαφαίνεται και από τις λειτουργίες ή αρμοδιότητες του κάθε οργάνου. Είναι σαφές πως το όργανο που λαμβάνει τις αποφάσεις και που «κυβερνά» τον ΟΑΣΕ είναι το Υπουργικό Συμβούλιο. Όμως, δεν πρέπει να λησμονούμε τον ενεργό και δραστήριο ρόλο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, η οποία «εξελισσεται» με ταχυστάτους ρυθμούς. Βέβαια, μία τόσο «γρήγορη εξέλιξη», δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί εάν δεν της το επέτρεπε ή δεν την συνεπικουρούσε και το κύριο πολιτικό όργανο.

Διαπιστώνουμε, πως τα δύο όργανα λειτουργούν περισσότερο σε ένα κλίμα συνεργασίας με στόχο την ασφάλεια και ειρήνη στις συμμετέχουσες χώρες, μέσω της εφαρμογής των αρχών του Οργανισμού. Πως η προαγωγή και προστασία των ΔΑ συνιστούν βασικό άξονα του Οργανισμού και πως παρόλο που οι αποφάσεις που λαμβάνονται είναι πολιτικές, οι δράσεις¹¹⁹ του Οργανισμού και του πλήθους οργάνων που διαθέτει, είναι καίριες και πέραν του προσδόκιμου αποτελεσματικές. Ενδεχομένως, στον υπό εξέταση πολιτικό οργανισμό, όταν δεν υπάρχει ο «φόβος» της παράβασης των συμβατικών υποχρεώσεων και των επακόλουθων περιοριστικών

¹¹⁶ <http://www.osce.org/mc> , OSCE, Ministerial Council, view 21/05/2014

¹¹⁷ Βλ. Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ 372

¹¹⁸ Βλ. Περράκης Στ. «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ 191

¹¹⁹ Συγκεκριμένα, οι δράσεις του Οργανισμού είναι: ο έλεγχος των όπλων, η διαφύλαξη των συνόρων, η καταπολέμηση του trafficking και της τρομοκρατίας, η πρόληψη και αποτροπή συγκρούσεων, οι οικονομικές ή περιβαλλοντολογικές δραστηριότητες, η εκπαίδευση, η επιτήρηση εκλογών, ο εκδημοκρατισμός και χρηστή διακυβέρνηση , θέματα ισότητας και ΔΑ, η ελευθερία και η ανάπτυξη του τύπου, δικαιώματα μειονοτήτων, των Ρομά και των Σιντί, αστυνόμευση, κράτος δικαίου, αρχή της μη διάκρισης, βλ. <http://www.osce.org/what> , OSCE, what we do, view 25/05/2014

μέτρων, όταν οι αρχές του κατοχυρώνονται, ως επί των πλείστων, σε άλλα συμβατικά κείμενα, όταν σε περίπτωση μη «συμμόρφωσης» γνωρίζει πως το κράτος θα παραπεμφθεί από άλλον αρμόδιο ΔΟ του οποίου είναι μέλος, οι αποφάσεις και οι δράσεις του να είναι ανεπηρέαστες και περισσότερο ουσιαστικές. Παρατηρούμε, λοιπόν, έναν οργανισμό ο οποίος λαμβάνει αποφάσεις ή χαράσσει πολιτικές, ενώ, το συμβατικό πλαίσιο και οι μηχανισμοί ελέγχου, των όσων υποστηρίζει κατοχυρώνονται στα πλαίσια άλλων ΔΟ και συμβατικών κειμένων.

I.B. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΟ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ **ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**

I.B.i. ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (ΑΕ)

Το αφρικανικό σύστημα δικαιωμάτων του ανθρώπου, είναι το λιγότερο ανεπτυγμένο, λαμβάνοντας κανείς υπόψη υφιστάμενα αυταρχικά και αντιδημοκρατικά καθεστάτα, εθνοκαθάρσεις και το πλήθος των εσωτερικών συγκρούσεων¹²⁰. Οι συνέπειες που επέφερε η αποικιοκρατική εποχή στην ευρύτερη περιοχή είναι εμφανής ακόμη και σήμερα. Έτσι, η «ανάπτυξη» στο πεδίο της προαγωγής και προστασίας των ΔΑ, ήρθε με μεγάλη καθυστέρηση σε σύγκριση με άλλα περιφερειακά συστήματα (πχ. ευρωπαϊκό ή αμερικανικό). Μόλις την δεκαετία του '60 σημειώνονται οι πρώτες συστηματικές προσπάθειες για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε σε συμβατικό ή έστω, σε πολιτικό πλαίσιο.

Έτσι, το 1963 δημιουργείται ο Οργανισμός Αφρικανικής Ενότητας (ΟΑΕ), ο οποίος όμως «αμελούσε» την προαγωγή των ΔΑ, εφόσον είχε επιδοθεί σε έναν αγώνα κατά της αποικιοκρατίας, του ρατσισμού, του απαρτχάιντ, της υπανάπτυξης και της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών του. Το δόγμα που αντιπροσώπευε τον οργανισμό ήταν ο απομονωτισμός και η μη ανάμειξη στις διεθνείς σχέσεις. Ενώ, η καταστατική πράξη του ΟΑΕ κάνει μια γενική αναφορά στα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οποία απορροφώνται από τα δικαιώματα των λαών¹²¹. Την κατάσταση

¹²⁰Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 236

¹²¹Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 237

έρχεται να «βελτιώσει», η υιοθέτηση του χάρτη της Banjul για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών το 1981, που ετέθη σε ισχύ το 1986. Ο τελευταίος, αναγνωρίζει τα θεμελιώδη ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, τα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτιστικά, όπως και τα δικαιώματα αλληλεγγύης¹²², ενώ παράλληλα εγκαθιδρύει έναν μηχανισμό ελέγχου του σεβασμού των υποχρεώσεων των κρατών προς τον Χάρτη, θεσμοθετώντας την Αφρικανική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών, η οποία είχε διευρυμένες αρμοδιότητες, όπως και τον ρόλο του «δικαστή».

Στις 10 Ιουνίου του 1998, με την υιοθέτηση του Συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου στον Χάρτη της Banjul, το οποίο τίθεται σε ισχύ το 2004, εγκαθιδρύεται το Αφρικανικό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών, με σκοπό να καλύψει τα «κενά» στον μηχανισμό ελέγχου. Σαφώς, και η σημασία ενός ακόμα συμβατικού κειμένου σε περιφερειακό επίπεδο είναι καθ' όλα σημαντική, δεδομένου ότι αντανακλά τις ιδιαιτερότητες και απόψεις του αφρικανικού λαού, ενώ «εισάγει για πρώτη φορά στο συμβατικό δίκαιο τα δικαιώματα αλληλεγγύης¹²³». Όμως, κρίνοντας από την μέχρι τώρα πρακτική και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών ελέγχου στην ευρύτερη αφρικανική περιοχή, θα περίμενε κανείς περισσότερα αποτελέσματα. Ούτε, η μετατροπή του ΟΑΕ σε Αφρικανική Ένωση το 2000¹²⁴, δεν προσέφερε κάποια ουσιαστική αλλαγή, ιδίως θεσμικά, στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ούτε με το πρόσφατο (2009) Δικαστήριο της ΑΕ, καθώς η ύπαρξη των δύο Δικαστηρίων στο ίδιο σύστημα¹²⁵, δημιουργούσε συγχύσεις¹²⁶.

Παρόλο που η ουσιαστική αποτελεσματικότητα του οργανισμού είναι μάλλον αμφίβολη, δεδομένων των πολυάριθμων εσωτερικών συρράξεων καθώς την συνεχή

¹²² Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 242

¹²³ Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 255-256

¹²⁴ Στη Συνδιάσκεψη ΟΑΕ Lome του Τόγκο το 2000, υπεγράφη η ιδρυτική πράξη της ΑΕ και ετέθη σε ισχύ το 2001. Βλ. βλ. Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ. 530 και Γρηγορίου Παναγιώτης, «Νέα Δεδομένα Διεθνούς Οργάνωσης στην Αφρική» από το βιβλίο: «Η Διεθνής Συνεργασία σε Οικουμενικό και Περιφερειακό Επίπεδο», Περράκης Στ. (επιμ.), σελ. 129

¹²⁵ Το αρχικό Αφρικανικό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών που επιλαμβανόταν θεμάτων σε σχέση με τον Χάρτη και το μετέπειτα Δικαστήριο της Αφρικανικής Ένωσης και των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών που επιλαμβανόταν θεμάτων γενικής φύσης. Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», προς ένα jus universalis σελ. 298 -302

¹²⁶ Παρόλο, που το 2008 αποφασίστηκε η ενοποίηση του σε Αφρικανικό Δικαστήριο Δικαιοσύνης και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το αντίστοιχο Πρωτόκολλο δεν έχει τεθεί ακόμα σε ισχύ. Βλ. Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 238 -239

παραβίαση των ΔΑ στην αφρικανική ήπειρο, οφείλουμε, στα πλαίσια της έρευνας μας, να διατυπώσουμε ποια ήταν η συνδρομή του κατ' εξοχήν πολιτικού οργάνου του οργανισμού, όπως και αυτή του κοινοβουλευτικού για την δημιουργία ενός, όσο το δυνατόν, αποτελεσματικότερου πλαισίου, σε ότι αφορά το περιφερειακό σύστημα της Αφρικής, για την προστασία και προαγωγή των ΔΑ. Το ανώτατο καθώς και το κύριο πολιτικό, όργανο της Ένωσης, είναι η Συνέλευση ενώ το κοινοβουλευτικό, με εμπειρία λίγων ετών, είναι το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο¹²⁷. Επιγραμματικά αναφέρουμε και τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα του οργανισμού: το Εκτελεστικό Συμβούλιο, το Δικαστήριο, την Επιτροπή, την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, τις Εξειδικευμένες Τεχνικές Επιτροπές, το Οικονομικό Κοινωνικό και Πολιτιστικό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Ειρήνης και Ασφάλειας, τρεις οικονομικούς οργανισμούς. Τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί και τα εξής επικουρικά όργανα: η Επιτροπή για το Διεθνές Δίκαιο¹²⁸, η Επιτροπή των Ειδικών για τα Δικαιώματα και την ευημερία των Παιδιών¹²⁹ και η Συμβουλευτική Επιτροπή για Θέματα Διαφθοράς¹³⁰.

i. ΠΑΝΑΦΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Η ΑΕ, καλείτο να αντιμετωπίσει τα νέα διεθνή δεδομένα και να «προφτάσει» το τρένο των εξελίξεων στον τομέα των ΔΑ. Όμως, η υφιστάμενη και ίσως ανεπαρκής δομή του Οργανισμού δεν του επέτρεπε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εποχής. Έτσι, η θεσμική του αναδιάρθρωση συνιστούσε πλέον επιτακτική ανάγκη¹³¹. Το κοινοβουλευτικό όργανο εκπροσώπησης του αφρικανικού λαού άρχισε τις εργασίες του στις 18 Μαρτίου του 2004, κατόπιν της κυρώσεως του Πρωτοκόλλου που το εγκαθίδρυε (βάσει του αρθ. 9¹³² και του αρθ. 17¹³³ της Καταστατικής Πράξης

¹²⁷ <http://www.au.int/fr/organs>, African Union, Organs, view 21/05/2014 και Βλ. Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ. 533

¹²⁸ AFRICAN UNION COMMISSION ON INTERNATIONAL LAW (AUCIL) υιοθετήθηκε με την απόφαση EX.CL/Dec. 129(V) του εκτελεστικού Συμβουλίου το 2004 ενώ το Καταστατικό της υιοθετήθηκε από την Συνέλευση το 2009 Decision Assembly/AU/Dec.209 (XII). Βλ.

<http://pages.au.int/auCIL/pages/introduction>, view 15/06/2014

¹²⁹ Βλ. African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child

<http://acerwc.org>, view 15/06/2014

¹³⁰ <http://www.auranticorruption.org/auac/en>, view 15/06/2014

¹³¹ Βλ. Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ. 537

¹³² Αρθ. 9, Κατ. Πράξης ΑΕ: παρ. 1, d, «Η Συνέλευση μπορεί να εγκαθιδρύει οποιοδήποτε όργανο» και παρ. 2.: «Η Συνέλευση μπορεί να αναθέσει οποιαδήποτε από τις αρμοδιότητες ή λειτουργίες της σε οποιοδήποτε όργανο της Ένωσης».

για την ΑΕ). Συνιστά, μία κοινή πλατφόρμα συζήτησης, διαβούλευσης και συμμετοχής στην λήψη αποφάσεων για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ήπειρος.

Οι κοινοβουλευτικοί του εκπρόσωποι θα εκλέγονται ή θα διορίζονται από τα εθνικά κοινοβούλια ή από άλλα όργανα που ασκούν νομοθετικές αρμοδιότητες¹³⁴ των κρατών μελών (Πρωτ. Αρθ. 5 παρ 1). Δεν θεσπίζεται μία κοινή εκλογική διαδικασία, ενώ αναμένεται τα μέλη του Κοινοβουλίου να εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία, εφόσον αυτό θεσπιστεί με τροποποίηση (αρ. 2 παρ.3). Ειδικότερα, στην έως τώρα πρακτική και σύμφωνα με τον επίσημο ιστότοπο του Κοινοβουλίου, οι βουλευτές εκλέγονται από τις νομοθετικές εξουσίες των 47 από τα 54 κράτη μέλη, παρά απευθείας από την εκλογική βάση¹³⁵. Αποτελείται από 5 βουλευτές από κάθε κράτος μέλος, εκ των οποίων το ένα είναι γυναίκα¹³⁶ (Πρωτ. Αρθ. 4, παρ. β) και σήμερα, αριθμεί 235 μέλη-βουλευτές¹³⁷. Επίσης, οι κοινοβουλευτικοί εκπρόσωποι κάθε θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν την διαφορετικότητα των πολιτικών πεποιθήσεων των εθνικών τους κοινοβουλίων (Πρωτ. Αρθ 2, παρ. 3).

Ο ρόλος του είναι ως επί των πλείστον γνωμοδοτικός και συμβουλευτικός («*advisory and consultative powers*¹³⁸» και Πρωτ. αρθ. 2, παρ. 3 i.) Αυτός είναι και ο λόγος, που από την ημέρα της δημιουργίας του πάγιο αίτημα του είναι να του αποδοθεί και νομοθετική αρμοδιότητα, (κατ' αντιστοιχία ΕυρΚοινβ)¹³⁹. Σχετικά με την νομοθετική αρμοδιότητα του Κοινοβουλίου, οφείλουμε να σημειώσουμε πως σύμφωνα με το «Πρωτόκολλο στην Σύμβαση που εγκαθιδρύει την Αφρικανική

¹³³ Αρθ. 17, Κατ. Πράξης ΑΕ: «Προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή του αφρικανικού λαού στην ανάπτυξη και την οικονομική ολοκλήρωση της ηπείρου, θα δημιουργηθεί ένα Παναφρικανικό Κοινοβούλιο ...του οποίου οι αρμοδιότητες, οι λειτουργίες, η σύνθεση και η οργάνωση θα προσδιοριστούν σε σχετικό Πρωτόκολλο»

¹³⁴ Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο αρθ. 5 «*The term of a Member of the Pan-African Parliament shall run concurrently with his or her term in the National Parliament or other deliberative organ*» και βάσει του Αναθ. Πρωτ. Αρθ. 1, «*“Other **deliberative body**” means the institution in a Member State which performs the legislative functions of the State*»

¹³⁵ http://www.pan-africanparliament.org/AboutPAP_GeneralOverview.aspx , PAP, overview of Panafrican Parliament, view 25/05/2014

¹³⁶ Σύμφωνα με το νέο αναθεωρητικό Πρωτόκολλο που υπεγράφη στις 27 Ιουνίου του 2014, οι γυναίκες θα είναι δύο (Αναθ. Πρωτ. Αρθ 4, παρ. 3)

¹³⁷ http://www.pan-africanparliament.org/AboutPAP_GeneralOverview.aspx , PAP, overview of Panafrican Parliament, view 25/05/2014

¹³⁸ http://www.pan-africanparliament.org/AboutPAP_GeneralOverview.aspx , PAP, overview of Panafrican Parliament, view 25/05/2014

¹³⁹ <http://www.internationaldemocracywatch.org/index.php/pan-african-parliament> , Panafrican Parliament, view 15/06/2014

Οικονομική Κοινότητα και το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο¹⁴⁰», το τελευταίο «θα εξελιχθεί σε όργανο πλήρους νομοθετικής αρμοδιότητας... με τροποποίηση στο Πρωτόκολλο...» (αρθ. 2 παρ. 3), ενώ σύμφωνα με τον διαδικτυακό τόπο του Κοινοβουλίου το χρονικό περιθώριο μέχρι την παραπάνω δέσμευση (πλήρης νομοθετική αρμοδιότητα), ήταν μετά τα πέντε πρώτα χρόνια από την δημιουργία του οργάνου. Όμως, το όργανο δημιουργήθηκε το 2004 και η νομοθετική αρμοδιότητα ακόμα να του απονεμηθεί ...εξ' ου και η δικαιωματική επιμονή του Κοινοβουλίου¹⁴¹.

Οι στόχοι, οι λειτουργίες και οι αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου είναι (Πρωτ. αρθ. 3 και αρθ. 11): να διευκολύνει την εφαρμογή των σκοπών της ΑΕ, να προωθεί τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας στην Αφρική, να συντονίζει και να εναρμονίζει την νομοθεσία των κρατών μελών με αυτούς, να κάνει συστάσεις όπου κρίνει απαραίτητο, να προτείνει στρατηγικές για τα ζητήματα που ανακύπτουν κατά την διαδικασία ολοκλήρωσης, να συνδράμει στην εξοικείωση των λαών της Αφρικής με τους σκοπούς και τις πολιτικές της Ένωσης, να προωθεί τον συντονισμό και την εναρμόνιση των πολιτικών, των μέτρων, των δράσεων και των προγραμμάτων των κοινοβουλευτικών fora, να ενθαρρύνει την χρηστή διακυβέρνηση, την διαφάνεια και την λογοδοσία (accountability) των κρατών μελών, να ενδυναμώνει την αλληλεγγύη μεταξύ των λαών του¹⁴², να συζητά και να κάνει συστάσεις για τον δικό του προϋπολογισμό όπως και αυτόν της ΑΕ, να εξετάζει, συζητά, να δίδει γνώμες ή να κάνει συστάσεις για οποιοδήποτε θέμα είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν αιτήματος της Συνέλευσης, να υποβάλει στο Δικαστήριο υποθέσεις που αφορούν την εφαρμογή και ερμηνεία της Καταστατικής Πράξης της

¹⁴⁰ <http://www.au.int/en/content/protocol-treaty-establishing-african-economic-community-relating-pan-african-parliament>, «Πρωτόκολλο στην Σύμβαση που εγκαθιδρύει την Αφρικανική Οικονομική Κοινότητα και το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο», view 15/06/2014

¹⁴¹ Ενώ, όπως διαφαίνεται από το Αναθεωρητικό Πρωτόκολλο της Καταστατικής Πράξης της ΑΕ και σχετικά με το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο που υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 2014 και δεν έχει επικυρωθεί, ακόμη δεν έχει εφαρμοστεί η εκλογή των εκπροσώπων του Κοινοβουλίου με άμεση καθολική ψηφοφορία και

Βλ. Αναθ. Πρωτ. Αρ. 5, παρ. 3 : «Until a code is developed for election to the Pan African Parliament by direct universal suffrage, the procedure for election to the Pan African Parliament shall be determined by the National Parliament or other deliberative body of each Member State»

¹⁴² <http://www.au.int/en/organs/pap>, AU, Pan African Parliament, view 25/05/2014

ΑΕ¹⁴³. Επίσης, σύμφωνα με την ετήσια Έκθεση του Κοινοβουλίου, να προωθεί τις αρχές της χρηστής διακυβέρνησης, των ΔΑ, της αλληλεγγύης και της ειρήνης¹⁴⁴.

Επίσης, το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο, λειτουργεί σε διάφορες Επιτροπές προκειμένου να επιλαμβάνεται των θεμάτων τμηματικά. Η κύρια Επιτροπή που εξετάζει ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι: η Επιτροπή για την Δικαιοσύνη και Δικαιώματα του Ανθρώπου. Πέραν τούτης, άλλες Επιτροπές που άπτονται, επίσης, των ΔΑ είναι οι εξής: η Επιτροπή για το Εμπόριο, τους Δασμούς και την Μετανάστευση, Επιτροπή για την Συνεργασία, τις Διεθνείς Σχέσεις και την Επίλυση των Συγκρούσεων, η Επιτροπή για την Υγεία, την Εργασία και τις Κοινωνικές Σχέσεις, η Επιτροπή για το Φύλο, την Οικογένεια, τους Νέους και τα Άτομα με Αναπηρία και η Επιτροπή για την Εκπαίδευση, Κουλτούρα, Τουρισμό και Ανθρώπινους Πόρους.

Παρατηρούμε, επομένως, πως το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο είναι επιφορτισμένο με μεγάλο και σημαντικό έργο. Βέβαια, το κατά πόσο αποτελεσματικό μπορεί να είναι ένα όργανο που δεν έχει ακόμα νομοθετική αρμοδιότητα, είναι μάλλον αμφίβολο. Παρόλο που η απονομή της κατοχυρώνεται συμβατικά και συνιστά επιτακτική ανάγκη. Σίγουρα, η δημιουργία ενός κοινοβουλευτικού οργάνου δίνει μια περισσότερο «ανθρώπινη» διάσταση στο οικοδόμημα της Αφρικανικής Ένωσης, αλλά απλώς η δημιουργία του χωρίς τα απαραίτητα «εφόδια» δεν είναι αρκετή. Επιπροσθέτως, όπως καταδεικνύεται από τις έως τώρα εκλογικές διαδικασίες για την ανάδειξη του οργάνου, δεν θα τις περιγράφαμε και τόσο «δίκαιες ή ελεύθερες».

Ακόμη και στο ίδιο το Πρωτόκολλο δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι το εν λόγω όργανο θα εξελιχθεί σε ένα πλήρως δημοκρατικά εκλεγμένο¹⁴⁵. Μπορεί, λοιπόν το κοινοβουλευτικό όργανο να προσδίδει την «απαραίτητη» δημοκρατική νομιμότητα στο αφρικανικό οικοδόμημα, αλλά η δική του «δημοκρατικότητα» μάλλον εγείρει αμφιβολίες. Πρόθεση μας, δεν είναι να μειώσουμε το έργο που επιτελεί το Κοινοβούλιο του Οργανισμού, που παρά τα μέσα που διαθέτει συμβάλλει στην όποια

¹⁴³ Οι αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου διευρύνθηκαν με το Πρωτόκολλο για το Δικαστήριο της Δικαιοσύνης της ΑΕ, που υιοθετήθηκε στο Μαπούτο το 2003 από την Συνέλευση. Βλ. Magliveras D Kon & Naldi J. Gino, “The African Union and the predecessor Organization of African Unity”, page. 84

¹⁴⁴ <http://www.pan-africanparliament.org/DocumentsResources/DisplayDocument.aspx?Type=Docs&ID=350>, PAP Report 2004-2005, view 25/06/2014

¹⁴⁵ Magliveras D Kon & Naldi J. Gino, “The African Union and the predecessor Organization of African Unity”, page. 81

«εξέλιξη» ενός πλαισίου προαγωγής και προστασίας των ΔΑ, καθώς μέσω αυτού ο αφρικανικός λαός αποκτά επιτέλους «φωνή». Αλλά να καταδείξουμε τυχόν ελλείψεις του, ώστε η προστασία και προαγωγή των ΔΑ στην αφρικανική ήπειρο να είναι περισσότερο απτή και ουσιαστική.

ii. Η ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΕ

Όπως προαναφέραμε, το ανώτατο και κύριο πολιτικό όργανο της ΑΕ, είναι η Συνέλευση (Κατ. Πρ. αρθ 6 παρ. 2). Τα κράτη εκπροσωπούνται βάσει την αρχή της ισότητας γι' αυτό και κάθε κράτος μέλος διαθέτει μία ψήφο ,εκτός από τα θέματα διαδικασίας που υιοθετούνται με απλή πλειοψηφία. Το ανώτατο όργανο της Ένωσης, συνέρχεται μία φορά τον χρόνο, εκτός από τις έκτακτες συνόδους, και βάσει των αποφάσεων του χαράσσεται η πολιτική του οργανισμού¹⁴⁶. Τα μέλη του είναι οι αρχηγοί των κρατών και κυβερνήσεων ή μόνιμοι αντιπρόσωποί τους, οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη, παρόλο που είναι υπό την μορφή συστάσεων (Κατ. Πρ. αρθ 6 (1) και λαμβάνονται με consensus ή σε περίπτωση μη επίτευξης του με πλειοψηφία των 2/3 (αρθ 7).

Οι αρμοδιότητες και λειτουργίες της Συνελεύσεως είναι: να καθορίζει την πολιτική της Ένωσης, να επιλαμβάνεται θεμάτων σχετικά με τις Εκθέσεις και αναφορές των άλλων οργάνων της, να εγκαθιδρύει οποιοδήποτε όργανο για τις ανάγκες της ΑΕ¹⁴⁷, να εξετάζει τα αιτήματα συμμετοχής στον οργανισμό, να επιβλέπει την εφαρμογή των πολιτικών και των αποφάσεων της Ένωσης καθώς και να διασφαλίζει την συμμόρφωση των μελών προς αυτές, η έγκριση του προϋπολογισμού, να δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές στο Εκτελεστικό Συμβούλιο για την διαχείριση των συγκρούσεων και την αποκατάσταση της ειρήνης, ο διορισμός και η παύση των δικαστών, καθώς και ο διορισμός του Προέδρου της Επιτροπής, να αναθέτει σε οποιοδήποτε όργανο της Ένωσης λειτουργίες και αρμοδιότητες της (αρθ. 9)¹⁴⁸. Όπως παρατηρούμε, η αναφορά του άρθρου 9 στις αρμοδιότητες και στις

¹⁴⁶ Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ 533

¹⁴⁷ Διάταξη που επαναλαμβάνεται και στο άρθρο 5(2). Σύμφωνα με τον Μαγκλιβέρα Κων/νο *‘This is a badly drafted clause, because surely the Assembly cannot set up any of the organs envisaged in Article 5(1) but only additional ones. An organ, whose creation was founded on Article 5(2), is the Peace and Security Council’* see Magliveras D Kon & Naldi J. Gino, “The African Union and the predecessor Organization of African Unity”, page 77

¹⁴⁸ Βλ. επίσης, Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», σελ 533-534

λειτουργίες του οργάνου δεν είναι εξαντλητική γι' αυτό «συμπληρώνονται» και από άλλες διατάξεις της Καταστατικής Πράξης. Επί παραδείγματι, αναφέρουμε την επιβολή κυρώσεων στα κράτη μέρη που δεν συμμορφώνονται με τις αποφάσεις της ΑΕ και για άλλα ζητήματα (αρθ. 23¹⁴⁹), ενώ μέχρι την έναρξη λειτουργίας του Δικαστηρίου επιλαμβανόταν θεμάτων ερμηνείας της Κατ. Πράξης (αρ 26) , όπως και τροποποιήσεων σε αυτή (αρ. 32).

Για ακόμη μία φορά, λοιπόν, το όργανο που κατέχει την πρωτοβουλία, το εύρος των αρμοδιοτήτων και την «υπεροχή» απέναντι στα άλλα όργανα του Οργανισμού είναι το πολιτικό. Βασιζόμενοι στην πορεία του ΟΑΕ και της ΑΕ, θα χαρακτηρίζαμε τα αποτελέσματα επί του πρακτέου για την προστασία και προαγωγή των ΔΑ, απογοητευτικά. Και δεδομένου ότι μέχρι το 2004 δεν υπήρχε καν κοινοβουλευτικό όργανο το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης πέφτει στην Συνέλευση. Επίσης, όπως διαπιστώσαμε δεν γίνεται καμία συγκεκριμένη ή άμεση αναφορά στα ΔΑ, ούτε στις λειτουργίες ή τις αρμοδιότητες της Συνελεύσεως, ούτε καν στις πολιτικές της, εν αντιθέσει με το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο. Η μόνη αναφορά που γίνεται είναι έμμεση, και αφορά την επιτήρηση και έλεγχο συμμόρφωσης προς τους σκοπούς και τις αρχές του Οργανισμού. Ενδεχομένως, αυτή η έλλειψη συντονισμού προς μία κοινή κατεύθυνση για τα ΔΑ, να οφείλεται στην ποικιλομορφία και διαφορετικότητα όχι μόνο πολιτικών πεποιθήσεων των αρχηγών των κρατών αλλά και των θρησκευτικών, εθνοτικών και φυλετικών. Ακόμη και στα πολιτικά όργανα του ευρωπαϊκού περιφερειακού συστήματος, που οι διαφορές των κρατών μελών δεν είναι τόσο έντονες παρατηρούμε μια δυσκολία χάραξης κοινής πολιτικής, πόσο μάλλον στο αφρικανικό.

Εν κατακλείδι, θα χαρακτηρίζαμε το έργο και των δύο οργάνων της ΑΕ ανεπαρκές. Από την μια έχουμε ένα κοινοβουλευτικό όργανο που αντί να εκφράζει σθεναρά την φωνή του αφρικανικού λαού, αρκείται σε ισχνές αναφορές για την προστασία των ΔΑ, σε μία ήπειρο που θα έπρεπε να συνιστά πάγιο αίτημα δεδομένων των συνθηκών. Και από την άλλη, ένα πολιτικό όργανο ή ορθότερα το ανώτατο πολιτικό όργανο της Ένωσης που η βαρύτητα που δείχνει στον τομέα των ΔΑ είναι η ελάχιστη. Βάσει των παραπάνω αναρωτιέται κανείς αν μπορούμε να ελπίζουμε όχι τόσο σε μία μετεξέλιξη του οργανισμού, όσο σε μία «μετάλλαξη» του.

¹⁴⁹ Συμπληρωματικά αρθ. 23 παρ. 1 : «*The Assembly shall determine the appropriate sanctions to be imposed on any Member State that defaults in the payment of its contributions to the budget of the Union in the following manner: denial of the right to speak at meetings, to vote, to present candidates for any position or post within the Union or to benefit from any activity or commitments, therefrom.*»

II ΜΕΡΟΣ
ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΣΕ ΚΙΝΗΣΗ

II.A. Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΣΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Case Study Λιβύη

II. A. i. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΛΙΒΥΗ

Το 2011 η διεθνής κοινότητα ήρθε αντιμέτωπη με τον εμφύλιο πόλεμο στην Λιβύη, όπου ο λαός εναντιώθηκε στο αυταρχικό και απολυταρχικό καθεστώς του Μουαμάρ αλ Καντάφι¹⁵⁰ και οι σκοτωμοί και οι θάνατοι αμάχων ήταν χιλιάδες. Η περίπτωση της Λιβύης, που θα εξετάσουμε στο συγκεκριμένο πόνημα, αποτελεί ίσως «παράδειγμα – πρότυπο», άμεσης αντιμετώπισης της κατάφορης και συστηματικής παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από την διεθνή κοινότητα και το ΣΑ (εν αντιθέσει με την αντίστοιχη περίπτωση της Συρίας) καθώς και της πρώτης ενεργοποίησης του θεσμού της Ευθύνης Προστασίας. Πέραν, όμως, της αποτελεσματικής αντιμετώπισης από την διεθνή κοινότητα και τον οικουμενικό οργανισμό, επιλέξαμε την συγκεκριμένη περίπτωση λόγω και του πλήθους των διεθνών οργανισμών που ενεπλάκησαν, ώστε να καταδείξουμε την δράση τους, καθώς και αυτή των οργάνων τους.

Η κρίση της Λιβύης έχει ως αφετηρία τις ειρηνικές διαδηλώσεις εναντίον του Κανταφικού καθεστώτος στις 17 Φεβρουάριου του 2011. Με αφορμή, λοιπόν, την βίαιη αντιμετώπιση αυτών η χώρα οδηγήθηκε σε εμφύλιο πόλεμο. Οι αντικαθεστωτικές δυνάμεις, εγκαθίδρυσαν μία προσωρινή κυβέρνηση με έδρα στην Βεγγάζη, με το όνομα [Εθνικό Μεταβατικό Συμβούλιο](#) - [National Transitional Council](#) (NTC)¹⁵¹, με σκοπό την ανατροπή της κυβέρνησης του Καντάφι και την

¹⁵⁰ Ο Καντάφι παρέμεινε στην εξουσία ως το 2011, ενώ κυβέρνησε απολυταρχικά, διαπράττοντας δολοφονίες των αντιφρονούντων, καταχράστηκε τον πλούτο της χώρας προς όφελος του και χρηματοδοτώντας διάφορες παραστρατιωτικές και τρομοκρατικές οργανώσεις, ενώ οι εκλογές που διεξήγαγε ήταν κάθε άλλο παρά δημοκρατικές εφόσον πάντα απέκρυπτε τα αποτελέσματα. Από την άλλη, θα πρέπει να αναφέρουμε πως έκανε μεταρρυθμίσεις καθώς καθιέρωσε την ισότητα για τις γυναίκες και τους μαύρους, δημιούργησε θέσεις εργασίας για τους μετανάστες, δωρεάν παιδεία κ σύστημα υγείας, ενώ το ΑΕΠ κατέστη σε ένα από τα υψηλότερα της Αφρικής, όμως με ποιο κόστος;

¹⁵¹ Αρχηγός : [Mustafa Abdul Jalil](#)

διενέργεια δημοκρατικών εκλογών¹⁵². Ενώ, στις 10 Μαρτίου η Γαλλία είναι το πρώτο κράτος που αναγνωρίζει την κυβέρνηση του ΕΜΣ ως επίσημη.

Στις 17 Μαρτίου το ΣΑ επιβάλλει την Απόφαση 1973¹⁵³, βάσει της οποίας εξουσιοδοτεί στρατιωτική δράση για την προστασία των πολιτών, ενώ στις 19 Μαρτίου οι δυνάμεις συνασπισμού, μαζί με το ΝΑΤΟ αναλαμβάνουν δράση για την εφαρμογή της. Πρόκειται για την πρώτη φορά που συναντάμε την εξουσιοδότηση χρήσης βίας από το ΣΑ, με βάση την Ευθύνη Προστασίας που υιοθετείται στο Καταληκτικό Κείμενο του 2005. Κατ' αυτόν τον τρόπο, στην ουσία καταλύεται το κράτος της Μεγάλης Αραβικής Λιβυκής Σοσιαλιστικής Λαϊκής Τζαμαχίρια (Libyan Arab Jamahiriya), ενώ ο δικτάτορας βρίσκει τραγικό τέλος, καθώς δολοφονείται δια ξυλοδαρμού από επαναστάτες στις 20 Οκτωβρίου του 2011¹⁵⁴. Ποιες ήταν όμως οι δράσεις ή αποφάσεις των εξεταζόμενων οργάνων περιφερειακών συστημάτων προς επίρρωση του αποτελέσματος του ΟΗΕ; Ο ρόλος τους ήταν καθοριστικής σημασίας ή παρέμειναν στο πεδίο των διακηρυκτικών δηλώσεων και της πολιτικής;

Την ίδια περίοδο που το ΣΑ εξέδιδε το πρώτο του Ψήφισμα σχετικά με την κατάσταση στην Λιβύη, οι υπόλοιποι διεθνείς οργανισμοί δεν έμειναν άπραγοι, καθώς πέρα από την συστηματική παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εναντίον των αμάχων, που διαπράττονταν στην περιοχή, διακυβούνταν και πολλά συμφέροντα. Έτσι, τον Φεβρουάριο του 2011, ο Αραβικός Σύνδεσμος (ΑΣ), η Αφρικανική Ένωση (ΑΕ), ο Οργανισμός Ισλαμικής Συνδιάσκεψης (ΟΙΣ), καθώς και η Ευρωπαϊκή Ένωση καταδίκασαν τις παραβιάσεις που σημειώνονταν εις βάρος του λιβυκού πληθυσμού. Οι παραπάνω ΔΟ πλην της ΕΕ, είχαν άμεσο ενδιαφέρον για την κατάσταση στην Λιβύη καθ' ότι η τελευταία συνιστούσε κράτος μέλος τους, βρίσκονταν στην γεωγραφική περιφέρεια τους, ενώ μία εμφύλια σύρραξη με διεθνείς διαστάσεις εκεί θα είχε άμεσες επιπτώσεις στα υπόλοιπα αραβικά κράτη και στην ευρύτερη γειτονική περιοχή.

Παρ' όλ' αυτά, στο Β' μέρος του πονήματος θα μελετήσουμε τις αποφάσεις των πολιτικών vs των κοινοβουλευτικών οργάνων των ΔΟ που εξετάσαμε στο Α'

¹⁵² Το ΕΜΣ έμεινε ενεργό έως τις 7 Ιουλίου του 2012, όπου διενεργούνται εκλογές και αναλαμβάνει τα «νηνία» το 200μελές Γενικό Εθνικό Κογκρέσο, το οποίο θα αναλάμβανε τον σχηματισμό κυβέρνησης και την δημιουργία νέου Συντάγματος.
<http://www.au.int/en/sites/default/files/Country%20Profile%20LIBYA.pdf>, AU, LIBYA PROFILE, view 15/07/2014

¹⁵³ Η προηγούμενη Απόφαση του ΣΑ ήταν η 1970 η οποία καταδίκασε την κατάσταση στην περιοχή και επέβαλε κυρώσεις στο Λιβυκό καθεστώς που δεν συνεπαγόταν την χρήση βίας (**Res. 1970/26/02/11**).

¹⁵⁴ Βλ. http://en.wikipedia.org/wiki/Death_of_Muammar_Gaddafi

μέρος. Ειδικότερα, εκείνες της ΕΕ, που παρόλο που το λιβυκό κράτος βρίσκεται εκτός του ενωσιακού οικοδομήματος, εξέδωσε αποφάσεις στην δικαιολογητική βάση της διεθνοποίησης του ζητήματος. Της ΑΕ, καθ' όσον η Λιβύη συνιστά κράτος μέλος της. Επίσης του ΣτΕ, το οποίο δεν έχει άμεσο ενδιαφέρον για την περιοχή, αλλά ως ο κατεξοχήν οργανισμός προστασίας και προαγωγής των ΔΑ, θα θέλαμε να καταδείξουμε εάν το πολιτικό ή το κοινοβουλευτικό του όργανο ευαισθητοποιήθηκαν ορόντας μια ανθρωπιστική κρίση, εάν υιοθέτησαν αποφάσεις πάραυτα, και εάν ακολούθησαν την ίδια «τακτική». Και τέλος, του πολιτικού-στρατιωτικού οργανισμού, ΟΑΣΕ, που επίσης η περιοχή δεν άπτεται των αρμοδιοτήτων του, αλλά λόγω των διεθνών διαστάσεων του θέματος θα ήτο δυνατό να καταστεί απειλή για την ασφάλεια και ειρήνη στην περιφέρεια των κρατών μελών του Οργανισμού. Υπό αυτού του πρίσματος, θα αναλύσουμε εάν τα όργανα του επιλήφθηκαν της κρίσεως στην Λιβύη, έστω και σε διακηρυκτικό επίπεδο.

II.A. ii. Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ

Αντιμέτωπη με τις νέες διεθνείς εξελίξεις, τις ανθρωπιστικές κρίσεις, την αρχή της Ευθύνης Προστασίας, την προστασία των ΔΑ στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ και υπό την σκοπιά του Κεφ. VIII του Χάρτη των ΗΕ, η ΕΕ καλείται να λάβει δράσεις εκτός του οργανισμού ή της γεωγραφικής της περιφέρειας. Ανώτερος στόχος της είναι η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, κατόπιν αποφάσεων του ΣΑ του ΟΗΕ.

i. Το Συμβούλιο Υπουργών

Απόφαση 2011/137 CFSP

Η αντίδραση του πολιτικού οργάνου της Ένωσης ήταν εξίσου άμεση με εκείνη της διεθνούς κοινότητας καθώς λίγες ημέρες μετά την έναρξη της εμφύλιας σύρραξης στην Λιβύη υιοθετεί την πρώτη του απόφαση. Έτσι στις 28 Φεβρουαρίου¹⁵⁵ του 2011 επαναλαμβάνει την καταδίκη της χρήσης βίας εναντίον των πολιτών και ζητά την άμεση παύση της, χαιρετίζει την αντίστοιχη Απόφαση 1970 του ΣΑ του ΟΗΕ, ενώ θεωρεί απαραίτητο να επιβάλει πρόσθετα περιοριστικά μέτρα εναντίον του κανταφικού καθεστώτος. Παρατηρούμε, λοιπόν, μία διάθεση επέκτασης

¹⁵⁵ Έχει προηγηθεί η αντίστοιχη δήλωση της Ένωσης σε διακηρυκτικό πολιτικό επίπεδο στις 23/02/2014 για την κατάσταση στην Λιβύη.

των περιοριστικών μέτρων από το Συμβούλιο των Υπουργών. Έτσι, επιβάλλει εμπάργκο όπλων και την οποιαδήποτε συνδρομή στρατιωτικοοικονομικής φύσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καταπίεση του λιβυκού πληθυσμού, εκτός κι αν πρόκειται για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας.

Προς επίρρωση των παραπάνω, όλα τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να ελέγχουν όλα τα φορτία από και προς την Λιβύη , όπως επίσης θα πρέπει να λάβουν και όλα τα απαραίτητα μέτρα για την απαγόρευση εισόδου του Καντάφι, και των προσώπων που επιβάλλονται με την απόφαση 1970 του ΣΑ, όπως επίσης και των πρόσθετων προσώπων που επιβάλλει το Συμβούλιο της ΕΕ. Επιπροσθέτως, επεκτείνει την εντολή του ΟΗΕ για το πάγωμα των περιουσιακών στοιχείων του Καντάφι και συγγενών, σε περισσότερα άτομα, σε όσους διέπραξαν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενώ, παρακινεί και τρίτα κράτη να υιοθετήσουν αντίστοιχα κυρωτικά μέτρα¹⁵⁶. Θα πρέπει, επίσης, να σημειώσουμε πως για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της παραπάνω απόφασης το Συμβούλιο υιοθετεί και Κανονισμό ([EU Council Regulation 204/2011](#)).

Απόφαση 2011/178/CFSP

Στις 23 Μαρτίου, τροποποιώντας την απόφαση του (Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι), επεκτείνει ακόμη περισσότερο τα περιοριστικά μέτρα : αποκλείει την πτήση αεροσκαφών στον εναέριο χώρο των κρατών μελών της, ενώ επίσης τα τελευταία έχουν την υποχρέωση να αποτρέψουν την οποιαδήποτε πτήση των κανταφικών δυνάμεων για την προστασία των αμάχων, όπως επίσης, θα πρέπει να αρνούνται και την μεταφορά οποιουδήποτε φορτίου μπορεί να αποβεί επιζήμια. Εκτός των άλλων, ενισχύει το εμπάργκο όπλων, ή όσων αφορά το πάγωμα των περιουσιακών στοιχείων επεκτείνει τη λίστα του ΟΗΕ και σε άλλα άτομα ή οντότητες, όπως την Εθνική Εταιρεία Πετρελαίου ή η Εθνική Εμπορική Τράπεζα κ.α., που διέπραξαν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εναντίον των Λιβύων, που αντίκεινται στο διεθνές δίκαιο όπως τον βομβαρδισμό από αεροσκάφη και τις επιθέσεις σε άμαχους. Κατόπιν της αποφάσεως, το Συμβούλιο εκδίδει τον Κανονισμό 204/2011, ώστε να καταστεί σαφέστερο το περιεχόμενο της.

¹⁵⁶ Βλ. γενικά Press Release 7081/11 Συμβ. Υπουργών στις 28/02/2011 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/119524.pdf και Press Release 7203/11 στις 02/03/2011 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/119550.pdf view 30/06/14

Απόφαση 2011/210/CFSP

Την 1^η Απριλίου¹⁵⁷, λαμβάνει την απόφαση για μία στρατιωτική επιχείρηση, η οποία θα έχει ως κύριο στόχο την ανθρωπιστική βοήθεια και την προστασία των αμάχων. Ειδικότερα: καταδικάζει την μαζική και κατάφωρη παραβίαση των ΔΑ, χαιρετίζει την Απόφαση 1970 του ΣΑ, όπως και την μετέπειτα 1973 για την εξουσιοδότηση των κρατών και των περιφερειακών οργανισμών (Κεφ. 7 και 8 του Χάρτη ΗΕ) όλων των απαραίτητων μέτρων για την προστασία του λιβυκού πληθυσμού, ενώ παράλληλα υπογραμμίζει την αποφασιστικότητα της Ένωσης για την συμβολή της σε αυτό το εγχείρημα και σε συνεργασία με άλλους περιφερειακούς οργανισμούς. Επίσης, στα πλαίσια της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΕΠΑΑ) και σε συνεργασία με το UN's Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), θα παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια. Για το σκοπό αυτό, δημιουργεί την EUFOR Libya, στρατιωτική και ναυτική επιχείρηση, η οποία θα συνδράμει για την ασφαλή μετακίνηση και εκκένωση¹⁵⁸ των πληγέντων ατόμων και θα υποστηρίζει και άλλες ανθρωπιστικές δράσεις στην περιοχή, ενώ για την επιτυχία των σκοπών της απόφασης αναφέρεται και σε συνεργασία με το NATO, τον Αραβικό Σύνδεσμο, την Αφρικανική Ένωση, τους αντιπροσώπους των ΗΕ και με άλλους περιφερειακούς οργανισμούς εάν καταστεί αναγκαίο. Το κόστος της Επιχείρησης θα ανερχόταν στα 7,9 εκατομμύρια ευρώ, και είχε ως έδρα την Ρώμη.

Παρατηρούμε, λοιπόν, πως το Συμβούλιο των Υπουργών ως το ανώτατο πολιτικό όργανο της ΕΕ, ακολούθησε το πνεύμα του ΣΑ εφαρμόζοντας τις Αποφάσεις του και προχώρησε και πέρα από αυτές επιβάλλοντας πρόσθετες κυρώσεις. Οι διάφορες πράξεις που εξέδιδε (Αποφάσεις, Συμπεράσματα) συμβάδιζαν με τις εξελίξεις στην λιβυκή περιοχή και τα διεθνή δρώμενα, ενώ λάμβανε και πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της καταστάσεως, την παύση της κατάφωρης παραβίασης των ΔΑ και την προστασία των αυτών και των αμάχων. Πάρα ταύτα, στις 11 Μαρτίου στην Σύνοδο Αρχηγών της ΕΕ ζητούν την απομάκρυνση του

¹⁵⁷ Βλ.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:089:0017:0020:en:PDF>, view 30/06/14

¹⁵⁸ Συγκεκριμένα, βοήθησε στην εκκένωση περίπου 5, 800 πολιτών της ΕΕ. Βλ. Βλ. Nicole Koenig, «The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?», Istituto affari internazionali (IAI), WORKING PAPERS 11 | 19 – July 2011 p. 4, view 12/06/12, <http://freedownload.is/pdf/istituto-affari-internazionali-8837175.html>

Καντάφι από την κυβέρνηση ενώ δηλώνουν πως το καθεστώς του είχε χάσει την νομιμοποίησή του.

Η ουσιαστική δραστηριότητα της ΕΕ στην περιοχή αρχίζει τον Μάιο, όπου η Υπατη Εκπρόσωπος της ΕΕ, Catherine Aston αναγνώρισε την μεταβατική κυβέρνηση του ΕΜΣ de facto, καθώς άνοιξε διπλωματικό Γραφείο στην Βεγγάζη και δήλωσε υποστήριξη προς αυτή, ενώ ακολούθησε αντίστοιχη αναγνώριση και άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε πως η εν λόγω αναγνώριση, προηγήθηκε από εκείνη της ΓΣ του ΟΗΕ. Επιπροσθέτως, το Συμβούλιο Υπουργών και κατ' επέκταση η ΕΕ, εξέδωσε αποφάσεις και για την post conflict περίοδο μετά την πτώση του Καντάφι. Ανέλαβε δράσεις για την ανοικοδόμηση της ειρήνης στην περιοχή, την διενέργεια αξιόπιστων εκλογών, την συνδρομή στους πρόσφυγες, καθώς και την συνέχιση της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Αξίζει να αναφέρουμε πως μέχρι τα τέλη Μαΐου το ενωσιακό οικοδόμημα είχε ήδη διαθέσει το ποσό των 136 εκατομμυρίων ευρώ για τις δράσεις του στην περιοχή. Ακόμη σημαντικότερο, είναι το γεγονός πως το πολιτικό όργανο του ενωσιακού οικοδομήματος δεν έχει «λησμονήσει» την Λιβύη, παρόλο που δεν συνιστά κράτος μέρος της και παρά του γεγονότος ότι βρίσκεται και εκτός της γεωγραφικής της περιφέρειας. Έτσι, ακόμα και σήμερα εκδίδει αποφάσεις που αφορούν την κατάσταση στην Λιβύη, την ανάγκη προώθησης του κράτους δικαίου και της διενέργειας κοινοβουλευτικών εκλογών και την αντίστοιχη μετάβαση στην δημοκρατία, της παύσης των βίαιων πράξεων και την «υποχρέωση» συνεργασίας με τις δυνάμεις των ΗΕ για την διατήρηση της ειρήνης, ενώ ενθαρρύνει και τρίτα κράτη να συνδράμουν στα παραπάνω ¹⁵⁹.

¹⁵⁹ Βλ. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/cfsp/144720.pdf , Declaration on behalf of the European Union on the situation in Libya, 24/05/2014, view 01/07/2014 και http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/144538.pdf , Συμπεράσματα Συμβουλίου Υπουργών EUCO 163/14, 30/08/2014 , view 10/09/2014

ii. Οι ολιγάριθμες Αποφάσεις του Ευρωκοινοβουλίου

Εν αντιθέσει, με τις πολυάριθμες αποφάσεις του πολιτικού οργάνου της ΕΕ βάσει του οποίου χαράσσεται η πολιτική όλου του συστήματος, το Ευρωκοινοβούλιο και ειδικότερα η Ολομέλεια, υιοθέτησε μόνο δύο αποφάσεις για την κατάσταση στην Λιβύη και μία μετέπειτα για τους πρόσφυγες της περιοχής. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι τα κείμενα που εξέδωσε, συνιστούν μία λεπτομερή καταγραφή όλων των συμβατικών και μη κειμένων που αφορούν τα ΔΑ και στα οποία είναι μέρος η Λιβύη, όλες τις πράξεις άλλων οργάνων με βαρύτητα, ιδίως των ΗΕ, που επιλαμβάνονται θεμάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το κοινοβουλευτικό όργανο, εκφράζοντας την φωνή του ευρωπαϊκού λαού κινείται, γύρω από το πνεύμα της προστασίας και προαγωγής των ΔΑ, της ευαισθητοποίησης για την κατάσταση, όπως και της καταδίκης για την παραβίαση τους. Χαρακτηριστικό είναι, πώς αν και εκδίδει την πρώτη του απόφαση στις 10 Μαρτίου του 2011 (Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι) ¹⁶⁰, κάπως καθυστερημένα συγκριτικά με τις αποφάσεις οργάνων άλλων Δ.Ο. όπως και συγκριτικά με το Συμβούλιο Υπουργών, την επόμενη ημέρα στην Σύνοδο των Αρχηγών της ΕΕ λαμβάνεται απόφαση σύμφωνη με εκείνη του κοινοβουλίου.

Έτσι το ΕυρΚοινβ, εκφράζει την αλληλεγγύη του προς τον λιβυκό πληθυσμό, καταδικάζει τις κατάφωρες, μαζικές και συστηματικές παραβιάξεις των ΔΑ από το καθεστώς του Καντάφι, ζητά την άμεση απομάκρυνση του από την εξουσία προκειμένου να αποφευχθεί περαιτέρω αιματοχυσία, χαιρετίζει την απόφαση 1970 του ΣΑ των ΗΕ και την παραπομπή των ιθυνόντων στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, υπογραμμίζει το γεγονός ότι η ΕΕ ήταν η πρώτη που εφάρμοσε κυρωτικά μέτρα εναντίον του λιβυκού καθεστώτος καθ' υπόδειξη του ΣΑ, και στα οποία προσέθεσε και άλλα. Ενώ ζητά από το Συμβούλιο της Ένωσης, να επεκτείνει το πάγωμα των περιουσιακών στοιχείων και σε άλλες οντότητες που συνδέονταν με τον Καντάφι, όπως εταιρείες πετρελαίου και να κάνει μία λεπτομερή καταγραφή αυτών. Προτροπή την οποία, ακολούθησε το Συμβούλιο και υιοθέτησε με την επόμενη Απόφαση του 2011/178/CFSP, στις 23 Μαρτίου. Επιπροσθέτως, ζητά από την ΕΕ και την διεθνή κοινότητα να απομονώσει πλήρως το αυταρχικό καθεστώς, χαιρετίζει τη Απόφαση του Συμβουλίου ΔΑ των ΗΕ, για την αποστολή μιας ανεξάρτητης Επιτροπής Έρευνας των παραβιάσεων των ΔΑ που σημειώθηκαν.

¹⁶⁰ Απόφαση ΕΚ, P7_TA(2011)0095 , 10/03/2011

Αξιοσημείωτο, είναι πως αναφέρεται στην Ευθύνη Προστασίας των κρατών και την υποχρέωση τους να την τιμήσουν, ενώ τονίζει πως όλες οι δράσεις των κρατών πρέπει να είναι σύμφωνες με την εντολή των ΗΕ. Ζητά από τον Υπάτο Εκπρόσωπο της ΈΕ να αναγνωρίσει το ΕΜΣ, γεγονός που υλοποιείται τον Μάιο. Εκφράζει την ανησυχία του για τους 200.000 χιλιάδες πρόσφυγες, ενώ παροτρύνει την Ένωση να προβεί σε ενέργειες για την ανοικοδόμηση της ειρήνης, το κράτος δικαίου, την διενέργεια δημοκρατικών εκλογών την ελευθερία του Τύπου. Ενθαρρύνει το Συμβούλιο της Ένωσης και την Επιτροπή, να διαθέσουν όλους τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για την προώθηση μιας διεθνούς ανθρωπιστικής συνδρομής σε συνεργασία με τα ΗΕ, που επίσης λαμβάνει χώρα με την διάθεση εκατομμυρίων ευρώ και την δημιουργία της EUFOR LIBYA. Ζητά από την Αφρικανική Ένωση να λάβει εξίσου περιοριστικά μέτρα, ενώ η Απόφαση του θα πρέπει να κοινοποιηθεί σε όλους τους περιφερειακούς δρώντες, τα κράτη μέλη και τον ΟΗΕ και δηλώνει την επιθυμία του να βρίσκεται κοντά ως όργανο σε όλα τα γεγονότα για την αποκατάσταση της ειρήνης και της διεθνούς ασφάλειας.

Η επόμενη Απόφαση του κοινοβουλευτικού οργάνου της Ένωσης, λαμβάνεται μετά από μία περίοδο έξι μηνών, στις 15 Σεπτεμβρίου του 2011¹⁶¹, στην οποία κάνει ένα απολογισμό των γεγονότων. Δηλώνει την πλήρη υποστήριξη του στο ΕΜΣ, ζητά την παραπομπή του Καντάφι και των ομοϊδεατών του στο ΔΠΔ για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, ενώ χαιρετίζει την δέσμευση κρατών και ΔΟ που παραβρέθηκαν στην Σύνοδο Κορυφής «Φίλοι για την Λιβύη», να αποδεσμεύσουν μέρος των περιουσιακών στοιχείων, όπως και να αναιρέσουν κάποιες κυρώσεις σε οντότητες της πρώην λιβυκής κυβέρνησης, ώστε να συνδράμουν σε μία ομαλή μετάβαση της Λιβύης. Συν τοις άλλοις, συστήνει την αποστολή μιας αντιπροσωπείας του Ευρωκοινοβουλίου στο πεδίο, η οποία θα εκτιμήσει την κατάσταση και θα μεταφέρει ένα μήνυμα αλληλεγγύης και πρόθεσης διαλόγου προς την προσωρινή κυβέρνηση της Λιβύης, ενώ ζητά από την τελευταία να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για τον αφοπλισμό των μαχητών και την επανένταξη τους στην κοινωνία, την αποκατάσταση της δικαιοσύνης, του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας, της ειρήνης, της προστασίας των ΔΑ και του λαού του.

Διαφαίνεται επομένως, πως ενώ η Ευρωβουλή συντάσσει ένα ολιγάριθμο αριθμό κειμένων, εν προκειμένω για την ανθρωπιστική κρίση στην Λιβύη, οι

¹⁶¹ Αποφ. ΕΚ, P7_TA(2011)0386, στις 15/09/2011.

αποφάσεις της είναι ουσιαστικές και με ιδιαίτερη βαρύτητα, καθώς δεν παραμένουν απλώς σε διακηρυκτικό επίπεδο, αλλά υιοθετούνται από το ανώτατο όργανο του οικοδομήματος και υλοποιούνται. Ενώ, λοιπόν, το Συμβούλιο Υπουργών δεν έχει καμία υποχρέωση να ακολουθήσει τις προτροπές του ΕυρΚοινβ, το πράττει πάραυτα. Όμως, μήπως οι αποφάσεις των δύο οργάνων συγκλίνουν όταν συγκλίνουν και οι απόψεις ή τα συμφέροντα τους ; Άλλωστε, δεν πρέπει να λησμονούμε το γεγονός πως η περίπτωση της Λιβύης συνιστά ίσως την μοναδική, όπου οι απόψεις, προφανώς και τα συμφέροντα, διαφόρων ΔΟ και οργάνων τους συντρέχουν και αλληλεπικαλύπτονται. Κι αυτό κατατείνει στο συμπέρασμα, ότι στην δεδομένη περίπτωση συνέπιπταν και τα συμφέροντα όλων των δρώντων. Διαφορετικά, η περίπτωση της Συρίας θα έπρεπε να είχε ήδη αντιμετωπιστεί.

Παρ ‘όλη την ουσιαστικότητα που μπορεί να εμπεριέχουν οι αποφάσεις του ΕΚ, και συγκεκριμένα της Ολομέλειας, δεν παύουν να είναι μόνο δύο. Από την άλλη, παρατηρούμε πως το πολιτικό όργανο του οργανισμού εκδίδει αποφάσεις μέχρι και σήμερα. Γεγονός που καταδεικνύει ότι η κατάσταση στην περιοχή δεν έχει αποκατασταθεί, στο βαθμό που ήταν επιθυμητό , καθώς η αποστολή των ΗΕ είναι ακόμα ενεργή¹⁶² και η «μετάβαση» δεν έχει ολοκληρωθεί. Παρόλο, που οι επιμέρους Επιτροπές του Κοινοβουλίου ενασχολούνται, λίγο περισσότερο, με τα θέματα που αφορούν την Λιβύη, το κύριο όργανο του η Ολομέλεια, παραμένει άπραγη. Επομένως, κρίνοντας εκ του έως σήμερα αποτελέσματος, θα χαρακτηρίζαμε την δράση του ΕΚ “ολιγαρκή”, ιδίως σε ότι αφορά την post conflict περίοδο και την ανοικοδόμηση ειρήνης στην περιοχή.

Ενώ οι αρχικές του αποφάσεις ήταν δυναμικές και καίριας σημασίας καθ’ ότι όπως διαπιστώσαμε εισακούστηκαν, στην πορεία σημείωσε μία φθίνουσα πορεία με την ανυπαρξία υιοθέτησης νέων, γεγονός που μας προβληματίζει. Θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι το ΕυρΚοινβ, με τις περισσότερο διευρυμένες αρμοδιότητες από οποιοδήποτε άλλο κοινοβουλευτικό όργανο, δεν θα «λησμονούσε» την «αδανική» περίπτωση της Λιβύης, καθ’ ότι θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα, όχι μόνο του θεσμού της Ευθύνης Προστασίας, αλλά και για την άμεση και ομαλή μετάβαση της περιοχής σε ένα βιώσιμο κράτος που υπηρετεί και εφαρμόζει τις αρχές του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας και των ΔΑ. Από την άλλη, σε πολιτικό επίπεδο το

¹⁶² United Nations Special Mission in Libya (UNSMIL)

Συμβούλιο των Υπουργών δηλώνει συνεχώς την παρουσία και την ανησυχία του για την κατάσταση στην περιοχή.

II.A.iii. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΕ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ

i. Οι πολιτικές αποφάσεις της Συνέλευσης

Οι κυριότερες αποφάσεις για την κατάσταση στην Λιβύη λήφθηκαν από το Συμβούλιο Ειρήνης και Ασφάλειας της ΑΕ. Η Συνέλευση καθ' αυτή υιοθέτησε μόνο μία Απόφαση η οποία αφορούσε αποκλειστικά την κατάσταση στην Λιβύη, ενώ κάνει και κάποιες αναφορές στα πλαίσια άλλων αποφάσεων της, για τις Εκθέσεις του προαναφερθέντος Συμβουλίου. Ενώ και τα κείμενα που υιοθέτησε η Συνέλευση ακολούθησαν πιστά το γράμμα και το πνεύμα εκείνων του Συμβουλίου. Έτσι, η πρώτη αναφορά για την κατάσταση στην Λιβύη από το ανώτατο πολιτικό όργανο της ΑΕ είναι στην Απόφαση 369 παρ. 27¹⁶³.

Η Συνέλευση τόνιζε την πεποίθησή της, ότι μόνο με την εξεύρεση μίας πολιτικής λύσης θα ικανοποιούνταν οι νόμιμες επιδιώξεις του λιβυκού λαού, θα διατηρούνταν η ενότητα και η εδαφική ακεραιότητα στην περιοχή. Κοινώς, εν αντιθέσει με την διεθνή κοινότητα, η ΑΕ δεν επιθυμούσε την στρατιωτική παρέμβαση για την παύση του εμφυλίου, της αιματοχυσίας και της παραβίασης πλήθους ΔΑ. Εκτός των παραπάνω, η Συνέλευση δηλώνει την υποστήριξη της στην ad hoc Επιτροπή, η οποία θα μεσολαβούσε για την επίλυση της λιβυκής κρίσης με μία πολιτική λύση, ενώ εκφράζει την εκτίμηση της στα γειτονικά κράτη Αλγερία, Αίγυπτο, Τυνησία, που φρόντισαν τα ρεύματα των προσφύγων.

Η Απόφαση (385) για την Κατάσταση στην Λιβύη¹⁶⁴, λαμβάνει και πάλι υπόψη τις Συνόδους και Αποφάσεις του Συμβουλίου για την Ειρήνη και την Ασφάλεια, καθώς και την Έκθεση της ad hoc Επιτροπής, ενώ επιμένει στην επίλυση της λιβυκής κρίσης με πολιτική λύση και καλεί και του άλλους διεθνείς οργανισμούς και κράτη να την συνδράμουν σε αυτή την πρωτοβουλία, παρά του γεγονότος της

¹⁶³ [http://www.au.int/en/sites/default/files/Assembly_AU_Dec_363-390_\(XVII\)_E.pdf](http://www.au.int/en/sites/default/files/Assembly_AU_Dec_363-390_(XVII)_E.pdf), AU, Assembly, Decisions, Declarations, view 01/07/2014

¹⁶⁴ [http://www.au.int/en/sites/default/files/Assembly_AU_Dec_363-390_\(XVII\)_E.pdf](http://www.au.int/en/sites/default/files/Assembly_AU_Dec_363-390_(XVII)_E.pdf), Decision 385, AU, Assembly, Decisions, Declarations, view 01/07/2014

αναγνώρισης της υιοθέτησης της Απόφασης 1973 του ΣΑ και της εξουσιοδότησης χρήσης στρατιωτικών μέτρων. Κατόπιν τούτης της αποφάσεως, οι αναφορές για την κατάσταση στην Λιβύη ήταν και συνεχίζουν να είναι ισχνές και πάντα στα πλαίσια των αποφάσεων για τις Εκθέσεις του Συμβουλίου για την Ειρήνη και την Ασφάλεια¹⁶⁵.

ii. Το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο και η δράση του κατ' εικόνα του πολιτικού οργάνου

Παρά την ολιγοετή εμπειρία του κοινοβουλευτικού οργάνου της ΑΕ, θα ανέμενε κανείς πως σε μία κρίσιμη κατάσταση για την αφρικανική ήπειρο, που απειλεί την σταθερότητα και την ειρήνη, οι δράσεις του θα ήταν αν μη τι άλλο παραδειγματικές ή έστω περισσότερο ουσιαστικές. Αντιθέτως, στην περίπτωση του εμφυλίου της Λιβύης, η «φωνή» των αφρικανικών λαών δεν έδωσε ένα ηχηρό μήνυμα, παρά του γεγονότος ότι οι παραβιάσεις των αρχών των ΔΑ, του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου και του διεθνούς δικαίου ήταν σε τέτοιο βαθμό ώστε να αναχθεί σε διεθνές ζήτημα. Αρχές που το ίδιο το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο οφείλει να προασπίζει, ως ορίζεται και στις αρμοδιότητες του. Το κοινοβούλιο της ΑΕ, υιοθετεί μία απόφαση σχετικά με την ασφάλεια στην Λιβύη, κατόπιν της παρεμβάσεως των συμμαχικών δυνάμεων και του ΝΑΤΟ κατ' εντολή του ΣΑ του ΟΗΕ, ενώ άλλες αποφάσεις υιοθετήθηκαν στις επιμέρους Επιτροπές του¹⁶⁶: όπως την Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ανθρώπων και των Λαών και την Επιτροπή για την Συνεργασία, Διεθνείς Σχέσεις και Συγκρούσεις.

Έτσι στις 18 Μαΐου του 2011, εκδίδει Απόφαση¹⁶⁷ βάσει της οποίας καταδικάζει την παρέμβαση του ΝΑΤΟ στην περιοχή, ενώ κατηγορεί τον

¹⁶⁵ Βλ. Αποφάσεις Συνέλευσης:

408 παρ. 8 στις 29-30/01/2012,

http://www.au.int/en/sites/default/files/ASSEMBLY%20AU%20DEC%20391%20%20415%20%28XVIII%29%20_E.pdf

432 παρ. 9 στις 15-16/07/2012,

http://www.au.int/en/sites/default/files/Assembly%20AU%20Dec%20416449%20%28XIX%29%20_E_Final.pdf

501 παρ. 6 στις 30-31/01/2014,

http://www.au.int/en/sites/default/files/Assembly%20AU%20Dec%20490516%20%28XXII%29%20_E.pdf

¹⁶⁶ Αρθ. 12, παρ. 13, «Πρωτόκολλο για την Σύμβαση εγκαθίδρυσης της Αφρικανικής Οικονομικής Κοινότητας και σχετικά το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο».

¹⁶⁷ PAP(2)/P/RES/01(IV)

στρατιωτικό οργανισμό για επιθέσεις, βομβαρδισμούς και δολοφονίες των εθνικών ηγετών, καθώς και υπέρβαση των Αποφάσεων 1970 και 1973 του ΣΑ. Ζητά από την διεθνή κοινότητα να σταματήσει αυτές τις επιθετικές πράξεις και να δώσει στον λιβυκό λαό την ευκαιρία για διάλογο. Χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Συνέλευσης της ΑΕ για την εξεύρεση πολιτικής λύσης, προτρέπει την ΓΣ του ΟΗΕ να εξετάσει εάν η παρέμβαση του NATO υπερέβη τις εντολές του ΣΑ, καταδικάζει την παραποίηση γεγονότων και την παραπληροφόρηση και ζητά από όλα τα ΜΜΕ να αναδείξουν την αλήθεια, ενώ τέλος, αποφασίζει την δημιουργία μίας κοινοβουλευτικής fact finding αποστολής.

Παρατηρούμε ότι το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο κινείται στο ίδιο πνεύμα με το πολιτικό όργανο της ΑΕ, που δεν επιθυμούσε την στρατιωτική παρέμβαση άλλων δυνάμεων, αλλά την λύση δια της πολιτικής οδού. Όμως κάτι τέτοιο ήταν ανέφικτο, καθώς και οι αντικαθεστωτικές δυνάμεις όπως και οι δυνάμεις του Καντάφι βρίσκονταν στα δύο άκρα, ενώ οι σκοτωμοί και οι θάνατοι μαχητών και αμάχων συνεχίζονταν. Αυτό που μας προκαλεί εντύπωση είναι, όχι τόσο το γεγονός ότι το Κοινοβούλιο της ΑΕ ακολουθεί την πορεία που χαράσσει η Συνέλευση, αλλά ότι εθελοτυφλεί, στην αναγκαιότητα της κατάστασης για την λήψη άμεσων μέτρων καθώς στο μέγεθος των παραβιάσεων των ΔΑ στην Λιβύη. Στην εν λόγω απόφαση του δεν αναφέρει σε καμία παράγραφο τις παραβιάσεις των ΔΑ που σημειώθηκαν, παρά αρκείται σε μία γενική διατύπωση για τον θάνατο και τον τραυματισμό των Λιβύων. Πέραν τούτου, ακόμη και ο αριθμός των κειμένων που υιοθετεί δεν είναι αντιπροσωπευτικός της καταστάσεως, αλλά ούτε και του έργου που είναι επιφορτισμένο να επιτελεί. Δεδομένου ότι ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός, θα μπορούσε να εισάγει προτάσεις με σκοπό την προστασία και προαγωγή των ΔΑ, ώστε κατά κάποιο τρόπο να «αποδείξει» και την ικανότητα του για την διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του και σε νομοθετική.

Εν αντιθέσει, λοιπόν, με το ΕΚ που μπορεί το πλήθος των Αποφάσεων του να ήταν ολιγάριθμο, αλλά πολλές από τα προτάσεις που εισήγαγε υιοθετήθηκαν από το πολιτικό όργανο της ΕΕ, το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο επέλεξε να παραμείνει στην «σκιά» της Συνέλευσης και ως εκ τούτου να μην ανταποκριθεί στις περιστάσεις ή στην ευκαιρία που του δόθηκε. Ενώ, όσον αφορά και την post conflict περίοδο και την συνδρομή, σε ένα κράτος μέλος του και της περιφέρειας του, για την ανοικοδόμηση της ειρήνης και των αρχών του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας, θα λέγαμε πως «μετέφερε την ευθύνη» σε άλλους ΔΟ, όπως την ΕΕ και τον ΟΗΕ.

Οι αναφορές της Επιτροπής για την Συνεργασία, Διεθνείς Σχέσεις και Συγκρούσεις του Κοινοβουλίου είναι, επίσης, γενικές και αόριστες¹⁶⁸, ενώ η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ανθρώπων και των Λαών κινείται σε διαφορετικό πλαίσιο. Οι αποφάσεις που υιοθετεί, κάνουν μία εκτενή αναφορά στα συμβατικά κείμενα των ΔΑ, ιδίως εκείνα που περιλαμβάνονται στο σύστημα της ΑΕ, δείχνει περισσότερο «ευαισθητοποιημένη» για την κατάσταση στην περιοχή, ενώ ζητά από την διεθνή κοινότητα να λάβει όλα τα απαραίτητα πολιτικά και νόμιμα μέσα για την προστασία του λαού της Λιβύης¹⁶⁹. Παρ' όλ' αυτά δεν φαίνεται να επηρεάζει της αποφάσεις της Ολομέλειας, η οποία, όπως αναφέραμε, ακολουθεί την πεπατημένη πολιτική οδό.

II.A.iv. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΛΙΒΥΗ

Ο Οργανισμός του Στρασβούργου, δεν συγκαταλέγεται στο ΔΟ, που επιλήφθηκαν της καταστάσεως της κρίσης στην Λιβύη άμεσα, δεδομένου ότι η τελευταία δεν συνιστά κράτος μέλος του. Παρ' όλ' αυτά, τον συμπεριλαμβάνουμε και στο Β' μέρος της Εργασίας, καθ' ότι θέλαμε να καταδείξουμε την δράση των οργάνων του στην «παραδειγματική» περίπτωση της Λιβύης, που απέκτησε μεγάλη σημασία για την προαγωγή κα προστασία των ΔΑ. Ενός κράτους, εκτός των μελών του ΣτΕ, αλλά όπου σημειώνονταν μαζικές και κατάφωρες παραβιάσεις των ΔΑ.

¹⁶⁸ Βλ. PAP(2)/P/CCIRCR/RECOMS(IV) , RESOLUTIONS AND RECOMMENDATIONS OF THE PERMANENT COMMITTEE ON COOPERATION, INTERNATIONAL RELATIONS AND CONFLICT RESOLUTION

¹⁶⁹ Resolution 181, The African Commission on Human and Peoples' Rights, meeting at its 9th Extra-Ordinary Session, in Banjul, The Gambia, from 23 February to 3 March 2011
<http://www.achpr.org/sessions/9th-eo/resolutions/181/>, view 10/08/14

iii. Η «ανυπαρξία» της Επιτροπής Υπουργών

Είναι πράγματι αξιοσημείωτο το γεγονός, ότι το πολιτικό όργανο του ΣτΕ δεν υιοθετεί ουδέν κείμενο που να αφορά τον εμφύλιο της Λιβύης¹⁷⁰ του 2011, τις κατάφωρες παραβιάσεις των ΔΑ, την ανθρωπιστική κρίση ή έστω μετέπειτα την αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή. Η μοναδική αναφορά που συναντάμε είναι μία δήλωση του ΥΠΕΞ της Αλβανίας και Προέδρου της Επιτροπής Υπουργών στην οποία αναφέρεται στις πρώτες εκλογές της Λιβύης μετά την πτώση του κανταφικού καθεστώτος¹⁷¹. Λαμβάνοντας υπόψη τις οριοθετημένες αρμοδιότητες των οργάνων του οργανισμού, καθώς και την έως τώρα πρακτική του, να επιλαμβάνεται θεμάτων των αρμοδιοτήτων του όπως προσδιορίζονται από το καταστατικό του και την ΕΣΔΑ, των κρατών μελών του και να μην εμπλέκεται σε παίγνια πολιτικής και ενδεχομένως «εντυπωσιασμού, κατανοούμε την συγκεκριμένη στάση. Αν και από την μία, θα μπορούσε να θεωρηθεί ορθό, ένας οργανισμός που ενασχολείται, ως επί των πλείστων, με τα ΔΑ του ανθρώπου να μην «εμπλέκεται» σε τομείς εκτός του πεδίου αρμοδιοτήτων του, εφόσον αφορά μη μέλος του.

Από την άλλη, δεδομένου ότι ο Οργανισμός του Στρασβούργου έχει προσφέρει στην συμβατική κατοχύρωση των ΔΑ και στην θέσπιση ενός δικαιοδοτικού μηχανισμού, θα ήταν αναμενόμενο να καθιστούσε περισσότερο έντονη την παρουσία του σε ένα ζήτημα κατάφωρης και συστηματικής παραβίασης των ΔΑ με διεθνείς διαστάσεις. Επομένως, πως είναι δυνατόν το πολιτικό όργανο του Οργανισμού του Στρασβούργου, να μένει παντελώς αμέτοχο μπροστά σε μία διεθνή ανθρωπιστική κρίση, όπου συντελέστηκαν κατάφωρες παραβιάσεις των ΔΑ και όπου η αντιμετώπιση της από την διεθνή κοινότητα ήταν παραδειγματική και πρωτόγνωρη; Ενδεχομένως, η στάση του οργάνου που λαμβάνει τις αποφάσεις για λογαριασμό του ΣτΕ να είναι πρωτίστως διπλωματική και προστατευτική για το κύρος και την αξιοπιστία του Οργανισμού. Παρ' όλ' αυτά, μπροστά στο μέγεθος των διεθνών

¹⁷⁰ Ενώ κάποιες παλαιότερες του αποφάσεις, λήφθηκαν κατόπιν προτάσεων της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, και αφορούσαν σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις Λιβυκές αρχές σε προσωπικό της Βουλγαρίας, η οποία συνιστά κράτος μέλος του Οργανισμού.
Βλ. [CM/Del/Dec\(2005\)945/4.2E / 16 November 2005](#) , [CM/Del/Dec\(2005\)943/4.2E / 26 October 2005](#), [CM/Del/Dec\(2007\)984/2.7E / 22 January 2007](#) .

¹⁷¹ Δήλωση του Edmond Panariti, ο οποίος υπογραμμίζει την συμμετοχή των γυναικών στην διαδικασία και τονίζει ότι οι εκλογές σηματοδοτούν μία νέα εποχή για τον λιβυκό πληθυσμό.
<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1960055&Site=COE&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383> , view 14/08/2014

διαστάσεων που πήρε η κρίση στην Λιβύη, θα αναμέναμε έστω κάποια Δήλωση πολιτικού – διακηρυκτικού χαρακτήρα, δεδομένου ότι η προστασία των ΔΑ συνιστά βασικό πυλώνα του συστήματος.

iv. Η δυναμική παρουσία της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης

Από την άλλη, συναντάμε για πρώτη φορά ένα κοινοβουλευτικό όργανο, το οποίο χαράσσει ξεχωριστή πορεία από εκείνη του πολιτικού οργάνου, καθώς λαμβάνει αποφάσεις που αφορούν τις συνέπειες του εμφυλίου, που επηρεάζουν κράτη μέλη του Οργανισμού και υπεισέρχεται σε τομείς πολιτικής απευθύνοντας λύσεις, προτάσεις, συστάσεις και σε άλλους διεθνείς δρώντες. Ειδικότερα: η πρώτη Απόφαση (1805) (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ)¹⁷² της Κοινοβουλευτικής Συνελεύσεως λαμβάνεται στις 14 Απριλίου του 2011 και αφορά την αύξηση του αριθμού των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στις νότιες ακτές της Ευρώπης, καθ' ότι το κύμα των μεταναστών αριθμούνταν σε χιλιάδες, ενώ πολλοί πέθαναν στην προσπάθεια διαφυγής¹⁷³. Για το ΣτΕ και το κοινοβουλευτικό του όργανο δεν επρόκειτο απλώς για Λίβυους, αλλά για ξεχωριστά άτομα, τα οποία προέρχονταν από περιοχές όπου οι συρράξεις βρίσκονταν σε εξέλιξη.

Η Συνέλευση συναινεί με τις προσπάθειες ανθρωπιστικής βοήθειας, ενώ τις χώρες υποδοχής για την συνέχιση τους, ενώ υπενθυμίζει πως η μεγάλη ροή των προσφύγων είναι ευθύνη όλων των κρατών, ότι θα πρέπει όλα τα μέρη να συνδράμουν με την απαραίτητη ανθρωπιστική βοήθεια, να απέχουν από την παρακράτηση των προσφύγων και αιτούντων άσυλο, ιδίως των ευπαθών ομάδων, να εγγυούνται την «μη επαναπροώθηση» και να συνεργάζονται με όλους τους ΔΟ που ενασχολούνται με τους πρόσφυγες. Επίσης, ζητάει από τα κράτη μέρη της να παράσχουν οικονομική βοήθεια στην Λιβύη (Αίγυπτο και Τυνησία), να συνδράμουν τις χώρες υποδοχής στο δύσκολο νομικό έργο των μεταναστών και παράσχουν κάθε δυνατή βοήθεια για την σταθεροποίηση στην περιοχή μετά την λήξη της εμφύλιας σύρραξης. Ενώ, συστήνει και στην ΕΕ πώς να πράξει στην περίπτωση μαζικής εξόδου προσφύγων από τη Λιβύη.

¹⁷² Resolution 1805 (2011), The large-scale arrival of irregular migrants, asylum seekers and refugees on Europe's southern shores , see

<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=17984&lang=en>

¹⁷³ Βάσει της Αποφάσεως 1805 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΣτΕ: 23.000 άτομα κατέφθασαν από Τυνησία και άλλα 1900 από Λιβύη.

Σύμφωνα με την προαναφερόμενη απόφαση του οργάνου αντιλαμβανόμαστε, ότι, σε πρώτη φάση, δραστηριοποιείται σε τομείς που αφορούν τις συνέπειες του προβλήματος. Εν προκειμένω, την άμεση αντιμετώπιση του μεγάλου κύματος προσφύγων στις ακτές των κρατών του Οργανισμού. Παρόλο που το ΣτΕ ανταποκρίνεται στο επειγόν της αναγκαιότητας για την περίθαλψη όλων των ατόμων που διέφυγαν από την χώρα τους υπό την απειλή της ζωής τους, παρατηρούμε πως το κοινοβουλευτικό όργανο, δεν αναφέρεται, στην συγκεκριμένη απόφαση του, σε ζητήματα που αφορούν την παραβίαση των ΔΑ, έχοντας κατά νου υπό ποιές συνθήκες δημιουργήθηκαν τα μεγάλα κύματα προσφύγων. Ούτε σε άλλα συμβατικά κείμενα για την προστασία αυτών, αλλά υιοθετεί πράξεις στην βάση του αποτελέσματος, το οποίο επηρεάζει τα κράτη μέλη του και κατ' επέκταση τον ίδιο.

Όμως, όσον αφορά την πεποίθηση ότι το κοινοβουλευτικό όργανο εμμένει μόνο στις συνέπειες του προβλήματος που επηρεάζουν τα μέλη του, βάσει της προηγούμενης αποφάσεως, αυτή ανατρέπεται με την ακόλουθη. Στην Απόφαση (1831), «για την Συνεργασία του ΣτΕ και των αναδυόμενων δημοκρατιών του Αραβικού κόσμου¹⁷⁴», διακρίνουμε μία Συνέλευση που δεν διστάζει να υπεισέρθει σε τομείς της πολιτικής και ακόμη περισσότερο να απευθυνθεί ευθέως σε όσους δρώντες, ΔΟ ή κράτη κρίνει απαραίτητο. Συγκεκριμένα, όπου συναντάμε αναφορές και για την Λιβύη, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση προβαίνει σε περισσότερο πολιτικές δηλώσεις, καθώς αναγνωρίζει την προσωρινή κυβέρνηση του ΕΜΣ και χαιρετίζει τη υποστήριξη των ΗΕ σε αυτή.

Ζητά την παραπομπή των ιθυνόντων στο ΔΠΔ και την απελευθέρωση όλων των κρατουμένων για τις πολιτικές τους πεποιθήσεις, εκφράζει την λύπη της για το γεγονός ότι οι χώρες του αραβικού κόσμου δεν μπόρεσαν να εκμεταλλευτούν τις πηγές πετρελαίου προς όφελος του, ενώ επιρρίπτει ευθύνες και στην Ευρώπη, η οποία στις διαβουλεύσεις ή συναλλαγές της με τα αραβικά κράτη έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα σε τομείς που υπονόμευαν την σταθερότητα στην περιοχή. Επίσης, ζητά από την Ευρώπη να συνδράμει στην ομαλή και ειρηνική μετάβαση της περιοχής, στην ειρήνη, την δημοκρατία και τον σεβασμό των ΔΑ. Καθώς και από τις αραβικές χώρες να επωφεληθούν

¹⁷⁴ Resolution 1831 (2011), Co-operation between the Council of Europe and the emerging democracies in the Arab world,
<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=18023&lang=en>

από το παράδειγμα του ΣτΕ και ιδίως της Κοινοβουλευτικής του Συνέλευσης για την δημοκρατική τους μετάβαση¹⁷⁵.

Συμπερασματικά καταλήγουμε στην διατύπωση ότι η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, κινείται «τολμηρά», ουσιαστικά και αποτελεσματικά. Επιλαμβάνεται των θεμάτων που αφορούν την προστασία των ΔΑ, καθώς μοιάζει να δίδει προτεραιότητα στο άτομο, προτείνει λύσεις, λαμβάνει πρωτοβουλίες, ζητά την συνδρομή όλων των κρατών μελών της για την επίτευξη των αποφάσεων της, ενώ απευθύνεται ευθέως σε όποιον δρων θεωρεί ότι μπορεί να συνδράμει σε ένα ζήτημα ή σε περίπτωση που επιθυμεί να του συστήσει λύσεις, ακόμη κι αν πρόκειται για τα μόνιμα μέλη του ΣΑ. Ενώ, παρόλο που οι αρμοδιότητες του είναι αρκετά περιορισμένες συγκριτικά με εκείνες της Επιτροπής Υπουργών, οι αποφάσεις του είναι αντιστρόφως ανάλογες. Σε μία κατάσταση παρορμητισμού, θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς το εξεταζόμενο κοινοβουλευτικό όργανο ως «ιδανικό», καθ' ότι δρα, δίχως να βρίσκεται υπό την «σκιά» του πολιτικού οργάνου, όπως το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο, και χωρίς να αναλογίζεται το πολιτικό κόστος. Θα μπορούσε να αντιπαραβάλει κανείς, το επιχείρημα ότι το κοινοβουλευτικό όργανο της ΑΕ βρίσκεται σε εμβρυακή μορφή, σε αντίθεση με την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣτΕ που έχει μία πολυετή εμπειρία και δράση.

Συν τοις άλλοις, σε σύγκριση το ΕυρΚοινβ που έχει και νομοθετική αρμοδιότητα, παρατηρούμε μία Κοινοβουλευτική Συνέλευση περισσότερο «αποφασιστική». Κάτι τέτοιο όμως είναι εφικτό στο συγκεκριμένο «μοντέλο» οργανισμού. Σε έναν οργανισμό, καθόλα πολιτικό όπως η ΕΕ, το κοινοβουλευτικό της όργανο δεν θα μπορούσε να λάβει αποφάσεις πλήρως αποστασιοποιημένο από την πολιτική. Ή μήπως θα μπορούσε ; Το ζητούμενο στην προκειμένη είναι το κοινοβουλευτικό όργανο, να επιλαμβάνεται θεμάτων των αρμοδιοτήτων του. Δηλαδή, να λειτουργεί συμβουλευτικά (όσον αφορά την Κοινοβουλευτική Συνέλευση) προς το πολιτικό όργανο, να του επισύρει την προσοχή σε θέματα που κρίνει και να εκφράζει τις ανησυχίες, προβληματισμούς, απόψεις όλων των κρατών μελών του. Παρά του γεγονότος, ότι το πολιτικό όργανο του ΣτΕ δεν ασπάστηκε τις αποφάσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, θα την χαρακτηρίζαμε ως ένα «άρτιο» όργανο, που ανταποκρίνεται στις καταστατικές του αρμοδιότητες και στις προσδοκίες του πραγματικού ρόλου που πρέπει να επιτελεί ένα κοινοβουλευτικό όργανο: να

¹⁷⁵ Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφέρουμε πως δεν διστάζει να απευθυνθεί και στα μόνιμα μέλη του ΣΑ του ΟΗΕ και να τους ζητήσει να υποστηρίξουν το αίτημα των Παλαιστινίων, να γίνουν μέλος του.

εκφράζει τις απόψεις των μελών του, δίχως δισταγμούς έχοντας ως τελικό αποδέκτη το ίδιο το άτομο και την προστασία του.

II.A.v. Ο ΟΑΣΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΙΒΥΗ

iii. Η ουδετερότητα του Υπουργικού Συμβουλίου

Το Υπουργικό Συμβούλιο του ΟΑΣΕ, ακολουθώντας το «πνεύμα» της Επιτροπής Υπουργών του ΣτΕ, δεν υιοθετεί καμία πράξη ούτε κάποια αναφορά για την κρίση στην Λιβύη, καθ' ότι επιλέγει να παραμείνει «ουδέτερο». Παρόλο που ο ΟΑΣΕ συγκαταλέγεται στους περιφερειακούς οργανισμούς του ΟΗΕ υπό το Κεφ. VIII του Χάρτη των ΗΕ και ως στρατιωτικός οργανισμός θα μπορούσε να συνδράμει για την παύση των εχθροπραξιών στην περιοχή, δεν λαμβάνει ουδεμία πρωτοβουλία. Επίσης, βασιζόμενοι στην πρωταρχική σημασία που αποδίδει στην προαγωγή και προστασία των ΔΑ και εφόσον υπήρχε η νομιμοποιητική βάση με την απόφαση 1973 του ΣΑ, θα χαρακτηριζόταν ως εν λόγω κατάσταση ως «ευκαιρία» για έναν ευρωπαϊκό στρατιωτικό οργανισμό να αποδείξει τις ικανότητές του.

Αντιθέτως, ο ΟΑΣΕ λαμβάνει μία συνειδητή, διπλωματική κατά τ' άλλα, απόφαση να παραμείνει αμέτοχος μπροστά στην πρόκληση μίας περιοχής εκτός της ευθύνης του¹⁷⁶. Ενώ, επίσης, θα μπορούσε να μην αναμειχθεί διόλου στην εμφύλια σύρραξη και να συνδράμει την Λιβύη μετέπειτα, στην ανοικοδόμηση του κράτους της. Άλλωστε, οι αποστολές του ΟΑΣΕ¹⁷⁷ είναι οι πλέον αποτελεσματικές για την εδραίωση της ειρήνης και την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών. Θα πρέπει, στο σημείο αυτό να αναλογιστούμε ότι οι αποφάσεις του πολιτικού οργάνου του ΟΑΣΕ λαμβάνονται με consensus, γεγονός που καθιστά το όργανο «άκαμπτο» και δίχως την αναγκαία, σε ορισμένες περιπτώσεις, ευχέρεια κινήσεων. Βάσει αυτής της μεθόδου λήψης αποφάσεων είναι αναμενόμενο, αν και όχι εύλογο, ότι το πολιτικό όργανο θα παραμείνει αμέτοχο, ακόμη και μπροστά σε ανθρωπιστικές κρίσεις.

¹⁷⁶ Ενημερωτικά, αναφέρουμε πως το 2013 αρχίζουν οι πρώτες διαβουλεύσεις του ΟΑΣΕ με την Λιβύη, για το ένα η τελευταία θα καταστεί Μέλος για Συνεργασία («Partners for Co-operation»). Αν και το Υπουργικό Συμβούλιο στην 20^η Σύνοδο του δεν κατέληξε σε συμφωνία για το εν λόγω θέμα. Βλ. <http://www.osce.org/mc/kyiv?download=true>, OSCE, 20th Meeting of the Ministerial Council, 5 and 6 December 2013, Statements Declarations, Decisions and Reports, view 20/08/2014

¹⁷⁷ Οι Αποστολές του ΟΑΣΕ πραγματοποιούνται με απόφαση ενός άλλου πολιτικού οργάνου του οργανισμού. Του Μονίμου Συμβουλίου. Βλ. Περράκης Σ. (Διεύθυνση), «Διεθνής Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», σελ. 195

iv. Η αντιστοιχία της δράσης της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης με το πολιτικό όργανο

Αντίστοιχα, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΟΑΣΕ, σε αντίθεση με το ομώνυμο όργανο του ΣτΕ, κατά την περίοδο του 2011 που λαμβάνουν χώρα τα γεγονότα στην Λιβύη παραμένει «απαθής». Οι αναφορές για την κατάσταση στην περιοχή είναι ελάχιστες. Έτσι, στην Έκθεση της 20^{ης} Ετήσιας Συνόδου της Κοινβ Συνέλευσης¹⁷⁸, στα πλαίσια της Μεσογειακής Πολιτικής Μετάβασης, καταδικάζει την χρήση βίας από τις καθεστωτικές αρχές στην Λιβύη και στην Συρία, ενώ ζητά από άλλους ΔΟ, όπως την ΕΕ και τον ΟΗΕ, να βοηθήσουν του μετανάστες. Επίσης, δύο πάρα πολύ σύντομες αναφορές συναντάμε στην Απόφαση της Συνελεύσεως¹⁷⁹ ένα έτος αργότερα το 2012, όπου αναφέρει την υποστήριξη της στην μεταβατική κυβέρνηση, καθώς και πως έχει στα υπόψη την δημοκρατική μετάβαση της Λιβύης. Επιπροσθέτως, το ίδιο έτος στην Έκθεση της 21^{ης} Ετήσιας Συνόδου, για το Μεσογειακό Φόρουμ της Κοινβ Συνέλευσης¹⁸⁰, είναι η πρώτη φορά που εμφανίζονται οι επίσημοι απεσταλμένοι της Λιβύης ενώπιον του κοινοβουλευτικού οργάνου του ΟΑΣΕ, ζητώντας την συνδρομή τους για την αντιμετώπιση όλων των προκλήσεων στην ανοικοδόμηση του κράτους. Βάσει αυτού, τέθηκε και το ζήτημα να καταστεί η Λιβύη ως «Μέλος για Συνεργασία», που εν τέλει δεν ευδοκίμησε έως σήμερα.

Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση παρατηρούμε έναν Οργανισμό που οι απόψεις και οι πράξεις και των δύο του οργάνων συγκλίνουν, αλλά όχι προς όφελος

¹⁷⁸ Σύμφωνα με τον Γερουσιαστή Benjamin L Cardin : *“the basic principles of our Organization apply to the Mediterranean region.”*

Βλ.

http://www.senat.fr/fileadmin/Fichiers/Images/commission/affaires_europeennes/rep_belgrade2011.pdf
Έκθεση της 20^{ης} Ετήσιας Συνόδου της Κοινβ Συνέλευσης, 2011, view 20/08/2014

¹⁷⁹ «Απόφαση για τον ΟΑΣΕ και τις Αναδυόμενες Δημοκρατίες στον Αραβικό κόσμο», Διακήρυξη του Μονακό και Αποφάσεις από την Κοινβ Συνέλευση του ΟΑΣΕ, 5-9/07/2012,

Βλ.

<http://www.oscepa.org/publications/all-documents/annual-sessions/2012-monaco/declaration-1/1258-2012-monaco-declaration-eng/file>, view 20/08/2014

¹⁸⁰ Έκθεση της 21^{ης} Ετήσιας Συνόδου της Κοινβ Συνέλευσης, 2012, Μεσογειακό Φόρουμ, Πάνελ Συζητήσεων, με θέμα : «ΟΑΣΕ και Μεσογειακές Συνεργασίες σε μία μεταβαλλόμενη περιοχή: η επίπτωση των εκλογών πριν από τα γεγονότα του 2011», στις 6 Ιουλίου του 2012

Βλ.

http://www.senat.fr/fileadmin/Fichiers/Images/commission/affaires_europeennes/2012_Monaco_Report.pdf, view 20/08/2014

της προαγωγής και προστασίας των ΔΑ. Αν και θα ήταν, επιθυμητή από ένα κοινοβουλευτικό όργανο η υποδειγματική «τόλμη» της Κοινβ Συνέλευσης του ΣτΕ, αξιοποιώντας, τουλάχιστον, τον συμβουλευτικό του ρόλο, δεν είναι εφικτή σε όλες τις περιπτώσεις. Η δικαιολογητική βάση αυτής της στάσης του ΟΑΣΕ και των οργάνων του, ίσως να εναπόκειται στο γεγονός ότι δεν υπάρχει κάποια καταστατική Συνθήκη ούτε απορρέουν υποχρεώσεις νομικά δεσμευτικές για τα κράτη μέλη του. Επίσης, έχοντας κατά νου ότι σχεδόν όλα τα μέλη του είναι και μέλη άλλων ΔΟ του είναι «ευκολότερο», να εθελουφλεί σε καταστάσεις που δεν άπτονται των συμφερόντων ή των αρμοδιοτήτων του, μιας και πρόκειται για μία περιοχή εκτός της ευρωπαϊκής περιφέρειας. Βέβαια, όπως διαφάνηκε και στην πορεία πρόκειται για μία περιοχή της μεσογειακής περιφέρειας που άπτεται του ενδιαφέροντος του Οργανισμού, δίχως όμως κάποιο αποτέλεσμα.

Ειδικότερα όμως, λόγω ακριβώς της ιδιότυπης φύσης του «Οργανισμού» υπάρχουν και πρακτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Επί παραδείγματι αναφέρουμε κάποιες: πολλά κράτη που τον φιλοξενούν δεν συνάπτουν συμφωνίες με τον Οργανισμό επικαλούμενα την έλλειψη διεθνούς προσωπικότητας, ο ΟΑΣΕ συνάπτει διμερείς συμφωνίες («μνημόνια κατανόησης») με τις χώρες υποδοχής, που όμως συνιστούν πολιτικές δεσμεύσεις και όχι διεθνείς συμφωνίες, ενώ δεν μπορεί να συνυπάρξει σε μία βάση ισότητας με άλλους ΔΟ. Επιπροσθέτως, σε περίπτωση Αποστολής σε μη Συμμετέχον κράτος ανακύπτουν και άλλα ζητήματα, καθώς τα τρίτα κράτη δεν έχουν αναλάβει ούτε πολιτική δέσμευση να αναγνωρίσουν τα προνόμια και τις ασυλίες του ΟΑΣΕ. Βέβαια, όλα τα παραπάνω δεν τον εμπόδισαν να υλοποιήσει την Αποστολή στο Αφγανιστάν¹⁸¹, γεγονός που μας προβληματίζει για την περίπτωση της Λιβύης.

¹⁸¹ Στριμπής Ιωάννης, «Το Νομικό Καθεστώς του ΟΑΣΕ...» από το βιβλίο: «Η Διεθνής Συνεργασία σε Οικουμενικό και Περιφερειακό Επίπεδο», Περράκης Στ. (επιμ.), σελ. 153-156

II. B. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ **ΟΡΓΑΝΩΝ**

B. i. Συγκριτική αποτίμηση

Οι ΔΟ λειτουργούν έχοντας πλέον ως βασικό άξονα την προαγωγή και προστασία των ΔΑ. Έτσι, είτε θεσμοθετούν νέα όργανα, όπως Γραφεία, Επιτροπές, Δικαστήρια κ.α. είτε το αναθέτουν σε ήδη υπάρχοντα καταστατικά όργανα, τα οποία μπορεί να συνεπικουρούνται από άλλα. Στο σημείο, αυτό αναδύεται και η και προβληματική της ύπαρξης ή μη των κοινοβουλευτικών οργάνων μέσα στους κόλπους ενός ΔΟ, καθώς και της συνεισφοράς τους, όπως και εκείνη των πολιτικών οργάνων, στην προστασία των ΔΑ, στην εγκαθίδρυση μιας τάξης δικαιωμάτων του ανθρώπου, στην εμπέδωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Αυτοί οι δύο τύποι οργάνων (κοινοβουλευτικά και πολιτικά), υιοθετούν ανάλογες στάσεις ανά περίπτωση, δεδομένου ότι είναι μέρη του ίδιου οργανισμού ; ή λόγω τη διαφορετικής τους «φύσης» λειτουργούν διαφορετικά ;

Είναι δεδομένο ότι τους αποδίδονται διαφορετικές λειτουργίες και αρμοδιότητες από την καταστατική τους κιάλας συνθήκη (ή από τα ίδια τα συμμετέχοντα κράτη στην περίπτωση του ΟΑΣΕ). Όμως, οι αποφάσεις και οι δράσεις που λαμβάνουν με απώτερο στόχο την προστασία και την προαγωγή των ΔΑ συγκλίνουν ή αποκλίνουν; Διαδραματίζει κάποιο ρόλο η εμπειρία του οργάνου ή το περιφερειακό σύστημα στο οποίο δραστηριοποιείται ; Η απάντηση στην τελευταία ερώτηση, όπως καταδείχθηκε και από την Εργασία μας είναι καταφατική. Ενώ το εύρος των αρμοδιοτήτων των οργάνων διαδραματίζει καίριο ρόλο ; Απάντηση αμφίβολη, καθ' ότι δεν συνάδει πάντα η αποτελεσματικότητα του οργάνου με το θεωρητικό υπόβαθρο των αρμοδιοτήτων και των λειτουργιών του.

ι. Συγκρίσεις μεταξύ των κοινοβουλευτικών οργάνων

Ειδικότερα, αν αναλογιστεί κανείς τις αρμοδιότητες των κοινοβουλευτικών οργάνων που αναλύσαμε, θα κατατείνει δίχως αμφιβολία στο συμπέρασμα ότι το Ευρωκοινοβούλιο είναι το πιο «ευνοημένο», από πλευράς αρμοδιοτήτων εφόσον είναι και το μοναδικό που δρα ως συν-νομοθέτης, με το Συμβούλιο στο ενωσιακό οικοδόμημα. Όπως, επίσης δεδομένου του γεγονότος ότι είναι το μόνο από τα προαναφερθέντα, που εκλέγεται με ψηφοφορία άμεση και καθολική από μία τεράστια εκλογική βάση, θα αναμέναμε η «φωνή» των ευρωπαίων να έχει μία περισσότερο «εκκωφαντική» δυναμική. Αντ' αυτού, όπως διαφάνηκε και στην περίπτωση της Λιβύης δεν θεωρούμε ότι «εκμεταλλεύτηκε» στο έπακρο τις δυνατότητες του, καθώς μετά τις δύο πρώτες αποφάσεις του κατά την διάρκεια της εμφύλιας σύρραξης, «λησμόνησε» την Λιβύη στην κρισιμότερη φάση. Αυτή της ανοικοδόμησης της ειρήνης και της εδραίωσης των δημοκρατικών αρχών και του κράτους δικαίου. Επομένως, το ΕΚ έχει την δυνατότητα, αλλά όχι την δυναμική, ενδεχομένως, που απαιτείται για να κάνει την διαφορά και να αποτελέσει πραγματικό παράδειγμα-πρότυπο για την συνεισφορά του στην εδραίωση της προστασίας των ΔΑ, τουλάχιστον όπως καταδεικνύεται από την δράση του στο case study που μελετήσαμε.

Το αμέσως επόμενο κοινοβουλευτικό όργανο από τα εξεταζόμενα σε μία σειρά αξιολόγησης, βάσει των αρμοδιοτήτων που του αποδίδονται, των δυνατοτήτων που επιδεικνύει, αλλά και λόγω του κύρους του Οργανισμού, είναι η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣτΕ. Παρόλο που οι αρμοδιότητες της δεν είναι αντίστοιχες με εκείνες του ΕΚ, αλλά του αποδίδουν, ως επί των πλείστων, ένα συμβουλευτικό γνωμοδοτικό ρόλο. Εν προκειμένω, διαπιστώσαμε ένα κοινοβουλευτικό όργανο το οποίο λειτουργεί υποδειγματικά και απλώς αξιοποιεί στο έπακρο το θεωρητικό του υπόβαθρο. Ένα όργανο αποφασιστικό που υπεισέρχεται σε ακόμη και σε τομείς πολιτικής, δίχως δισταγμούς και δίχως να υπερκαλύπτεται από την δράση του πολιτικού οργάνου του Οργανισμού του Στρασβούργου. Μπορεί ο decision maker του οικοδομήματος του ΣτΕ να είναι το πολιτικό όργανο, αλλά το γεγονός ότι αυτό αδρανοποιείται δεν σημαίνει ότι πρέπει να «παραλύει» το σύστημα. Είναι μείζονος σημασίας, ότι η Κοινοβουλευτική Συνέλευση λαμβάνει αποφάσεις έστω πολιτικού χαρακτήρα καθώς είναι δηλωτικές των απόψεων των μελών της.

Όσον αφορά τα δύο τελευταία κοινοβουλευτικά όργανα της ΑΕ και του ΟΑΣΕ, δεν θα ήταν εύκολο να τα τοποθετήσουμε σε μία σειρά αξιολόγησης, καθ' ότι και τα δύο δεν ανταποκρίθηκαν των προσδοκιών, με διαφορετικό τρόπο το καθένα. Το δε Παναφρικανικό Κοινοβούλιο της ΑΕ, βρίσκεται ακόμα σε εμβρυακό στάδιο και καθίσταται ακόμη αρκετά «αδύναμο», ώστε να αναλάβει πρωτοβουλίες και επιδείξει την πυγμή που απαιτείται ιδίως για ζητήματα που το αφορούν άμεσα όπως η περίπτωση της Λιβύης. Αντιθέτως, επιλέγει να ακολουθεί τα «σίγουρα» βήματα του πολιτικού οργάνου της Συνελεύσεως, όπως ένα μικρό παιδί την μητέρα του, χωρίς ιδιαίτερες παρεκκλίσεις. Αποδεικνύοντας όχι μόνο την δική του ανωριμότητα, αλλά και εκείνη του αφρικανικού λαού σε σχέση με την προστασία των ΔΑ, εφόσον τα αποικιοκρατικά κατάλοιπα δεν έχουν εξαλειφθεί πλήρως. Το κύριο μειονέκτημα του εν λόγω κοινοβουλευτικού οργάνου, είναι ότι λαμβάνει αποφάσεις με παρωπίδες, ορώντας μόνο τις αντίστοιχες της Συνελεύσεως της ΑΕ, και όχι εκείνες της διεθνούς κοινότητας και των άλλων εμπειρότερων κοινοβουλευτικών οργάνων και οργανισμών. Ενώ, το οξύμωρο είναι πως επιζητά περισσότερες αρμοδιότητες (νομοθετική, αντίστοιχα με του ΕυρΚοινβ), δίχως να έχει την ικανότητα να τις αξιοποιήσει κατάλληλα.

Τέλος, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΟΑΣΕ, η οποία αν και υφίσταται στους κόλπους ενός πολιτικό στρατιωτικού οργανισμού, λόγω της πρωταρχικής σημασίας που αποδίδονται στα ΔΑ, θα ήτο ευκαταίω να δραστηριοποιούνταν διαφορετικά. Απ' όσο καταδεικνύεται, επιλέγει μία διπλωματική οδό της «μη εμπλοκής» σε καταστάσεις που δεν αφορούν Συμμετέχοντα μέλη, για την συγκεκριμένη περίπτωση της Λιβύης. Αν και δεδομένης της «υφής» του Οργανισμού, του κοινοβουλευτικού του οργάνου, του οποίου οι αποφάσεις δεν είναι νομικά δεσμευτικές, αλλά και του γεγονότος ότι τα περισσότερα μέλη του ΟΑΣΕ είναι μέλη άλλων ΔΟ που συμμετείχαν στην λήξη της ανθρωπιστικής κρίσης στην Λιβύη. Θα ήτο δυνατό να λάβει αποφάσεις δηλωτικές των προθέσεων των κρατών και του οργανισμού και καταδικαστικές για την παραβίαση των ΔΑ που συντελούνταν από το κανταφικό καθεστώς, μιας και τα ΔΑ δεν περιορίζονται στην ευρωπαϊκή περιφέρεια, αλλά είναι οικουμενικά και αδιαίρετα.

ii. Συγκρίσεις μεταξύ των πολιτικών οργάνων

Όσον αφορά τα πολιτικά όργανα των ΔΟ, δεν θα μπορούσαμε παρά να κατατείνουμε στην διαπίστωση, ότι τα decision making όργανα, δεν αποκλίνουν ιδιαίτερα μεταξύ τους σε ότι αφορά τον τρόπο σκέψης τους, αναλόγως πάντα με τα συμφέροντα που διακυβεύονται και το σύστημα στο οποίο δραστηριοποιούνται. Για να είμαστε περισσότερο κατανοητοί, είναι δυνατόν στην ίδια περίπτωση (βλ Λιβύη) να υιοθετηθούν διαφορετικές αποφάσεις από διαφορετικά πολιτικά όργανα των ΔΟ. Όμως, κοινώς παρονομαστής είναι ότι αυτό υποδεικνύεται από έναν υπολογισμό «κόστους – οφέλους» της καταστάσεως, των πολιτικών συγκυριών και των διεθνών εξελίξεων ή απαιτήσεων. Εν κατακλείδι, τα πολιτικά όργανα υιοθετούν αποφάσεις, που μπορεί να έχουν ως νομιμοποιητική βάση τις αρμοδιότητες που τους αποδίδονται, αλλά λαμβάνονται με γνώμονα το συμφέρον του Οργανισμού (σε μία «ιδανική» μορφή της λειτουργίας του οργάνου). Η τελευταία διαπίστωση, δεν έχει πάντοτε αρνητική χροιά, διότι συμφέρον του οργανισμού μπορεί να σημαίνει αντίστοιχη εδραίωση του σεβασμού των ΔΑ.

Έτσι, το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ, στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ επιδεικνύει μία αξιοθαύμαστη αμεσότητα και συνεργασία με την διεθνή κοινότητα και άλλους περιφερειακούς οργανισμούς, ώστε να διασφαλίσει την παύση των εχθροπραξιών και την αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή. Παρόλο, που η Λιβύη δεν συνιστά κράτος μέλος του Οργανισμού, το πολιτικό όργανο της ΕΕ λαμβάνει την απόφαση να συνδράμει στο έργο της διεθνούς κοινότητας, υπηρετώντας τις αρχές της προστασίας των ΔΑ, επιδεικνύοντας την ευαισθησία της Ενώσεως, καθώς και την ικανότητα της. Επίσης, παρατηρούμε πως το πολιτικό όργανο λειτουργεί σε ένα πνεύμα συνεργασίας με το κοινοβουλευτικό προς όφελος της Ενώσεως, της Λιβύης και των ΔΑ.

Στο σημείο αυτό, θα καταδείξουμε τις διαφοροποιήσεις των πολιτικών οργάνων που προαναφέραμε. Επί παραδείγματι το πολιτικό όργανο του ΣτΕ, η Επιτροπή Υπουργών στην ίδια περίπτωση της Λιβύης, δεν υιοθετεί την ίδια στάση με εκείνη του Συμβουλίου των Υπουργών της ΕΕ. Το πολιτικό όργανο παραμένει αδρανές, εν αντιθέσει όχι μόνο με το αντίστοιχο της ΕΕ, αλλά και το κοινοβουλευτικό όργανο μέσα στους κόλπους του. Η εν λόγω στάση, μας προβληματίζει πράγματι. Από την μια, είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε ότι ένας πολιτικός οργανισμός, χωρίς στρατιωτική δύναμη, για ένα κράτος που δεν συνιστά μέλος του, δεν λαμβάνει

ουδεμία δράση για την παύση των εχθροπραξιών. Αλλά το όργανο παραμένει αμέτοχο, ακόμη και όταν το κοινοβουλευτικό του κρίνει ότι πρέπει να τοποθετηθεί.

Αντίστοιχη, στάση υιοθετεί και το Υπουργικό Συμβούλιο του ΟΑΣΕ, χωρίς όμως να παρουσιάζει τόσο σημαντικές διαφοροποιήσεις με το κοινοβουλευτικό του όργανο. Αν και στην συγκεκριμένη περίπτωση του ΟΑΣΕ, λόγω της ιδιομορφίας του «Οργανισμού», υπάρχει μια λειτουργική δικαιολογητική βάση, που όμως δεν αρκεί ώστε να κατανοήσουμε την επιλεκτική δράση του Οργανισμού. Εν αντιθέσει, με τα παραπάνω πολιτικά όργανα, θα διατυπώναμε πως η Συνέλευση της ΑΕ, λαμβάνει αποφάσεις πρωτίστως πολιτικές, βάσει των οποίων δεν προωθεί το συμφέρον του οργανισμού, την εξέλιξη του, την προστασία των ΔΑ ή δεν επιδεικνύει την ευαισθητοποίηση, ως όφειλε, για ένα κράτος μέλος του όπου συντελούνταν κατάφωρες παραβιάσεις των ΔΑ. Εμμένοντας, σε ένα δόγμα «απομονωτισμού», δεν επιθυμεί την παρέμβαση άλλων δυνάμεων για την άμεση παύση των εχθροπραξιών και προτείνει την εξεύρεση πολιτικής λύσης. Επιλογές που στην προκειμένη δεν ήταν εφικτές, ούτε για τους χιλιάδες αμάχους στην Λιβύη που θανατώνονταν καθημερινά, ούτε ορθές σε ότι αφορά μια «υγιή μετεξέλιξη» του οργανισμού της ΑΕ.

II. B. ii. Η ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ ΔΟ

Πέραν του γεγονότος, ότι υφίσταντο διαφοροποιήσεις μεταξύ των περιφερειακών ΔΟ ή ακόμη και αρκετές αποκλίσεις στις αποφάσεις ή δράσεις των κοινοβουλευτικών ή των πολιτικών τους οργάνων σε διάφορους τομείς. Οι περιφερειακοί οργανισμοί και τα όργανα τους, λειτουργούν σ' ένα κλίμα συνεργασίας και αλληλοσυμπλήρωσης με έναν κοινό στόχο, την αποτελεσματικότερη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹⁸². Αξίζει, λοιπόν, να σημειώσουμε ότι ανάμεσα στους ΔΟ, υφίστατο μία διάδραση, αλληλεπίδραση και αλληλοσυμπλήρωση, ιδίως μεταξύ οργανισμών που επιλαμβάνονται ζητημάτων ίδιας θεματικής, όπως αυτό της προαγωγής και προστασίας των ΔΑ. Ενώ, η συνεργασία ή διαβούλευση μεταξύ των ΔΟ εδράζεται σε πρωτοβουλίες των πολιτικών τους οργάνων, με γνώμονα την εξέλιξη του κάθε Οργανισμού.

¹⁸² Βλ. γενικά, Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», προς ένα jus universalis, σελ. 125-129

Συγκεκριμένα, η ΕΕ σε συνεργασία με την ΑΕ, συμφωνούν την ενίσχυση της συνεργασίας για την κατάργηση της θανατικής ποινής¹⁸³, στηρίζει το έργο του ΟΑΣΕ, και ιδίως την «ανθρώπινη διάσταση» του Οργανισμού, αν και αρκετές φορές «προσκρούει» στην μέθοδο λήψης αποφάσεων (consensus), ενώ συμμετέχει σε σεμινάρια και συναντήσεις του ΟΑΣΕ που αφορούν τα ΔΑ. Στον πυρήνα των σχέσεων της Ένωσης με τον Οργανισμό του Στρασβούργου βρίσκονται ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κράτους δικαίου και εκδημοκρατισμού, ενώ αναμένεται η προσχώρηση της ΕΕ στον Οργανισμό, ώστε να υπάρξει μία πληρέστερη προστασία των ΔΑ και εντός της. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι η ΕΕ χρηματοδοτεί το ΣτΕ ώστε να υλοποιηθούν κοινά τους προγράμματα που αφορούν τομείς του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹⁸⁴. Συνεργασία που λόγω της στενότητας της, μας καθιστά πράγματι σκεπτικούς αν αναλογιστούμε την απόκλιση των θέσεων τους στην περίπτωση της Λιβύης.

Ανάλογα και ο ΟΑΣΕ από την πλευρά του, συνεργάζεται και με άλλους διεθνείς περιφερειακούς οργανισμούς¹⁸⁵ για την αντιτρομοκρατία, την υποστήριξη εκλογών, την ανάπτυξη διαλόγου, για τις δράσεις στο πεδίο και τις Αποστολές, τους οποίους μπορεί να καλεί στις Συνεδριάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου. Επίσης, με την ΕΕ¹⁸⁶ έχει αναπτύξει μία στενή και πολυετή σχέση για την ελευθερία των ΜΜΕ, τον έλεγχο του trafficking, την δημοκρατία, τα ΔΑ, τις διοικητικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Και τέλος με το ΣτΕ, το οποίο συμπληρώνει καθώς οι πολιτικές δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν τα Συμμετέχοντα Κράτη στα πλαίσια του ΟΑΣΕ, βρίσκονται σε απόλυτη συναίρεση με τις νομικές δεσμεύσεις που υιοθετούνται στα πλαίσια του Οργανισμού του Στρασβούργου¹⁸⁷.

Αντίστοιχη διάδραση ή συνεργασία δημιουργείται ανάμεσα και στα κοινοβουλευτικά τους όργανα. Μέσα σε αυτό το κλίμα, το Παναφρικανικό Κοινβ μπορεί να ακολουθήσει το μοντέλο του ΕυρΚοινβ, ή το τελευταίο θα ήτο δυνατό να υιοθετεί περισσότερο δυναμικές αποφάσεις, όπως εκείνες της Κοινβ Συνέλευσης του ΣτΕ. Όλα τα κοινοβουλευτικά όργανα της μελέτης μας, έχουν αναπτύξει διαύλους επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ τους, ιδίως σε ότι αφορά τις λειτουργίες τους

¹⁸³ Βλ. «Ετήσια Έκθεση ΕΕ για τα ΔΑ και την Δημοκρατία του 2012», <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EL&f=ST%209431%202013%20INIT>, view 25/08/2014

¹⁸⁴ Ibid, υποσημ. 183

¹⁸⁵ OSCE and regional organizations beyond the OSCE area, <http://www.osce.org/networks/111489>, view 20/08/2014

¹⁸⁶ OSCE and the EU, <http://www.osce.org/networks/111481>, view 20/08/2014

¹⁸⁷ OSCE and the Council of Europe (CoE), <http://www.osce.org/networks/111482>, view 20/08/2014

ως κοινοβουλευτικά όργανα στους κόλπους ενός ΔΟ. Τα εν λόγω όργανα, δεν έχουν την απαιτούμενη εμπειρία που χρειάζεται σε αρκετές περιπτώσεις γι' αυτό και βρίσκονται σε έναν συνεχή διάλογο μεταξύ τους. Ας αναλογιστούμε (ή μήπως οραματιστούμε ;) για παράδειγμα, την δημιουργία ενός κοινοβουλευτικού οργάνου για τον ΟΑΚ ή ακόμη και για τον ΟΗΕ. Παρά την εμπειρία των εν λόγω ΔΟ γενικά ή της πολύτιμης συνδρομής τους για την δημιουργία ενός πλαισίου για την προαγωγή και προστασία ΔΑ, δεν έχουν λειτουργήσει ποτέ έχοντας στους κόλπους τους ένα κοινοβουλευτικό όργανο και επομένως, θα χρειαστούν την καθοδήγηση ή τις υποδείξεις παλαιότερων οργάνων. Αναμφίβολα, η συνεργασία ή ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των κοινοβουλευτικών οργάνων των ΔΟ, θα μπορούσε να έχει μόνο θετικά αποτελέσματα για την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους.

Όλες οι σχέσεις που προαναφέραμε λειτουργούν σε μία βάση αμοιβαιότητας και αμφίδρομα. Είτε αφορούν την σχέση των πολιτικών είτε εκείνη των κοινοβουλευτικών οργάνων. Δεν τίθεται αμφιβολία, ότι σε ένα κλίμα διεθνούς συνεργασίας, τα όργανα των ΔΟ αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Αυτή η διάδραση που δημιουργείται μέσω μιας «παγκοσμιοποιημένης» διεθνούς κοινωνίας, έχει ως αποτέλεσμα και την αντίστοιχη ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών, τεχνικών ή μηχανισμών. Όμως, αυτή η αλληλεπίδραση δεν συνεπάγεται και ότι τα όργανα δεν θα λειτουργούν υπό ένα καθεστώς αυτονομίας. Αντιθέτως, εφόσον κατέχουν την απαιτούμενη «πληροφόρηση», είναι σε θέση να λάβουν τις ανάλογες αποφάσεις για την εξυπηρέτηση των σκοπών και των λειτουργιών τους.

Συμπεράσματα

Οι διεθνείς εξελίξεις της μεταπολεμικής εποχής, κατέδειξαν την αναγκαιότητα της δημιουργίας ενός πλαισίου προαγωγής και σεβασμού των ΔΑ. Εκτός από την δράση του ΟΗΕ, προς αυτή την κατεύθυνση με απαρχή την ΟΔΔΑ και στην συνέχεια πλήθους συμβατικών κειμένων και θεσμών για την τον σκοπό αυτό, οι περιφερειακοί οργανισμοί κινήθηκαν επίσης δυναμικά προς την ίδια κατεύθυνση. Έτσι συναντάμε το ανεπτυγμένο «ευρωπαϊκό δίκαιο ΔΑ» που διέπεται από την ΕΣΔΑ του ΣτΕ, και συμπληρώνεται ή ορθότερα επαναβεβαιώνεται με κείμενα και δράσεις της ΕΕ και του ΟΑΣΕ. Σε ένα άλλο περιφερειακό σύστημα, διεθνούς προαγωγής και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην αφρικανική ήπειρο συναντάμε την ΑΕ και τον Χάρτη της Banjul. Ενώ, στο περιφερειακό διαμερικανικό σύστημα, τον ΟΑΚ που συνιστά πρωτοπόρο στο πεδίο των ΔΑ, εφόσον στα πλαίσια του υιοθετείται η Αμερικανική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων και Καθηκόντων του Ανθρώπου, η οποία προηγείται χρονικά ακόμη και της ΟΔΔΑ, καθώς και η Αμερικανική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Λαμβάνοντας υπόψη, πως τα επιμέρους περιφερειακά συστήματα έχουν ένα μεγαλύτερο βαθμό ομογενοποίησης, εφόσον το κάθε σύστημα απαρτίζεται από κράτη, τα οποία ασπάζονται περισσότερο κοινές ιδεολογίες και απόψεις, παρατηρούμε πως βάσει αυτών διαμορφώνεται και το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των ΔΑ. Επίσης, πως λόγω τούτου συναντάμε αρκετές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα διάφορα περιφερειακά συστήματα και ως προς την συμβατική κατοχύρωση των ΔΑ. Εκτός των άλλων, αποκλίσεις υφίσταντο και ως προς την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών που εγκαθιδρύουν ή της λειτουργίας των οργάνων τους με σκοπό την προστασία και προαγωγή των ΔΑ. Επί παραδείγματι, αναφέρουμε τα κοινοβουλευτικά όργανα του αφρικανικού και του ευρωπαϊκού συστήματος, και δη του Παναφρικανικού Κοινβ σε σχέση με το ΕΚ, που παρά τις προσπάθειες του πρώτου να «μιμηθεί» το δεύτερο, καθίσταται αδύνατο όχι μόνο λόγω της διαφοροποίησης των ιδεολογιών, αλλά και λόγω του σταδίου «ωρίμανσης», που βρίσκεται ολόκληρο το οικοδόμημα της ΑΕ, όπως και η αφρικανική ήπειρος στο πεδίο των ΔΑ. Από την άλλη, και μέσα στον ίδιο των ευρωπαϊκό χώρο συναντάμε διαφοροποιήσεις, όχι τόσο ιδεολογικές, όσο πολιτικών αποφάσεων και στρατηγικών του κάθε οργανισμού, καθώς και ανάπτυξης του πλαισίου της προστασίας των ΔΑ (βλ. ΣτΕ σε σχέση με την ΕΕ).

Πέραν, όμως της συνεισφοράς των περιφερειακών συστημάτων στο πεδίο των ΔΑ, που είναι αναμφίβολη, εξετάσαμε την αντίστοιχη συνεισφορά των κοινοβουλευτικών και πολιτικών τους οργάνων. Σε ένα θεωρητικό επίπεδο, δεν τίθεται ζήτημα ότι οι αρμοδιότητες που αποδίδονται στα πολιτικά όργανα των Δ.Ο. είναι ευρύτερες, ενώ σε όλες τις περιπτώσεις τα καθιστούν ως τον «εγκέφαλο» του εκάστοτε συστήματος. Όσον αφορά, την συνεισφορά των πολιτικών οργάνων των ΔΟ στο πεδίο των ΔΑ επί του πρακτέου, δεν θα ήταν δόκιμο να καταλήξουμε σε ένα δογματικό συμπέρασμα, καθ' ότι εξαρτάται από πλήθος παραγόντων και συγκυριών. Επί παραδείγματι, αναφέραμε την χαρακτηριστική και «επιτυχημένη» περίπτωση της Λιβύης που ακόμα και σε αυτή υπήρχαν αποκλίσεις απόψεων μεταξύ των πολιτικών οργάνων διάφορων ΔΟ, καθώς και μεταξύ των κοινοβουλευτικών τους. Στον αντίποδα βρίσκεται η περίπτωση της Συρίας, όπου θα μπορούσαμε να αναλογιστούμε τις αποκλίσεις απόψεων και συμφερόντων των πολιτικών οργάνων που υφίσταντο, δεδομένου ότι ακόμα και σήμερα σημειώνονται παραβιάσεις των ΔΑ, δίχως κάποια ουσιαστική δράση για την παύση τους.

Αντιστοίχως, τα κοινοβουλευτικά όργανα μπορεί να προσδίδουν την δέουσα δημοκρατική νομιμοποίηση σε ένα σύστημα, αλλά η ύπαρξη τους δεν συνεπάγεται και την αποτελεσματικότητά τους. Θα ανέμενε κανείς, ότι τα κοινοβουλευτικά όργανα θα ήταν περισσότερο δυναμικά και παράλληλα ευαίσθητοποιημένα, ιδίως σε περιπτώσεις μιας ανθρωπιστικής κρίσης. Επιπροσθέτως, πως θα βρίσκονταν σε διαρκή αγώνα, όχι μόνο διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων τους, αλλά και διεκδικήσεων που θα αφορούν την προστασία και την προαγωγή των ΔΑ. Κι αυτή η προσδοκία μας δημιουργήθηκε υπό την σκέψη ότι τα κοινοβουλευτικά όργανα, εκφράζουν την λαϊκή βούληση των κρατών μελών.

Όμως, όπως διαφάνηκε και τα κοινοβουλευτικά όργανα λαμβάνουν πολιτικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να είναι επιζήμιες για την αξιοπιστία του Οργανισμού, και κατ' επέκταση του ίδιου του οργάνου του, όπως και για το άτομο το οποίο είναι στην ουσία, ο τελικός αποδέκτης (βλ. Αποφάσεις Παναφρικανικού Κοινβ για την Λιβύη). Ίσως το «πρόβλημα» να εναπόκειται στο γεγονός ότι τα κοινοβουλευτικά όργανα που μελετήσαμε, πλην του ΕΚ, δεν εκλέγονται άμεσα. Βέβαια, η άμεση εκλογή δεν συνεπάγεται και αποφάσεις περισσότερο ουσιαστικές ή δραστικές για την προστασία των ΔΑ, αλλά σίγουρα συνεπάγεται ένα αντιπροσωπευτικότερο όργανο μέσα στους κόλπους του Οργανισμού που θα εκφράζει την πραγματική φωνή του

λαού. Επιπροσθέτως, ένα άμεσα εκλεγμένο όργανο θα μπορούσε να αναπτύξει περισσότερο λειτουργικές σχέσεις με τα εθνικά κοινοβούλια, ενώ δημιουργεί ένα αίσθημα μεγαλύτερης συνεκτικότητας μεταξύ των πολιτών του οργανισμού.

Όπως και να έχει, τις αποφάσεις τις λαμβάνουν τα πολιτικά όργανα. Αλλά αυτό δεν στερεί από τα κοινοβουλευτικά την δυνατότητα επιρροής τους (βλ. Αποφάσεις Συμβουλίου Υπουργών ΕΕ, κατόπιν των αντίστοιχων του ΕυρΚοινβ). Βέβαια, η δυνατότητα «επιρροής» του κοινοβουλευτικού οργάνου προς το πολιτικό ενδεχομένως να βρίσκεται σε συνάρτηση και με το εύρος των αρμοδιοτήτων του κοινοβουλευτικού οργάνου (βλ. περίπτωση Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης ΣτΕ σε Λιβύη, που δεν επηρεάζει διόλου το πολιτικό της όργανο). Όμως, ακόμη και εάν δεν το επηρεάζει πάντοτε, οι αποφάσεις που υιοθετεί ένα κοινοβουλευτικό όργανο είναι δηλωτικές της «ωριμότητας» του, της αξιοπιστίας του και της ικανότητας του να διαχειριστεί περισσότερες αρμοδιότητες. Υπάρχει η πιθανότητα, να αναρωτηθεί κανείς και το αντίστροφο. Εάν δηλαδή, οι διευρυμένες αρμοδιότητες ενός κοινοβουλευτικού οργάνου το «αναγκάζουν» κατά κάποιο τρόπο να ωριμάσει πιο γρήγορα. Αυτό το σκεπτικό καταρρίπτεται από την ίδια την ύπαρξη του ΕυρΚοινβ που απέκτησε σταδιακά όλο και περισσότερες αρμοδιότητες, είχε όμως την απαραίτητη «τεχνογνωσία» να τις διαχειριστεί ορθά.

Εκτός των άλλων, πέραν της επιρροής που μπορεί να ασκείται από τα κοινοβουλευτικά προς τα πολιτικά όργανα, δεν θα πρέπει να λησμονούμε και την επιρροή που μπορεί να ασκήσουν οι πράξεις ή οι δράσεις των κοινοβουλευτικών και των πολιτικών οργάνων σε τρίτες χώρες. Όλα συγκλίνουν στο να προστεθεί ένα ακόμη λιθαράκι στο «μωσαϊκό» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είτε πρόκειται για αποφάσεις πολιτικού - διακηρυκτικού χαρακτήρα, δηλωτικές των απόψεων των οργάνων, είτε περισσότερο ουσιαστικές αποφάσεις που μπορεί να συνεισφέρουν κάτι νέο στην συμβατική κατοχύρωση της προστασίας των ΔΑ, είτε για δράσεις των οργάνων του που άπτονται της αρχής της Ευθύνης Προστασίας ή την μετέπειτα πρόνοια για την ανοικοδόμηση ειρήνης του πληγέντος κράτους, σίγουρα η επιρροή και η επίδραση όλων αυτών όχι μόνο στις παθούσες χώρες αλλά και στις υπόλοιπες που απλώς παρακολουθούν είναι καθοριστικής σημασίας. Βάσει όλων των παραπάνω, διαμορφώνονται νέες απόψεις σε ένα τρίτο κράτος, δημιουργούνται πρότυπα προς μίμηση, ενώ δημιουργείται «προηγούμενο» σε αντίστοιχη περίπτωση όπως με εκείνη της Λιβύης.

Όμως ποια θα ήταν τα ζητούμενα ή οι προσδοκίες μας για το μέλλον; Καταρχάς, η δημιουργία ενός κοινοβουλευτικού οργάνου σε όλους τους ΔΟ υποδεικνύεται πλέον, από της ανάγκες της ίδιας της διεθνούς κοινωνίας. Είναι οξύμωρο, αυτή η αναγκαιότητα να έχει γίνει αντιληπτή από το «υπανάπτυκτο» αφρικανικό σύστημα της ΑΕ και να μην έχει γίνει κατανοητή από τον ίδιο τον οικουμενικό οργανισμό ή τον πρωτοπόρο περιφερειακό οργανισμό στο πεδίο των ΔΑ, στο αμερικανικό σύστημα. Πως άλλωστε μπορούμε να αναφερόμαστε στην δημιουργία κράτους δικαίου ή την εμπέδωση των δημοκρατικών αρχών από τα κράτη, όταν μέσα στο ίδιο το οικοδόμημα των οργανισμών απουσιάζει το αντιπροσωπευτικότερο όργανο της δημοκρατίας, το κοινοβουλευτικό. Επιπροσθέτως, τα ήδη υπάρχοντα κοινοβουλευτικά όργανα, οφείλουν να λειτουργούν έχοντας συνεχώς κατά νου το «αίσθημα ευθύνης» που φέρουν ως εκπρόσωποι των πληθυσμών των κρατών μελών. Για να επιτευχθεί αυτό, είτε θα πρέπει να καθιερωθεί η εκλογή των αντιπροσώπων με άμεση ψηφοφορία είτε η επιλογή τους στην περίπτωση διορισμού θα πρέπει να γίνεται, κατόπιν καταστατικών προβλέψεων, ώστε να επιλέγονται εκπρόσωποι από όλα τα πολιτικά κόμματα και όχι μόνο από το κυβερνών.

Επιπροσθέτως, κατ' εικόνα του μοντέλου του ΕΚ και στο πλαίσιο της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων των κοινοβουλευτικών οργάνων, θα έπρεπε να τους αποδοθεί και νομοθετική αρμοδιότητα, ώστε οι απόψεις ή αποφάσεις του να είναι περισσότερο ουσιαστικές και απτές. Βέβαια, όπως προαναφέραμε, θα πρέπει και το κοινοβουλευτικό όργανο να έχει την ανάλογη «επιδεξιότητα» να διαχειριστεί ορθά το εύρος των αρμοδιοτήτων του και προς όφελος των ΔΑ. Εκτός των άλλων, θα πρέπει όπου κρίνει απαραίτητο, και δη σε περιπτώσεις μαζικών παραβιάσεων των ΔΑ, που πέραν των αρχών του ΔΑΔ και του διεθνούς δικαίου που διακυβεύονται, βρίσκονται σε κίνδυνο και ανθρώπινες ζωές, να μην ακολουθεί την πεπατημένη «σίγουρη» και «ασφαλή» διπλωματική οδό που μπορεί να χαράσσεται από το πολιτικό όργανο. Αλλά να επιδεικνύει αποφασιστικότητα, καθ' ότι ακόμα κι αν οι αποφάσεις τους δεν είναι νομικά δεσμευτικές μπορούν να συντελέσουν στην εξέλιξη του νομικού πλαισίου της προστασίας των ΔΑ.

Από την άλλη, όσον αφορά τα πολιτικά όργανα το να μην λειτουργούν σε συμφωνία με την πολιτική τους φύση, δηλαδή να μην λαμβάνουν αποφάσεις με βάση το συμφέρον θα ήταν μάλλον ουτοπικό. Το ζήτημα είναι βάσει ποίου συμφέροντος λειτουργούν ή λαμβάνουν αποφάσεις ; εκείνο του ΔΟ ή εκείνο του κράτους μέλους

του οποίου είναι εντεταλμένοι ; Δυστυχώς, η πρακτική έχει δείξει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τα πολιτικά όργανα των κρατών μελών δεν δρουν όσο απαλλαγμένα θα έπρεπε από την πολιτική τους ιδιότητα. Έτσι, όταν συγκλίνει ένα πλήθος ευνοϊκών παραγόντων και συγκυριών, όπως στην περίπτωση της Λιβύης, οι αποφάσεις των πολιτικών οργάνων είναι καθοριστικής σημασίας. Ή μήπως όχι ; (αν αναλογιστούμε την στάση των πολιτικών οργάνων του ΟΑΣΕ και του ΣτΕ). Στο σημείο αυτό βρισκόμαστε σε αδιέξοδο, καθ' ότι ενώ για τα κοινοβουλευτικά όργανα μπορούν να υπάρξουν προτάσεις, λύσεις ή προσδοκίες για την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για τα πολιτικά όργανα δεν είμαστε σε θέση να διακρίνουμε κάτι ανάλογο. Ενδεχομένως, όμως, η «βελτίωση» της θέσεως των κοινοβουλευτικών οργάνων να συμβάλει και στην αντίστοιχη και ευκαταία επιρροή ή «μετάλλαξη» των πολιτικών οργάνων, ως προς το «συμφέρον» της ίδιας της διεθνούς κοινότητας και της προαγωγής και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΥΛΙΚΟ:

- Εσωτερικός Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- Εσωτερικός Κανονισμός Συμβουλίου ΕΕ
- Καταστατικό Συμβουλίου Ευρώπης
- Συνθήκη της Λισσαβόνας
- Εσωτερικός Κανονισμός της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου Ευρώπης, για την επιτήρηση και εκτέλεση των αποφάσεων του Δικαστηρίου και των όρων των φιλικών διακανονισμών
- Ετήσια Έκθεση ΕΕ για τα ΔΑ και την Δημοκρατία του 2012
- Καταστατική Πράξη Αφρικανικής Ένωσης (ΑΕ) (2000, 2001)
- Πρωτόκολλο για την Σύμβαση εγκαθίδρυσης της Αφρικανικής Οικονομικής Κοινότητας και σχετικά το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο(2001, 2003) (PROTOCOL TO THE TREATY ESTABLISHING THE AFRICAN ECONOMIC COMMUNITY RELATING TO THE PAN-AFRICAN PARLIAMENT)
- Αναθεωρητικό Πρωτόκολλο στην Καταστατική Πράξη της ΑΕ και σχετικά με το Παναφρικανικό Κοινοβούλιο (2014, ----)
- Απόφαση 2011/137 CFSP (28/02/2011), Συμβουλίου Υπουργών ΕΕ
- Απόφαση 2011/210/CFSP (01/04/2011), Συμβουλίου Υπουργών ΕΕ
- Απόφαση 2011/178/CFSP, Συμβουλίου Υπουργών ΕΕ
- Απόφαση ΕυρΚοινβ, P7_TA(2011)0095 , στις 10/03/2011
- Απόφαση ΕυρΚοινβ, P7_TA(2011)0386, στις 15/09/2011.
- Απόφαση 369 Συνέλευσης ΑΕ, στις
- Απόφαση 385 Συνέλευσης ΑΕ, στις
- Απόφαση 1805 Κοινοβουλευτική Συνέλευση, ΣτΕ
- Απόφαση 1831 Κοινοβουλευτική Συνέλευση, ΣτΕ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ:

- <http://www.avgi.gr/article/1445535/suzitisi-gia-ta-anthropina-dikaiomata-stin-ee>, Εφημερίδα ΑΥΓΗ, «Συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ΕΕ», επιμ. Γιαμαλή Σοφία, Αρθρογράφος: Νίλς Μούιζνιεκς, 07/12/2013, view 06/05/2014

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ:

- Αμίτσης Γαβριήλ (επιμέλεια), Τσατσαρέλη Έφη (μετάφραση), «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και πρακτική», Gomien Donna, Harris David, Zwaak Leo, Σειρά: «Θεσικά Κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης», Αθήνα, 2001, εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ
- Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος & Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (επιμ.) , «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», Παραγωγή & εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου, Κράτος & ΔΟ, Ευθύνη κρατών & ΔΟ, Ένοπλη βία και Ατομική Ποινική Ευθύνη, Κυριαρχία-Χερσαίο έδαφος-Θάλασσα, Διεθνείς Συνθήκες & άλλες Δικαιοπραξίες, Επίλυση Διαφορών, 2011, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
- Μενδρινού Μαρία (επιμ), Neil Nugent (συγγραφέας) «Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Ιστορία- Θεσμοί –Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση, Τσολακίδου Ι. (μτφρ), Αθήνα,2010, εκδ. ΣΑΒΒΑΛΑΣ
- Νάσκου Π. – Περράκη, «Το δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών», η θεσμική διάσταση, δ' έκδοση, 2005, Αθήνα-Κομοτηνή, εκδ. Αντ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Παπαγιάννης Δονάτος, «Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο», δεύτερη έκδοση, Αθήνα – Κομοτηνή 1999, Εκδ. ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Περράκης Σ. (Διεύθυνση), «Διεθνής Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», ΟΗΕ-ΟΥΝΕΣΚΟ-ΔΟΕ-ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΥΡΩΠΗΣ-ΟΑΣΕ-ΕΕ, β' έκδοση, κείμενα διεθνούς πρακτικής, τόμος 4, 1999, Αθήνα – Κομοτηνή, εκδ. Αντ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», προς ένα jus universalis, 2013, εκδ. Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ
- Περράκης Στ. «Διαστάσεις Διεθνούς Προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου», Ηνωμένα έθνη, Περιφερειακά Συστήματα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2009, εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

- Περράκης Στ. «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», Συμβούλιο της Ευρώπης-Ευρωπαϊκή Ένωση-ΟΑΣΕ, μία σύνθεση σημειώσεων από τις πανεπιστημιακές παραδόσεις, 2013, εκδ. Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ
- Περράκης Στ. «Θεμελιώδεις Πράξεις της Διεθνούς Δικαιοταξίας», Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής, τόμος 17, Αθήνα – Κομοτηνή, 2006, εκδ. ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Περράκης Στ. (επιμ.), Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, «Η Διεθνής Συνεργασία σε Οικουμενικό και Περιφερειακό Επίπεδο», οι Διεθνείς Θεσμοί σε κίνηση, 2011, εκδ. Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ
- Ρούκουνας Εμμανουήλ, «Διεθνής προστασία των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων», Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Αθήνα, 1995, Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ»
- Στεφάνου Κ. – Λυμούρης Π. Νικόλαος (επιμέλεια), «Ευρωπαϊκοί Θεσμοί», ι. κείμενα ισχύοντος δικαίου, κείμενα τεκμηρίωσης, Δ/ντης: καθ. Στεφάνου Κ. , Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα – Κομοτηνή, 2003, εκδ. ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Στεφάνου Κ. – Φατούρος Αρ. – Χριστοδουλίδης Θ. (επιμέλεια) , «Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές» , Ιστορία – Θεσμοί – Δίκαιο, τόμος Α΄ , πρώτη έκδοση, Αθήνα, Νοέμβριος 2001, εκδ. Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ
- Στεφάνου Α. Κωνσταντίνος, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», Γενικά και Θεσμικά Χαρακτηριστικά μετά την Νίκαια, τόμος Α΄ , 6^η έκδοση, Αθήνα – Κομοτηνή, 2002, εκδ. ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ:

- Blokker M Niels & Schermens G. Henry, “International Institutional Law”, unity within diversity, third revised edition, 1995, the Hague/London/Boston, publishers MARTINUS NIJHOFF
- Gavouneli M. – Kyriakopoulos V. (editors), “OLYMPIA II: HUMAN RIGHTS IN THE 21st CENTURY”, Proceedings of the 2nd annual human Right Education Programme for Southeastern Europe, Human

Rights Defence Center, Athens –Komotini, 2002, pub. ANT. N. SAKKOULAS

- Magliveras D Kon & Naldi J. Gino, “The African Union and the predecessor Organization of African Unity”, from : International Encyclopedia of Laws, ed. Prof. Dr. R. Blanpain, 2004, pub. KLUWER LAW INTERNATIONAL
- OSCE, “Human Rights Dimension Commitments”, Volume 1, thematic compilation, third edition, 2011, Published by the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ:

- http://europa.eu/about-eu/countries/on-the-road-to-eu-membership/index_el.htm, ΕΕ, Χώρες μέλη ΕΕ
- <http://www.europarl.europa.eu/committees/el/droi/home.html> , Ευρωπαϊκό Κοινβ, Επιτροπές, Ανθρώπινα Δικαιώματα
- <http://www.consilium.europa.eu/> , Συμβούλιο ΕΕ
- <http://el.wikipedia.org/> , Συνθήκη Λισσαβόνας
- http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_el.htm, η Συνθήκη της Λισσαβόνας
- http://ec.europa.eu/index_el.htm , EU , European Commission
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=RULES-EP&reference=20140701&secondRef=RULE-135&language=EN> , European Parliament, Rules of Procedures, Chapter 5 Resolutions & Recommendations, Rule 135
- http://ec.europa.eu/atwork/index_el.htm , Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί το έργον
- <http://hub.coe.int/> , Council of Europe
- <http://www.oscepa.org/>, OSCE, Parliamentary Assembly
- <http://www.osce.org/>, OSCE,
- <http://www.au.int> , African Union
- <http://www.internationaldemocracywatch.org/>, Panafrican Parliament,
- <http://www.hrw.org/>, Human Rights Watch,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

COUNCIL DECISION 2011/178/CFSP**of 23 March 2011****amending Decision 2011/137/CFSP concerning restrictive measures in view of the situation in Libya****THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,**

Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 29 thereof,

Whereas:

- (1) On 28 February 2011, the Council adopted Decision 2011/137/CFSP concerning restrictive measures in view of the situation in Libya [\(1\)](#), implementing United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1970 (2011).
- (2) On 17 March 2011, the United Nations Security Council adopted UNSCR 1973 (2011), which widened the scope of the restrictive measures imposed by UNSCR 1970 (2011) and introduced additional restrictive measures against Libya.
- (3) Decision 2011/137/CFSP should be amended accordingly.
- (4) Further action by the Union is needed in order to implement certain measures,

HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

Decision 2011/137/CFSP is hereby amended as follows:

- (1) the following Article is added:

Article 3a

1. Member States shall take the necessary measures to prevent flights by aircraft under their jurisdiction in the airspace of Libya, in view of the need to help protect civilians.
2. Paragraph 1 shall not apply to flights the sole purpose of which is humanitarian, such as delivering or facilitating the delivery of assistance, including medical supplies, food, humanitarian workers and related assistance, or evacuating foreign nationals from Libya, nor shall it apply to flights authorised by paragraph 4 or 8 of UNSCR 1973 (2011), nor to other flights which are deemed by Member

States, acting under the authorisation conferred in paragraph 8 of UNSCR 1973 (2011), to be necessary for the benefit of the Libyan people.’;

(2)Article 4(1) is replaced by the following:

‘1. Member States shall inspect, in accordance with their national authorities and legislation and consistent with international law, in particular the law of the sea and relevant international civil aviation agreements, vessels and aircraft bound to or from Libya, in their territory, including their seaports and airports, and on the high seas, if they have information that provides reasonable grounds to believe that the cargo of such vessels and aircraft contains items the supply, sale, transfer or export of which is prohibited under this Decision.’;

(3)the following Article is added:

‘Article 4a

1. Member States shall deny permission to any aircraft registered in Libya or owned or operated by Libyan nationals or companies to take off from, land in or overfly their territory unless the particular flight has been approved in advance by the Sanctions Committee, or in the case of an emergency landing.

2. Member States shall deny permission to any aircraft to take off from, land in or overfly their territory, if they have information that provides reasonable grounds to believe that the aircraft contains items the supply, sale, transfer, or export of which is prohibited under this Decision, including the provision of armed mercenary personnel, except in the case of an emergency landing.’;

(4)Article 5(1) is replaced by the following:

‘1. Member States shall take the necessary measures to prevent the entry into, or transit through, their territories of:

(a)persons listed in Annex I to UNSCR 1970 (2011), and additional persons designated by the Security Council or by the Committee in accordance with paragraph 22 of UNSCR 1970 (2011) and paragraph 23 of UNSCR 1973 (2011), as listed in Annex I to this Decision;

(b)persons not covered by Annex I to this Decision involved in or complicit in ordering, controlling, or otherwise directing, the commission of serious human rights abuses against persons in Libya, including by being involved in or complicit in planning, commanding, ordering or conducting attacks, in violation of international law, including aerial bombardments, on civilian populations and facilities, or acting for or on their behalf or at their direction, as listed in Annex II to this Decision.’;

(5)Article 6(1) is replaced by the following:

‘1. All funds, other financial assets and economic resources, owned or controlled, directly or indirectly, by:

(a)persons and entities listed in Annex II to UNSCR 1970 (2011), and additional persons and entities designated by the Security Council or by the Committee in accordance with paragraph 22 of UNSCR 1970 (2011) and paragraphs 19 and 23 of UNSCR 1973 (2011), as listed in Annex III to this Decision;

(b) persons and entities not covered by Annex III to this Decision involved in or complicit in ordering, controlling, or otherwise directing, the commission of serious human rights abuses against persons in Libya, including by being involved in or complicit in planning, commanding, ordering or conducting attacks, in violation of international law, including aerial bombardments, on civilian populations and facilities, or by the Libyan authorities, or by persons and entities that have violated or have assisted in violating the provisions of UNSCR 1970 (2011) or of this Decision, or by persons or entities acting for or on their behalf or at their direction, or by entities owned or controlled by them or by persons and entities listed in Annex III, as listed in Annex IV to this Decision;

shall be frozen.’;

(6) in Article 6, the following paragraph is added:

‘4a. With regard to persons and entities listed in Annex IV to this Decision, exemptions may also be made for funds and economic resources which are necessary for humanitarian purposes, such as delivering or facilitating the delivery of assistance, including medical supplies, food, the provision of electricity, humanitarian workers and related assistance, or evacuating foreign nationals from Libya.’;

(7) the following Article is added:

Article 6a

Member States shall require their nationals, persons subject to their jurisdiction and firms incorporated in their territories or subject to their jurisdiction to exercise vigilance when doing business with entities incorporated in Libya or subject to Libya's jurisdiction, and any individuals and entities acting on their behalf or at their direction, and entities owned or controlled by them, with a view to preventing business that could contribute to violence and the use of force against civilians.’.

Article 2

Annexes I, II, III and IV to Decision 2011/137/CFSP are hereby replaced by the text set out in Annexes I, II, III and IV respectively to this Decision.

Article 3

This Decision shall enter into force on the date of its adoption.

Done at Brussels, 23 March 2011.

For the Council

The President

MARTONYI J.

European Parliament

P7_TA(2011)0095

Southern Neighbourhood, and Libya in particular, including humanitarian aspects

European Parliament resolution of 10 March 2011 on the Southern Neighbourhood, and Libya in particular

The European Parliament,

- having regard to the United Nations General Assembly (UNGA) resolution of 1 March 2011 unanimously suspending Libya's membership of the United Nations Human Rights Council (UNHRC),
 - having regard to United Nations Security Council (UNSC) Resolution 1970/2011 of 26 February 2011,
 - having regard to the Council decision of 28 February 2011 implementing the UNSC resolution and imposing additional restrictive measures on those responsible for the violent crackdown on the civilian population of Libya,
 - having regard to UNHRC Resolution S-15/2 adopted on 25 February 2011,
 - having regard to the suspension on 22 February 2011 of the negotiations on an EU-Libya Framework Agreement,
 - having regard to the recent statements on Libya and on north Africa by High Representative Catherine Ashton,
 - having regard to its previous resolutions on Libya, in particular that of 17 June 2010 on executions in Libya¹⁸⁸, and its recommendation of 20 January 2011 spelling out critical conditions concerning the negotiations on the EU-Libya Framework Agreement¹⁸⁹,
 - having regard to the Geneva Convention of 28 July 1951 and the Protocol of 31 January 1967 relating to the Status of Refugees,
 - having regard to the African Charter on Human and Peoples' Rights and its protocol on the establishment of an African Court on Human and Peoples' Rights, as ratified by Libya on 26 March 1987 and 19 November 2003 respectively,
 - having regard to Rule 110(4) of its Rules of Procedure,
- A. whereas recent demonstrations in several Arab countries in northern Africa and the Middle East have called for an end to authoritarian regimes and for political, economic and social reforms, freedom, democracy and better living conditions for ordinary people; whereas the massive protests in numerous Arab countries have

¹⁸⁸ Texts adopted, P7_TA(2010)0246.

¹⁸⁹ Texts adopted, P7_TA(2011)0020-

shown that undemocratic and authoritarian regimes cannot guarantee credible stability and that democratic values are central to economic and political partnerships,

- B. whereas protests against the Libyan regime started in the city of Benghazi on 15 February 2011 and spread throughout the country, reaching Al Bayda, Al-Quba, Darnah and Az Zintan, with protestors taking control of numerous towns, particularly in eastern Libya,
- C. whereas the protestors have been the targets of attacks of unprecedented violence by the Gaddafi regime, which has used the Libyan armed forces, militias and mercenaries and foreign fighters to violently crush the protests, including by indiscriminately using machine guns, snipers and military warplanes and helicopters against civilians; whereas this has resulted in a steeply increasing death toll and a large number of people being injured or arrested,
- D. whereas the violent and brutal reaction of the regime against the Libyan population has led not only to the defection of numerous soldiers, but also to the resignation of members of the regime,
- E. whereas according to the UNHRC more than 200 000 people have fled from Libya into neighbouring Tunisia, Egypt and Niger in recent days and hundreds of thousands more refugees and foreign workers face a desperate struggle to escape the conflict or leave Libya; whereas this is creating a humanitarian emergency that calls for a quick EU reaction,
- F. whereas following the adoption by consensus by the UNHRC at the 15th Special Session on 25 February 2011 of a resolution on the human rights situation in Libya , which condemns the gross and systematic human rights violations committed in Libya and points out that some of them may amount to crimes against humanity, the UNGA decided on 2 March 2011 to suspend Libya's membership of the UNHRC, as recommended by the UNHRC itself,
- G. whereas in response to the UNSC Resolution on Libya of 26 February 2011, which stated that the situation should be referred to the International Criminal Court (ICC), on 3 March 2011 the ICC Prosecutor launched an investigation to look into the alleged crimes against humanity committed in Libya, including by Muammar al-Gaddafi and members of the regime; whereas UNSC Resolution 1970 imposes an arms embargo on the country and a travel ban and asset freeze on the Gaddafi family and the regime and, at the same time, authorises all UN Member States to seize and dispose of banned military-related equipment,
- H. whereas the Council decision of 28 February 2011 imposes additional restrictive measures, in particular a visa ban and an asset freeze, on those responsible for the violent crackdown on the civilian population in Libya, thereby implementing the UNSC resolution on Libya of 26 February 2011,
- I. whereas since the beginning of the revolt a number of world leaders have repeatedly called on Colonel Gaddafi to stand down,
- J. whereas on 22 February 2011 the Arab League suspended Libya and on 3 March

2011 its Secretary-General declared that the League might support a 'no-fly' zone in Libya in coordination with the African Union if fighting were to continue in Libya,

- K. whereas in a statement dated 5 March 2011 the Libyan Interim Transitional National Council (ITNC) called on the international community 'to fulfil its obligations to protect the Libyan people from any further genocide and crimes against humanity without any direct military intervention on Libyan soil',
- L. whereas, with effect from 22 February 2011, the EU has suspended the ongoing negotiations on the EU-Libya Framework Agreement and all cooperation contracts with Libya,
- M. whereas the EU has a vital interest in a democratic, stable, prosperous and peaceful North Africa; whereas recent events in Libya, Egypt and Tunisia have highlighted the urgent need for a revision of the EU's external policy towards the Mediterranean region,
- N. whereas the extraordinary European Council meeting on Friday, 11 March 2011 is expected to examine thoroughly the report of the High Representative and the Commission on the rapid adaptation of EU instruments and the report of the High Representative on support for the transition and transformation processes,
 - 1. Expresses its solidarity with the Libyan people, and in particular with the young Libyans who have been a driving force for democracy and for regime change, applauds their courage and determination, and strongly supports their legitimate democratic, economic and social aspirations;
 - 2. Condemns in the strongest terms the blatant and systematic violations of human rights in Libya, and in particular the violent repression of peaceful pro-democracy protesters, journalists and human rights defenders by the Gaddafi regime; deeply deplores the resulting considerable loss of life and the high number of injuries; extends its condolences to the families of the victims; condemns the incitement to hostility against the civilian population explicit in the statements made by Muammar al-Gaddafi and his son Saif al-Islam, the highest representatives of the regime;
 - 3. Calls for an immediate end to the brutal dictatorial regime of Colonel Gaddafi and calls on him to stand down immediately in order to prevent further bloodshed and to allow a peaceful political transition to take place; calls on the Libyan authorities to stop the violence immediately and allow a peaceful resolution of the situation, in keeping with the legitimate expectations of the Libyan people; calls on the Libyan authorities to respect human rights and international humanitarian law, lift all restrictions on freedom of expression, including through the internet, and grant immediate access to the country to independent human rights observers and the foreign media;
 - 4. Fully endorses UNSC Resolution 1970, which condemns the gross and systematic human rights violations in Libya and calls for the situation to be referred to the ICC, whilst imposing an arms embargo on the country and a travel ban and asset freeze on the family of Muammar al-Gaddafi; emphasises that the perpetrators of

the attacks against civilians are individually criminally liable under international law, that they must be brought to justice and that there can be no impunity; strongly supports the launching by the ICC Prosecutor of an investigation into the alleged crimes against humanity committed by Muammar al-Gaddafi and members of his regime;

5. Notes that the EU has been the first to implement the sanctions imposed by the UNSC and that the EU measures go further, imposing separate sanctions; welcomes the Council decision to prohibit trade with Libya in equipment that might be used for internal repression, as well as the extension of the list of persons covered by the asset freeze and visa ban; calls for constant assessments of the effectiveness of the sanctions;
6. Stresses that any measures should embrace all Libyan assets, including the sovereign wealth funds managed by the Libyan Investment Authority; calls for the freezing of assets to include the proceeds of oil and gas sales; calls on the Council and the Member States to disclose full details of all assets frozen; welcomes, in this context, discussions on further EU sanctions, including a freeze of the assets of Libyan companies with ties to the Gaddafi regime;
7. Welcomes the Council decision of 28 February 2011 to ban the supply to Libya of arms, ammunition and related equipment; calls on the Council, in that connection, to verify whether there have been breaches of the EU Code of Conduct on arms exports and to adopt stringent measures to ensure that the code is fully respected by all the Member States; calls on the High Representative to explore the option of enforcing the embargo by using air and naval CSDP assets;
8. Fully supports the UNHRC decision to dispatch an independent international commission of inquiry to Libya to investigate violations of international human rights law and the UNGA decision of 2 March 2011 to suspend Libya's membership of the UNHCR;
9. Calls on the EU and the international community to take every possible measure to isolate Gaddafi and his regime completely, both nationally and internationally;
10. Stresses that the EU and its Member States must honour their Responsibility to Protect, in order to save Libyan civilians from large-scale armed attacks; points out that no option provided for in the UN Charter can therefore be ruled out; calls on the High Representative and the Member States to stand ready for a UNSC decision on further measures, including the possibility of a no-fly zone aimed at preventing the regime from targeting the civilian population; emphasises that any measures enacted by the EU and its Member States should be in compliance with a UN mandate and be based on coordination with the Arab League and the African Union, encouraging both organisations to steer international efforts;
11. Calls on the Vice-President of the Commission/High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy to establish relations with the Interim Transitional National Council and to start the process of making them official, so as to encourage transition towards democracy, ensuring the involvement of a wide spectrum of representatives of the Libyan society and empower women and minorities in the transitional process, and to support it in the liberated area so as to

relieve the population and to meet its basic humanitarian needs, including medical assistance;

12. Urges the EU to contribute to democratic reforms and the establishment of rule of law institutions in Libya by providing support to develop free media and independent civil society organisations, in particular democratic political parties, so that democratic elections can take place in the future;
13. Is deeply concerned at the growing humanitarian crisis, as more than 200 000 migrants are fleeing the violence in Libya, many of them remaining stuck at the border between Libya and Tunisia and others being stranded in refugee camps in Tunisia, Egypt and Niger; calls on the current and future Libyan authorities to grant access to the country to humanitarian organisations and guarantee the safety of humanitarian personnel;
14. Encourages the Council, the Commission and the High Representative to make all necessary financial and human resources available to support a robust international humanitarian operation, assisting the UNHCR and other relevant humanitarian agencies in providing protection and emergency assistance to all those in need; welcomes the measures taken and funds deployed so far by Commissioner Georgieva and ECHO and the humanitarian assistance provided by some Member States to meet this challenge; appeals to the EU and the Member States to supply air and maritime transportation to help repatriate or resettle migrants, asylum seekers and refugees from Libya, in keeping with international law and relevant European Union legislation, and to provide financial support in response to the joint UNHCR-IOM (International Organisation for Migration) appeal, issued on 3 March 2011;
15. Calls on the Commission to ensure that all the necessary measures, including adequate financial, human and technical resources, are in place to guarantee that the EU can respond appropriately in the event of any mass migratory movement, in accordance with Article 80 TFEU;
16. Recalls that in the 2007 Joint Africa-EU Strategy EU and African leaders pledged to take the necessary measures to ensure that illegally acquired assets, including funds, are investigated and returned to their countries of origin; urges the Member States to act accordingly, and in compliance with the UN Convention Against Corruption, in order to ensure that frozen assets are returned to the Libyan people in the future; stresses that coordinated EU action is necessary to implement the freezing of assets held by the Gaddafi family and known associates in Europe or in European financial institutions operating in any tax havens, ensuring that EU banks observe due diligence requirements with respect to any potentially illicit funds transferred from Libya;
17. Emphasises that mercenary activities are a threat to international peace and security and a crime against humanity and must therefore be stopped; calls on the Council and the High Representative to issue firm warnings discouraging any governments from sending mercenaries, military personnel or military equipment in support of the repression of the Libyan people by the Gaddafi regime;
18. Welcomes the convening of an extraordinary European Council on the

developments in Libya and in the Southern Neighbourhood on 11 March 2011; calls on the High Representative and the Member States to devise a comprehensive and coherent strategy for the humanitarian and political response to the situation in Libya;

19. Calls on the High Representative to start preparations for EU involvement in and support for the Southern Neighbourhood, with specific reference to the development of the rule of law, good governance and the constitutional and electoral prerequisites for stable, pluralistic and peaceful democracy in the region; calls on the High Representative to make full use of all relevant EU external financial instruments;
20. Takes the view that the revolutionary changes in north Africa and the Middle East have made it clear that the EU's positive impact and long-term credibility in that region will depend on its ability to conduct a cohesive common foreign policy that is value-based and clearly sides with the new democratic forces; reiterates its call for the EU to revise its democracy and human rights support policy so as to create an implementation mechanism for the human rights clause in all agreements with third countries;
21. Reiterates its request to be closely involved in the work of the task force established to coordinate the EU response to the crisis in Libya and elsewhere in the Mediterranean region;
22. Stresses once more that events in Libya, and in other countries in the region, have highlighted the urgent need to develop more ambitious and effective policies and instruments, and to strengthen their budgetary basis, in order to encourage and support political, economic and social reforms in the EU's Southern Neighbourhood; stresses that the ongoing strategic review of the European Neighbourhood Policy (ENP) must reflect current developments in north Africa and must come up with new, improved ways of meeting the needs and aspirations of its peoples; insists that the review of the ENP must prioritise criteria relating to the independence of the judiciary, respect for fundamental freedoms, pluralism and freedom of the press and the fight against corruption; calls for better coordination with the Union's other policies vis-à-vis the countries involved;
23. Endorses the view that the Union for the Mediterranean must adapt to the new era and circumstances and reflect and act on recent events, in order to put forward proposals on how best to promote democracy and human rights in its Member States and in the region, including Libya, and on possible reforms, in order to make its own role stronger, more coherent and more effective;
24. Instructs its President to forward this resolution to the Vice-President of the Commission/High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, the governments and parliaments of the Member States, the UN Security Council and General Assembly, the UNHRC, the League of Arab States, the African Union, the Union for the Mediterranean, the governments of Libya's neighbouring countries and the Interim Transitional National Council.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Parliamentary Assembly

Council of Europe

Resolution 1805 (2011)¹

The large-scale arrival of irregular migrants, asylum seekers and refugees on Europe's southern shores

Parliamentary Assembly

1. The uprisings in Tunisia, Egypt and Libya during the course of this year have brought about important and brave political changes on Europe's southernmost borders. These changes have, however, created a new wave of desperate people taking desperate measures to cross the Mediterranean to flee danger or economic hardship.

2. So far this year, over 23 000 people have arrived from Tunisia in precarious vessels on the small Italian island of Lampedusa, which has a winter population of only 5 000 inhabitants. The vast majority of these arrivals have been irregular migrants fleeing for economic reasons.

3. In the last two weeks, the first boats have started to arrive from Libya. Over 1 000 people reached Malta and almost 900 landed in Italy. Without wanting to be alarmist, it is clear that many more could follow, considering that 460 000 people have already fled Libya and sought refuge, mainly in Tunisia (228 000 people) and Egypt (182 000 people).

4. Thousands continue to flee Libya each day. For the moment, these people are not Libyans; they are primarily individuals who originally came from countries where there are ongoing conflicts, and who then got caught up in the Libyan conflict before being able to flee. Many of these people cannot be repatriated to their

countries of origin and Europe will need to address their asylum or other international

protection needs. The situation will become even more complex if a mass exodus of Libyans, with prima facie protection needs, either due to the increasing terror of Colonel Gaddafi or the emergence of a civil war, start to flee the country, or if Colonel Gaddafi follows up on his threat of using irregular migration as a weapon against Europe.

5. In the meantime, the death toll from overcrowded, unseaworthy boats failing in their attempts to reach Europe's shores continues to climb, with boats carrying as many as 335 people reported missing at sea.

6. The Parliamentary Assembly recognises that one of the first priorities is to respond to the humanitarian and international protection needs of those who have arrived on Europe's shores, primarily in Italy and Malta. Member states of the Council of Europe, the European Union, international organisations, civil society and others all have a contribution to make and need to show solidarity with the front-line states. This solidarity and willingness to share responsibility needs to extend to the coast of North Africa and the many thousands of refugees and displaced people still seeking ways to return home after fleeing from Libya. It should also extend to those migrants and refugees who are trapped in Libya awaiting the chance to flee.

7. The Assembly notes that while there has been a wave of arrivals, there has not yet been the feared deluge. This distinction is important because it has not always been clearly made by politicians, the media and others, leading to heightened fear and misunderstanding among the general public and calls for disproportionate responses.

1. Assembly debate on 14 April 2011 (16th Sitting) (see Doc. 12581, report of the Committee on Migration, Refugees and Population, rapporteur: Ms Strik). Text adopted by the Assembly on 14 April

2011 (16th Sitting). See also

Recommendation 1967 (2011).2

Resolution 1805 (2011)

8. The Assembly recognises the pressure that the front-line countries of the Council of Europe are under;

it welcomes their efforts to provide humanitarian assistance in line with international obligations and

encourages them to continue with these efforts. The Assembly reminds states of their international obligations

not to push back boats which are carrying people with international protection needs.

9. The Assembly notes that the inability of the Italian authorities to return Tunisian irregular migrants has

led them to provide these people with temporary six-month residency permits. It also notes that this risks

creating further tension between France and Italy, bearing in mind that France has intercepted and returned

many Tunisians who have crossed the border from Italy.

10. The Assembly considers that it is never too soon to start dealing with the root causes of this wave of boat

people. Some of these causes can be dealt with relatively rapidly, others are more complicated and will require

more time. Tackling these causes will, however, require political will, a readiness to compromise and also the

mobilisation of funds. The causes are clear; conflicts, difficult economic situations, the lack of democratically

legitimised governments, political stability or authority, and a population explosion in the southern

Mediterranean basin.

11. Europe will need to invest heavily in these countries, both economically and democratically.

Furthermore, negotiation will be necessary on sensitive issues such as the return of nationals and opportunities

for legal avenues of migration. If Europe does too little, it risks having neighbour countries in North Africa with

populations living in conflict and poverty and with a lack of prospects for youth,
which will have major

consequences in terms of irregular migration.

12. The Assembly, recognising that events in North Africa are of concern to all
member states of the Council

of Europe, therefore calls on member states to:

12.1. acknowledge that the arrival of a large number of irregular immigrants on the
southern shores of

Europe is the responsibility of all European states and requires a solution which
envisages the need to

share this responsibility collectively; the Assembly reminds member states of the
repeated appeals of

the Council of Europe Commissioner for Human Rights for the need for effective
sharing of responsibility

sharing;

12.2. provide urgent humanitarian aid and assistance to all those people arriving on
Europe's southern

shores and other borders, including through the provision of adequate
accommodation, reception and

health care, as highlighted previously in Assembly Resolution 1637 (2008) on
Europe's boat people:

mixed migration flows by sea into southern Europe;

12.3. refrain from automatic detention, which should only be used when there is no
other reasonable

alternative, and ensure that conditions comply with minimum human rights standards
as outlined in

Assembly Resolution 1707 (2010) on detention of asylum seekers and irregular
migrants in Europe;

12.4. ensure that vulnerable people, including women and children, victims of torture,
victims of

trafficking, and the elderly, are not detained and receive appropriate care and
assistance;

12.5. guarantee the right of asylum and non-refoulement through, inter alia:

12.5.1. ensuring that states give access to their territory to people in need of

international

protection;

12.5.2. ensuring the quality and consistency of asylum decisions in line with
Assembly

Resolution 1695 (2009) on improving the quality and consistency of asylum decisions
in the

Council of Europe member states;

12.6. ensure that the screening of those arriving and the processing of asylum
applications is carried

out without delay, but that speed is not given preference over fairness;

12.7. provide full support to the Office of the United Nations High Commissioner for
Refugees

(UNHCR), the International Organization for Migration (IOM), the International
Committee of the Red

Cross (ICRC) and other international and national organisations providing
humanitarian and other

assistance, both in North Africa and in the European countries of arrival, and
generously take part in

resettlement programmes for refugees stranded in North African countries; Resolution
1805 (2011)

3

12.8. show solidarity in the challenges faced, which includes sharing responsibility
with front-line

states, in particular by:

12.8.1. giving further support to the European Agency for the Management of
Operational

Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union
(Frontex) and

the newly established European Asylum Support Office (EASO), and encouraging
further use of

European Union funding available through the External Borders Fund, the Return
Fund, the

European Refugee Fund and the Integration Fund;

12.8.2. looking into the possibility of taking on commitments for resettlement of those with

international protection needs who have arrived in European countries and the possibility of

suspending the application of the Dublin Regulations or considering other forms of responsibility

sharing, through the use of existing mechanisms included in the Dublin Regulation, such as the

solidarity clause in Article 3(2) and the humanitarian clause in Article 15;

12.8.3. working together, in particular with the European Union, on the issue of voluntary and

forced returns, taking into account necessary human rights safeguards when relying on

readmission agreements in line with Assembly Resolution 1741 (2010) on readmission

agreements: a mechanism for returning irregular migrants;

12.8.4. acknowledging the particularly difficult situation in which Malta finds itself, in view of the

size of its territory, its high population density and limited human and material resources, in

committing to the resettlement of those with international protection needs.

13. The Assembly, taking into account that it is necessary to tackle the root causes of these large-scale

arrivals of irregular migrants, asylum seekers and refugees as soon as possible, urges member states to:

13.1. provide support for economic, social, democratic and legal reform and development in Tunisia

and Egypt, and as appropriate in Libya;

13.2. provide legal avenues for migration (for example through seasonal work, circular migration and

other forms of migration) for people coming from the affected countries, in order to reduce the pressure

of irregular migration and provide support for the countries concerned;

13.3. be ready to provide substantial assistance to Libya to stabilise the country as

soon as the current
conflict has ended.

14. If a mass exodus of Libyan refugees occurs because of increasing terror by Colonel Gaddafi or the start

of a civil war, the Assembly encourages the European Union member states to consider applying the temporary

protection directive (Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary

protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts

between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof). It is important to

ensure that no states are considering returning Libyans at this stage and that they are offered at least some

form of temporary protection.

15. The Assembly reminds member states of the financing possibilities offered by the Council of Europe

Development Bank and encourages them to present projects asking for loans to contribute to the creation of

adequate reception facilities and infrastructure to help meet the needs of these vulnerable people.